

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES PLACERING PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED

BETYDNING AF UDDANNELSE OG ANDRE KARAKTERISTIKA

15:03

CÉDRIC GORINAS
VIBEKE JAKOBSEN

15:03

INDVANDRERES OG
EFTERKOMMERES PLACERING
PÅ DET DANSKE
ARBEJDSMARKED

BETYDNING AF UDDANNELSE OG ANDRE KARAKTERISTIKA

CÉDRIC GORINAS
VIBEKE JAKOBSEN

KØBENHAVN 2015
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES PLACERING PÅ DET DANSKE
ARBEJDSMARKED

Afdelingsleder: Lisbeth Pedersen
Afdelingen for beskæftigelse og inklusion

Undersøgelsens følgegruppe:
Marie-Louise Schlutz-Nielsen, Rockwoolfonden
Torben Møller Hansen, Foreningen Nydansker
Mette Foged, Københavns Universitet
Joachim Boll, Beskæftigelsesministeriet

ISSN: 1396-1810
ISBN: 978-87-7119-280-3
e-ISBN: 978-87-7119- 281-0

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Colourbox
Oplag: 300
Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2015 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Hertuf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
1	SAMMENFATNING	13
2	INDLEDNING OG BAGGRUND	25
	Indledning	25
	Teoretisk og empirisk baggrund om det etnisk opdelte arbejdsmarked	30
	Indvandrere og efterkommere i Danmark	36
3	DATA OG METODER	45
	Undersøgelsespopulation	45
	Metodiske tilgange	47

	Kontrolvariable: de beskæftigede indvandreres og efterkommeres karakteristika	50
4	INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES FORDELING PÅ STILLING	57
	Indvandreres fordeling på stillingskategorier	58
	Efterkommeres fordeling på stillingskategorier	77
	Sammenfatning	86
5	INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES FORDELING PÅ BRANCHER	89
	Indvandreres fordeling på brancher	90
	Efterkommeres fordeling på brancher	101
	Sammenfatning	107
6	INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES TIMELØN	109
	BILAG	123
	Bilag 1	124
	Bilag 2	125
	Bilag 3	126
	Bilag 4	127
	Bilag 5	129
	Bilag 6	132
	Bilag 7	135
	Bilag 8	138
	Bilag 9	141
	Bilag 10	144
	Bilag 11	147
	Bilag 12	149
	Bilag 13	151

LITTERATUR	153
SFI-RAPPORTER SIDEN 2014	161

FORORD

Siden 1990'erne har indvandreres og efterkommeres økonomiske og sociale integration været et væsentligt punkt på den politiske dagsorden, herunder indvandreres og efterkommeres integration på arbejdsmarkedet. Indvandrere og efterkommere har generelt en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet end danskere, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved lavere beskæftigelsesfrekvenser og højere ledighedsprocenter. I en vurdering af integrationen på arbejdsmarkedet er det dog også væsentlige at se på, hvilke job indvandrere og efterkommere har og hvilken timeløn de får. I denne rapport fokuserer vi derfor på indvandrere og efterkommere, som er i beskæftigelse, og undersøger, hvorvidt de adskiller sig fra danskere med hensyn til type af beskæftigelse (målt ved stillingskategori og branche) og timeløn, og hvordan dette har ændret sig over en 15-års-periode (fra 1997 til 2012). Dermed bidrager rapporten til at belyse udviklingen i indvandreres integration på det danske arbejdsmarked over en 15-års-periode. I rapporten undersøger vi endvidere sammenhængen mellem uddannelse på den ene side og stillingskategori, branche og timeløn på den anden side. Dette giver indblik i, hvorvidt indvandreres og efterkommeres uddannelsesmæssige kompetencer udnyttes på det danske arbejdsmarked.

Der har til undersøgelsen været knyttet en følgegruppe, som har drøftet udkast til rapporten. Derudover er rapporten også blevet kom

menteret af forsker Henrik Lindegaard Andersen (KORA). Vi takker for alle gode råd og kommentarer.

Rapporten er udarbejdet af forsker Cédric Gorinas og seniorforsker Vibeke Jakobsen, og undersøgelsen er iværksat på foranledning af Beskæftigelsesministeriet.

København, februar 2015

AGI CSONKA

RESUMÉ

I denne rapport undersøger vi, hvorvidt indvandrere og efterkommere adskiller sig fra danskere med hensyn til type af beskæftigelse (målt ved stillingskategori og branche) og timeløn. I rapporten undersøger vi for det første, om indvandrere og efterkommere er over- eller underrepræsenteret i bestemte dele af arbejdsmarkedet og systematisk får lavere lønninger end danskerne. For det andet, hvordan stillingskategori, branche og timeløn varierer med uddannelse og oprindelse. For det tredje om indvandrere i højere grad end danskere fastlåses i bestemte typer af job.

RESULTATER

- De beskæftigede indvandrere – og også i et vist omfang de beskæftigede efterkommere – har i 2012 job længere nede i stillingshierarkiet end de beskæftigede danskere og får en lavere timeløn. Jobbene er inddelt i et hierarki efter kvalifikationsindholdet i jobbene, således at jobbene nederst i hierarkiet har et lavt kvalifikationsindhold og jobbene i toppen af hierarkiet et højt kvalifikationsindhold.
- Endvidere har de beskæftigede indvandrere og efterkommere en anden fordeling på branche med overrepræsentation inden for brancher som ”handel, transport, hoteller og restauranter” og ”erhvervs-service”.

- Over en 15-års-periode (fra 1997-2012) er der sket en polarisering af indvandrerne med hensyn til stillingskategorier. Mens danskerne har fået en stigende andel med job øverst i stillingshierarkiet og en fallende andel med job nederst i stillingshierarkiet i perioden, har indvandrerne fået en større andel med job både øverst og nederst i stillingshierarkiet.
- Forskellene på efterkommere og danskere er mindre end forskellene på indvandrere og danskere med hensyn til stilling, branche og timeløn. Fra 1997 til 2012 er ikke-vestlige efterkommere endda kommet til at ligne danskerne mere med hensyn til fordeling på stilling, idet færre ikke-vestlige efterkommere har job nederst i stillingshierarkiet, og flere har job øverst i stillingshierarkiet i 2012 sammenlignet med 1997.
- Endelig finder vi, at indvandrerne sammenlignet med danskerne har svært ved at udnytte deres uddannelse i job med et højt kvalifikationsindhold og generelt får et lavere uddannelsesafkast på lønnen. Især er medbragt uddannelse svært at anvende for indvandrerne, og de får et lavt afkast på lønnen af den medbragte uddannelse.

PERSPEKTIVER

Denne rapport bekræfter tidligere undersøgelser i, at beskæftigede indvandrere – og også i et vist omfang de beskæftigede efterkommere – har job længere nede i stillingshierarkiet end de beskæftigede danskere og får en lavere timeløn.

Rapporten viser, der har været en meget positiv udvikling for ikke-vestlige efterkommere, som over en 15-års-periode er kommet til at ligne danskerne mere med hensyn til fordeling på stilling: færre ikke-vestlige efterkommere har nu job nederst i stillingshierarkiet og flere har job øverst i stillingshierarkiet. Denne udvikling hænger formentlig (i hvert fald delvist) sammen med, at uddannelsesniveaut også er øget meget hos efterkommere siden 1990'erne. Men det er selvfølgelig vigtigt at huske, at efterkommerne stadig har et efterslæb i forhold til danskerne, og det er vigtig fortsat at have et fokus på uddannelsessituationen blandt efterkommerne. Et spørgsmål er også, hvordan ændringer i sammensætningen af efterkommergruppen vil påvirke udviklingen fremover.

For indvandrerne er billedet - som beskrevet ovenfor - mere blandet. Indvandrerne integration på arbejdsmarkedet siden slutningen af 1990'erne har ikke udelukkende været en positiv udvikling med højere

beskæftigelsesfrekvenser og flere i job øverst i stillingshierarkiet. Indvandrerne har også (modsat danskerne og efterkommerne) fået en større andel med job nederst i stillingshierarkiet. Et væsentligt spørgsmål er hvorvidt denne udvikling hænger sammen med, at indvandrergruppen har ændret sammensætning i perioden?

Denne rapport bekræfter også tidligere undersøgelser i, at det danske samfund har en udfordring i forhold til, hvordan indvandreteres medbragte uddannelse kan udnyttes på det danske arbejdsmarked. Indvandrerne har svært ved at anvende deres medbragte uddannelse i job, og de får et lavt afkast på lønnen af den medbragte uddannelse. Dvs., at de uddannelsesmæssige kompetencer, som indvandrerne kommer med, ikke udnyttes fuldt ud på det danske arbejdsmarked, og det kan der være flere grunde til. Det kan fx være, at den medbragte uddannelse ikke er relevant i forhold til det danske arbejdsmarked. Det kan også være svært for arbejdsgivere at vurdere indholdet af en udenlandsk uddannelse og måske er danske arbejdsgivere i meget ringe grad åbne over for personer med en lidt anden uddannelsesbaggrund end den, de kender fra det danske system. Resultaterne tyder dog på, at det i integrationsindsatsen måske vil være hensigtsmæssig med et øget fokus på, hvordan de medbragte uddannelsesmæssige kompetencer kan komme i spil på det danske arbejdsmarked.

I rapporten er der et stort fokus på sammenhængen mellem uddannelse på den ene side og type af beskæftigelse og timeløn på den anden side, men det er selvfølgelig vigtigt at huske, at en række andre forhold også kan have betydning for, hvilken type beskæftigelse indvandrerne og efterkommerne har og hvilken timeløn de får, fx dansksproglige kompetencer, forskelsbehandling på arbejdsmarkedet, og sociale netværk.

DATAGRUNDLAG OG METODISKE FORBEHOLD

Rapportens analyser er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik for perioden 1997-2012. De fleste analyser tager udgangspunkt i en delpopulation af personer, der er i beskæftigelse og ikke samtidig er under uddannelse. Sammenligningerne af indvandrere og danskere laves for personer i aldersgruppen 18-64 år, mens sammenligningerne af efterkommerne og danskere laves for 18-40-årige.

Igennem rapporten grupperes indvandrere og efterkommere efter oprindelse: vestlig eller ikke-vestlig. Den vestlige oprindelsesgruppe

omfatter personer med oprindelse i de andre nordiske lande, EØS og de andre EU-28-lande, USA, Canada, Australien, New Zealand, Japan og Sydkorea. Personer med oprindelse i alle andre lande udgør den ikke-vestlige oprindelsesgruppe.

Der anvendes regressionsanalyser til at undersøge sammenhængen mellem uddannelse på den ene side og stillingskategori, branche og timeløn på den anden side. I disse analyser tages der højde for en række andre relevante forhold: køn, alder, familiesituation, erhvervs erfaring, alder ved indvandring, oprindelsesland og bopælskommune.

Det er vigtigt at huske, at analyser i rapporten kan vise, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem fx uddannelse og timeløn, men at vi ikke kan konkludere noget om kausale sammenhænge.

SAMMENFATNING

Siden 1990'erne har indvandreres og efterkommeres økonomiske og sociale integration været et væsentligt punkt på den politiske dagsorden. I litteraturen er der en stadig igangværende diskussion om, hvordan man bedst kan måle integration. Blandt andet går diskussionen på, om beskæftigelsesfrekvenser blandt indvandrere sammenlignet med majoritetsbefolkningen er en optimal indikator for integration. Nogle forskere har fremhævet, at en sådan indikator med fordel kan suppleres med mere kvalitative indikatorer (som fx beskriver, hvilke typer job indvandrerne har, og hvilken timeløn de får) for at danne et mere nøjagtigt billede af integrationen. I denne rapport har vi valgt at fokusere på nogle af de mere kvalitative indikatorer: Hvilke typer beskæftigelse har indvandrere og efterkommere på det danske arbejdsmarked, og hvad får de i timeløn.

Vi undersøger for det første, hvor på arbejdsmarkedet indvandrere og efterkommere er beskæftiget (målt ved stillingskategori og branche), og hvilken timeløn de får. Disse analyser indeholder sammenligninger med den etnisk danske befolkning. Formålet hermed er at undersøge, om indvandrere og efterkommere er over- eller underrepræsenteret i bestemte dele af arbejdsmarkedet og systematisk får lavere timeløn end danskerne, og om der er indikationer på, hvorvidt arbejdsmarkedet er opdelt på etnicitet.

For det andet undersøger vi sammenhængen mellem en række personkarakteristika på den ene side og sandsynligheden for at være ansat i bestemte stillingskategorier og brancher samt timelønnen på den anden side. Dette analyseres særskilt for indvandrere, efterkommere og danskere. I beskrivelsen af analyserne er hovedfokuset på uddannelse: uddannelsesniveaet og uddannelsens oprindelse (det vil sige om uddannelse er taget i Danmark eller udlandet). Disse analyser vil fx give indblik i, om en lang videregående uddannelse øger sandsynligheden for at få et job med et højt kvalifikationsindhold lige meget for indvandrere og danskere, og dermed hvordan uddannelse spiller sammen med indvandreres under/overrepræsentation i forskellige stillingskategorier.

For det tredje undersøger vi, om ikke-vestlige indvandrere, der arbejder i dele af arbejdsmarkedet (målt ved stilling og branche), hvor ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenterede, har fået et job højere oppe i stillingshierarkiet eller i en anden branche inden for 3 år. I denne analyse er fokuset på ikke-vestlige indvandrere, da det er den gruppe, som især adskiller sig fra danskere med hensyn til fordeling på stillingskategorier. Analyserne vil give et indblik i, om ikke-vestlige indvandrere i højere grad end danskere fastlåses i bestemte stillinger og brancher.

DATA OG METODE

Rapportens analyser er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik, som indeholder oplysninger for hele befolkningen i Danmark i alderen 18-64 år for perioden 1997-2012. De fleste analyser tager udgangspunkt i en delpopulation bestående af 18-64-årige personer, der er i beskæftigelse og ikke samtidig er under uddannelse. Analyserne, der fokuserer på efterkommere, udføres dog kun på data for 18-40-årige (som er i beskæftigelse og ikke samtidig er under uddannelse). Det skyldes, at efterkommere generelt er yngre end den øvrige befolkning.

Igennem rapporten grupperes indvandrere og efterkommere efter oprindelse: vestlig eller ikke-vestlig. Den vestlige oprindelsesgruppe omfatter personer med oprindelse i de andre nordiske lande, EØS og de andre EU-28-lande, USA, Canada, Australien, New Zealand, Japan og Sydkorea. Personer med oprindelse i alle andre lande udgør den ikke-vestlige oprindelsesgruppe.

Til analyserne af stilling og branche anvendes data for årene 1997 og 2012, hvilket bl.a. gør det muligt at undersøge, om indvandrernes og efterkommernes fordeling på stillingskategorier og brancher har

ændret sig over tid. Til analyser af timeløn anvender vi data for årene 1997 og 2011, da løndata kun kan fås til og med 2011 på tidspunktet for rapportens tilblivelse. I analyserne af, om indvandrere fastholdes i en bestemt stilling eller branche i 3 år, anvender vi data fra 2008 og 2011.

Sammenhængen mellem uddannelse på den ene side og sandsynligheden for at være ansat i bestemte stillingskategorier og brancher samt timelønnen på den anden side undersøges ved brug af regressionsanalyser. I disse analyser tages der højde for en række andre relevante forhold: køn, alder, familiesituation, erhvervs erfaring, alder ved indvandring, oprindelsesland og bopælskommune. Det er vigtigt at huske, at disse analyser kan vise, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem fx uddannelse og timeløn, men at vi ikke kan konkludere noget om kausale sammenhænge.

HVOR I STILLINGSHIERARKIET ER INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE BESKÆFTIGET?

I analyserne af stilling har vi inddelt de beskæftigede i fem stillingskategorier, som er følgende:

- Selvstændige (inklusive medarbejdende ægtefæller).
- Topledere samt lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau.
- Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau.
- Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau.
- Øvrige lønmodtagere, som ikke indgår i de ovennævnte grupper.

De fire lønmodtagerkategorier kan betragtes som et stillingshierarki, hvor ”topledere og lønmodtagere i et arbejde, der kræver færdigheder på højeste niveau” er i toppen af hierarkiet, og ”øvrige lønmodtagere” er i bunden af hierarkiet. ”Øvrige lønmodtagere” består som hovedregel af personer i job med et lavt kvalifikationsindhold og med opgaver, som kan varetages efter en kort instruktion. De selvstændige kan ikke indplaceres i et hierarki sammen med lønmodtagerne, da gruppen af selvstændige både kan indeholde personer med beskæftigelse med et højt kvalifikationsindhold og personer med beskæftigelse med et meget lavt kvalifikationsindhold.

Rapporten viser, at fordelingen på stillingskategorier er forskellig for indvandrere, efterkommere og danskere.

INDVANDRERE

Indvandrere – og især ikke-vestlige mænd – er i 2012 markant overrepræsenterede blandt selvstændige. Ikke-vestlige indvandrere er endvidere overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet ("øvrige lønmodtagere") og underrepræsenteret øverst i stillingshierarkiet ("topledere og lønmodtagere på højeste niveau" og "lønmodtagere på mellemniveau"). For vestlige indvandrere er billedet lidt anderledes. Vestlige indvandrere er også overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet, men (modsat ikke-vestlige indvandrere) har vestlige indvandrere næsten de samme andele i stillinger øverst i stillingshierarkiet som danskerne.

I 15-års-perioden fra 1997 til 2012 er der sket en vis polarisering af indvandrerne (vestlige indvandrere og mandlige ikke-vestlige indvandrere): Både andelen med arbejde som "topledere og lønmodtagere på højeste niveau" og andelen med arbejde som "øvrige lønmodtagere" er steget. Det skal ses i lyset af udviklingen i samme periode for danskerne, hvor det kun er andelen med arbejde som "topledere og lønmodtagere på højeste niveau", som er steget, mens andelen med arbejde som "øvrige lønmodtagere" er faldet. Denne udvikling for danskerne afspejler sandsynligvis den generelle økonomiske udvikling hen mod en mere videnbaseret økonomi, karakteriseret ved en øget uddannelsesgrad i befolkningen. Indvandrerens stigende andel øverst i stillingshierarkiet kan også hænge sammen med denne udvikling i økonomien. Men hvad kan forklare, at andelen af indvandrere nederst i stillingshierarkiet er steget? En ændret sammensætning af indvandrergruppen kan måske være med til at forklare stigningen i andelen af indvandrere, der arbejder som "øvrige lønmodtagere" – fx udgør indvandrere fra Østeuropa en større andel af de vestlige indvandrere i 2012 end i 1997. For ikke-vestlige indvandrere er beskæftigelsesfrekvensen endvidere steget meget fra 1997 til 2012 (Danmarks Statistik, 2013), og måske har det betydet, at der også er kommet forholdsvis flere ikke-vestlige indvandrere i beskæftigelse med få kvalifikationer.

EFTERKOMMERE

Der er også forskelle i fordelingen på stillingskategorier for efterkommere og danskere i 2012, men forskellen er mindre end for indvandrere og danskere.

Mandlige ikke-vestlige efterkommere har en højere andel med beskæftigelse som ”selvstændig” end danske mænd i 2012, mens kvindelige ikke-vestlige efterkommere ikke adskiller sig fra danske kvinder med hensyn til andel selvstændige. I 2012 har ikke-vestlige efterkommere endvidere mindre andele end danskere øverst i stillingshierarkiet, selv om andelene er steget markant fra 1997 til 2012 for efterkommere. Fra 1997 til 2012 er andelen af ikke-vestlige efterkommere nederst i hierarkiet derimod faldet markant: Andelen med stillingskategorien ”øvrige lønmodtager” er faldet. Trods dette fald er ikke-vestlige efterkommere i 2012 stadig overrepræsenteret som ”øvrige lønmodtager”.

Vestlige efterkommere ligner i høj grad danskerne med hensyn til fordeling på stillingskategorier. Andelene, som er selvstændige eller ”øvrige lønmodtagere”, er dog lidt højere og andel ”lønmodtagere på grundniveau” lidt lavere for vestlige efterkommere end for danskerne.

STIGER IKKE-VESTLIGE INDVANDRERE OPAD I STILLINGSHIERARKIET OVER TID?

Den gruppe, der i størst omfang er overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet, er ikke-vestlige indvandrere. Rapporten belyser derfor, om de ikke-vestlige indvandrere, som i 2008 arbejder som ”øvrige lønmodtager” eller ”lønmodtager på grundniveau”, fastlåses i disse typer af job i større omfang end danskere, eller om de i samme omfang som danskere bevæger sig opad i stillingshierarkiet inden for en 3-års-periode.

Andelen af de personer, som i 2008 arbejder som ”øvrige lønmodtagere”, der stadig har arbejde som ”øvrige lønmodtagere” 3 år senere (i 2011), er større for ikke-vestlige indvandrere end for danskere, mens andelen, der har skiftet til et job på mellem eller højeste niveau, er mindre for ikke-vestlige indvandrere end for danskerne. Til gengæld forlader en større andel af ikke-vestlige indvandrere end af danskerne, som i 2008 arbejder som ”øvrige lønmodtagere”, beskæftigelse i løbet af 3-års-perioden. Det vil sige, at blandt personer, der arbejder som ”øvrige lønmodtagere”, har indvandrere generelt ikke så gode fremtidsmuligheder som danskere, hvis vi forstår gode fremtidsmuligheder som fortsat beskæftigelse og mobilitet opad i stillingshierarkiet.

Ikke-vestlige indvandrere i en stilling på grundniveau forbliver oftere i beskæftigelse de efterfølgende 3 år og stiger oftere opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere i en stilling som ”øvrige lønmodtager”. Samtidig har danskere, der arbejder som ”lønmodtagere på grundniveau”, større sandsynlighed for mobilitet opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere.

Ikke-vestlige indvandrere med en dansk uddannelse har en markant højere sandsynlighed for at stige opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere med en medbragt uddannelse. Blandt ikke-vestlige indvandrere er det primært personer uden uddannelse og personer med medbragte uddannelser, som fastlåses nederst i hierarkiet.

I HVILKE BRANCHER ER INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE BESKÆFTIGET?

Brancherne kan ikke umiddelbart – som stillingskategorierne – inddeles i et hierarki, og derfor er det mere en horisontal arbejdsdeling, vi ser på, når vi undersøger branchefordelingen, end en vertikal arbejdsdeling, som fordelingen på stillingskategorier i et vist omfang er udtryk for.

Indvandrerne fordeling på brancher i 2012 adskiller sig fra danskernes. Indvandrere er fx overrepræsenteret i hovedbrancher som ”handel, transport, hoteller og restauranter” og ”erhvervsservice” og underrepræsenteret i ”offentlig administration, undervisning og social- og sundhedsvæsen”.

Overrepræsentationen af mandlige ikke-vestlige indvandrere i hovedbranchen ”handel mv.” i 2012 hænger sammen med en overrepræsentation i underbrancherne ”transport” og ”hoteller og restauranter”. Omvendt er mandlige ikke-vestlige indvandrere underrepræsenteret i underbranchen ”handel”. Ser vi på kvindelige ikke-vestlige indvandrere i erhvervsservice-branchen, er der mange, der har et job i rengøringsbranchen sammenlignet med danske kvinder.

Med hensyn til mobilitet har mange ikke-vestlige indvandrere forladt deres rengøringsjob efter 3 år, mens de fleste ikke-vestlige indvandrere ansat i branchen ”handel mv.” fortsat er beskæftiget i samme branche efter 3 år. Mange ikke-vestlige indvandrere i branchen ”handel mv.” er stadig i beskæftigelse efter 3 år, mens mange indvandrere med et rengøringsjob har forladt arbejdsmarkedet efter 3 år.

Efterkommeres fordeling på tværs af brancher ligner danskernes i langt højere grad end indvandrerens fordeling. Efterkommere er dog også

overrepræsenteret i branchen ”handel mv.” og underrepræsenteret i branchen ”offentlig administration mv.”

HVORDAN ER INDVANDRERNES OG EFTERKOMMERNES TIMELØN?

Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund får typisk mindre i timeløn end danskere inden for samme stilling eller branche, mens indvandrere og efterkommere med vestlig baggrund typisk får lige så meget i timeløn som eller mere i timeløn end danskere inden for samme stilling eller branche.

Lønforskellen mellem ikke-vestlige indvandrere og danskere er blevet større fra 1997 til 2011 for personer med job nederst i stillingshierarkiet, mens lønforskellen har været stabil for personer med job øverst i stillingshierarkiet i samme periode. Lønforskellen mellem ikke-vestlige efterkommere og danskere er derimod faldet for personer med job nederst i stillingshierarkiet fra 1997 til 2011, mens den er steget for personer med job øverst i stillingshierarkiet.

Forskellen i gennemsnitlig timeløn mellem ikke-vestlige minoriteter og danskere er betydelig mindre for efterkommere end for indvandrere. I 2011 er det primært på de højeste trin af stillingshierarkiet, at ikke-vestlige efterkommere og danskere ikke får samme gennemsnitlig timeløn.

STILLINGSKATEGORI, TIMELØN OG UDDANNELSE

Uddannelsesniveaut og uddannelsens oprindelse kan forventes at have betydning for, hvilken type stilling indvandrerne eller efterkommerne har og den timeløn, som de får. Derfor har rapporten undersøgt, hvordan uddannelse samvarierer med både stillingskategori og timeløn.

BESKÆFTIGELSE SOM SELVSTÆNDIG

En erhvervsfaglig uddannelse øger sandsynligheden for at være selvstændig – især for vestlige indvandrere, vestlige efterkommere og danskere. For ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere er der nærmest ingen forskel i sandsynligheden for at være selvstændig for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse og for personer med erhvervsfaglig uddannelse. Den forskellige sammenhæng med uddannelse hænger formentlig sammen med, at de selvstændige ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ofte arbejder som ufaglærte, mens de selv-

stændige danskere ofte har håndværkspræget arbejde, der kræver en faglig uddannelse.

Undersøgelsen viser også, at ikke-vestlige indvandrere med en medbragt uddannelse har en markant større sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændig” end ikke-vestlige indvandrere med en dansk uddannelse. Dette resultat kan skyldes, at mange indvandrere med en medbragt uddannelse arbejder som selvstændige, fordi de ikke kan finde anvendelse af deres uddannelse som lønmodtager.

BESKÆFTIGELSE SOM LØNMODTAGERE

Rapporten viser en stærk sammenhæng mellem uddannelse og stillingskategori for lønmodtagerne, hvilket ikke er overraskende, da jobbenes kvalifikationsindhold varierer meget for stillingskategorierne.

Videregående uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på mellemste eller højeste niveau for danskere, efterkommere og indvandrere, mens en erhvervsfaglig uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på grundniveau. Omvendt mindsker en erhvervskompetencegivende uddannelse (det vil sige en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse) sandsynligheden for at arbejde som ”lønmodtager i øvrigt”.

For indvandrerne har det stor betydning, om uddannelsen er taget i Danmark eller i udlandet. Indvandrere med en videregående uddannelse fra Danmark har en større sandsynlighed for at arbejde øverst i stillingshierarkiet end indvandrere med en videregående uddannelse fra udlandet. Indvandrere med en dansk uddannelse er systematisk mindre tilbøjelige til at arbejde som ”øvrige lønmodtager” end indvandrere med samme uddannelsesniveau opnået i udlandet. Endelig har indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse fra Danmark en markant højere sandsynlighed for at besætte et job på grundniveau end indvandrere med erhvervsfaglig uddannelse fra udlandet.

Efterkommerne har typisk taget deres uddannelse i Danmark. Sammenligninger af danskere og efterkommere viser, at uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på grund-, mellemste eller højeste niveau lige meget for efterkommere og danskere.

TIMELØN

For indvandrere, efterkommere og danskere stiger timelønnen, som man kan forvente, med uddannelsesniveaue, dvs. at der er et positivt afkast af

uddannelse på løn. Uddannelsesafkastet beskriver, hvor meget en uddannelse øger timelønnen i forhold til en referencegruppe (som her er personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse). Selv om to grupper har det samme uddannelsesafkast af en lang videregående uddannelse, har de ikke nødvendigvis samme gennemsnitlige timeløn for personer med en lang videregående uddannelse. Det sidste vil kun være tilfældet, hvis de to grupper har den samme gennemsnitlige timeløn for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Afkastet af uddannelse er mindre for indvandrere end for danskere, og det har betydning, om uddannelse er taget i Danmark eller i udlandet. Indvandrere – og især ikke-vestlige indvandrere – får et mindre afkast af en uddannelse, de har medbragt fra udlandet, end af en uddannelse taget i Danmark. Det vil sige, at ud over, at et lavere uddannelsesniveau blandt indvandrere bidrager til, at indvandrere har lavere gennemsnitlige timelønninger end danskere, så bidrager et mindre afkast af uddannelse tilsyneladende også til de lavere timelønninger for indvandrere.

Ikke-vestlige efterkommere (som jo typisk har taget deres uddannelse i Danmark) har til gengæld omtrent samme afkast af uddannelse som danskere.

KONKLUSION

Indvandrere og efterkommere har generelt en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet end danskere, hvilket kommer til udtryk ved lavere beskæftigelsesfrekvenser og højere ledighedsprocent. Især ikke-vestlige indvandrere har en lav beskæftigelsesfrekvens sammenlignet med danskerne, selv om denne gruppe har oplevet en stigning i beskæftigelsesfrekvensen fra 1997 til 2012.

I denne rapport har vi valgt at fokusere på indvandrere og efterkommere, som er i beskæftigelse, og undersøger, hvorvidt de adskiller sig fra danskere med hensyn til type af beskæftigelse og timeløn.

For 2012 finder vi, at gruppen af de beskæftigede indvandrere – og også i et vist omfang de beskæftigede efterkommere – har job længere nede i stillingshierarkiet end de beskæftigede danskere og får en lavere timeløn. Endvidere har indvandrere og efterkommere en anden fordeling på branche med overrepræsentationen inden for brancher som ”handel, transport, hoteller og restauranter” og ”erhvervsservice”.

Det er værd at bemærke, at der over en 15-års-periode (fra 1997-2012) er sket en polarisering af indvandlerne med hensyn til stillingska-

tegorier. Mens danskerne har fået en stigende andel med job øverst i stillingshierarkiet og en faldende andel med job nederst i stillingshierarkiet i perioden, har indvandrerne fået en større andel med job både øverst og nederst i stillingshierarkiet. Det vil sige, at udviklingen i indvandrernes integration på arbejdsmarkedet siden slutningen af 1990'erne ikke udelukkende er en positiv udvikling med højere beskæftigelsesfrekvenser og flere i job øverst i stillingshierarkiet. I den forbindelse er et væsentligt spørgsmål, hvorvidt den stigende polarisering hænger sammen med, at indvandrergruppen har ændret sammensætning i perioden.

Forskellene på efterkommere og danskere er mindre end forskellene på indvandrere og danskere med hensyn til stilling, branche og timeløn. Fra 1997 til 2012 er ikke-vestlige efterkommere endda kommet til at ligne danskerne mere med hensyn til fordeling på stilling, idet færre ikke-vestlige efterkommere har job nederst i stillingshierarkiet, og flere har job øverst i stillingshierarkiet i 2012 sammenlignet med 1997. Denne udvikling hænger formentlig (i hvert fald delvist) sammen med, at uddannelsesniveaet også er øget meget hos efterkommere siden 1990'erne (Jakobsen & Livsage, 2010; Danmarks Statistik, 2013).¹ Det er positivt, at efterkommernes integration på arbejdsmarkedet forbedres med årene, men det er selvfølgelig vigtigt at huske, at de stadig har et efterslæb i forhold til danskere. Spørgsmålet er også, hvordan ændringer i sammensætningen af efterkommergruppen vil påvirke udviklingen fremover.

Endelig finder vi, at indvandrerne sammenlignet med danskerne har svært ved at udnytte deres uddannelse i job med et højt kvalifikationsindhold og får et lavere uddannelsesafkast. Især er medbragt uddannelse svær at anvende for indvandrerne, og de får et lavt afkast på lønnen af den medbragte uddannelse. Dette bekræfter tidligere undersøgelser, der viser, at det danske samfund har en udfordring i forhold til, hvordan indvandrernes medbragte kvalifikationer kan udnyttes på det danske arbejdsmarked.

Det er dog vigtigt at understrege, at der kan være flere grunde til, at en udenlandsk uddannelse er svær at anvende i Danmark. Det kan fx være, at den ikke er relevant i forhold til det danske arbejdsmarked. Det kan også være svært for arbejdsgivere at vurdere indholdet af en udenlandsk uddannelse: En uddannelse som ingeniør eller sygeplejerske fra et andet land kan fx godt være på et helt andet kompetenceniveau end uddannelser af samme navn i Danmark. Endelig kan det være, at danske

1. Selv om en ændret sammensætning af efterkommerne også kan have påvirket udviklingen.

arbejdsgivere i meget ringe grad er åbne over for personer med en lidt anden uddannelsesbaggrund end den, de kender fra det danske system.

INDLEDNING OG BAGGRUND

INDLEDNING

Indvandreres integration på arbejdsmarkedet er et vigtigt politisk mål i både Danmark og resten af den vestlige verden. Indvandreres beskæftigelse er afgørende for at sikre en langsigtet økonomisk integration af indvandrere og deres efterkommere, en samfundsmæssig sammenhængskraft og et holdbart offentligt regnskab i en velfærdsstat som den danske.²

Integrations- og udlændingepolitik har udgjort en del af den politiske dagsorden i Danmark siden 1990'erne.³ I litteraturen er der en stadig igangværende diskussion om, hvordan man bedst kan måle integration. Blandt andet går diskussionen ud på, om beskæftigelsesfrekvenser blandt indvandrere sammenlignet med majoritetsbefolkningen er en optimal indikator for integration.⁴ Nogle forskere har fremhævet at en sådan in-

2. Se fx de syv overordnede mål for integrationspolitikken (<http://sm.dk/arbejdsomrader/integration-og-demokrati/integration-og-demokrati>), Gundelach (2011) for offentlige holdninger til indvandrere, IZA (2011) for en oversigt over integration i EU-landene, Mogensen & Matthiesen (2000), Bonke & Schultz-Nielsen og Tranæs (2011) for danske studier om integration.

3. For et overblik se fx Tranæs (2011) og Liebig (2007).

4. Se Constant & Zimmermann (2011) for en litteraturoversigt om indvandrernes assimilation i den lokale økonomi.

dikator med fordel kan suppleres med mere kvalitative indikatorer, som fx beskriver, hvilke typer job indvandrerne har, og hvilken timeløn de får, for at danne et mere nøjagtigt billede af integrationen (Tranæs, 2011).

Indvandrenes placering på arbejdsmarkedet kan give indikationer på den mere langsigtede økonomiske og sociale tilpasning i samfundet (Green, 1999; Alcobendas & Rodriguez-Planas, 2009). Både i Danmark og i udlandet findes der belæg for, at indvandrere ofte er overrepræsenteret i bestemte brancher og stillinger, som typisk er præget af ringere vilkår end de brancher og stillinger, majoritetsbefolkningen arbejder i.

RAPPORTENS FORMÅL OG BIDRAG

I denne rapport undersøger vi, hvor på arbejdsmarkedet indvandrere og efterkommere er beskæftiget, og hvilke karakteristika der hænger sammen med deres arbejdsmarkedsplacering. Arbejdsmarkedsplacering beskrives her ud fra tre dimensioner: stillingskategori, branche og gennemsnitlig timeløn.⁵ Rapportens formål er at undersøge, om der er indikationer på, at arbejdsmarkedet er opdelt på etnicitet, og det belyser vi ved at se på, om indvandrere og efterkommere er over- eller underrepræsenteret i bestemte dele af arbejdsmarkedet og systematisk får lavere timeløn, og hvordan dette i givet fald hænger sammen med uddannelsesmæssig baggrund og oprindelsesland.

Rapporten anvender registerdata for befolkningen i den erhvervsaktive alder til at belyse følgende spørgsmål:

- I hvilket omfang er indvandrere og efterkommere over- eller underrepræsenteret i bestemte brancher eller stillinger?
- Hvor meget indvandreres og efterkommeres timeløn i hver stillingskategori/branche adskiller sig fra danskernes?
- Findes der forskelle på tværs af oprindelse, generation og køn?
- Har situationen ændret sig over tid, og bliver indvandrere og efterkommere fastlåst i bestemte jobs?
- I hvor høj grad hænger uddannelsesniveau sammen med indvandreres og efterkommeres placering på arbejdsmarkedet, og hvilken betydning har det, om uddannelsen er taget i Danmark eller udlandet?

5. Mange andre jobkarakteristika kunne være relevante at inddrage, fx arbejdstid (heltid/deltid), varigheden af ansættelsen (midlertidig/fast ansættelse), og hvor fysisk belastende jobbene er. Men for at begrænse antallet af analyser og af datamæssige årsager ser vi ikke på disse forhold i denne rapport.

Disse spørgsmål vil blive besvaret ved anvendelse af tre metodiske tilgange.

For det første vil vi danne et detaljeret overblik over indvandre- res, efterkommeres og danskeres fordeling på stillingskategorier og bran- cher, samt deres gennemsnitlige timeløn inden for stillingskategorier og brancher. På den baggrund kan man vurdere, hvorvidt indvandrere og efterkommere besætter de samme jobtyper og opnår samme timeløn som danskere.

For det andet undersøger vi ved brug af regressionsanalyser sammenhængen mellem uddannelse og oprindelsesland på den ene side og sandsynligheden for at være ansat i bestemte stillingskategorier og brancher samt timelønnen på den anden side. Dette analyseres særskilt for indvandrere, efterkommere og danskere, og der kontrolleres for en række andre relevante forhold som køn, alder, familiesituation, erhvervs- erfaring, alder ved indvandring, oprindelsesland og bopælskommune. Med hensyn til uddannelse ser vi både på uddannelsesniveaue og ud- dannelsens oprindelse. Med det sidste menes, om uddannelsen er taget i Danmark eller oprindelseslandet.

For det tredje undersøger vi, om indvandrere, der arbejder i dele af arbejdsmarkedet (målt ved stilling og branche), hvor etniske minorite- ter er overrepræsenterede, har fået et job højere oppe i stillingshierarkiet eller i en anden branche inden for 3 år. Tidligere forskning har vist, at det etnisk opdelte arbejdsmarked kan karakteriseres ved, at den etniske mi- noritetsbefolkning ikke har samme mobilitet som majoritetsbefolkningen på tværs af arbejdsmarkedets brancher og opad i stillingshierarkiet til trods for, at de har matchende kompetencer (Constant & Massey, 2005).

Rapporten bidrager således med opdateret og detaljeret viden om indvandrernes og efterkommernes nuværende placering på arbejds- markedet (målt ved fordeling på stillingskategorier og brancher og de gennemsnitlige timelønninger inden for stillingskategorier og brancher), samt forandringer i placeringen over tid. Som noget nyt undersøger rap- porten endvidere, hvordan fordelingen på stillingskategorier, fordelingen på brancher og timelønnen hænger sammen uddannelse, uddannelsens oprindelse og oprindelsesland. Analyserne omfatter alle indvandrere, alle efterkommere og alle danskere, der er i beskæftigelse, og som ikke sam- tidig er under uddannelse. Desuden præsenterer vi analyser, som kaster lys over mobilitet for indvandrere, der arbejder i de etnisk dominerede dele af arbejdsmarkedet.

Det skal understreges, at analyserne kan afgøre, om en sammenhæng mellem placering og fx uddannelse er statistisk signifikant, men at vi ikke med sikkerhed kan konkludere, om sammenhængene er *kausale*, dvs. at vi ikke kan afgøre årsag-virkning-forhold mellem faktorerne. Vi kan heller ikke udelukke, at andre faktorer, der ikke findes oplysninger om i registerdataene (fx sprogkundskaber), er af afgørende betydning for arbejdsmarkedsplacering (problemstillinger omkring kausalitet og faktorer, der ikke er inkluderet i analyserne, er nærmere diskuteret i kapitel 3).

DEFINITIONER

Vi inddrager både indvandrere og efterkommere i analyserne. Nogle steder i rapporten omtaler vi den samlede gruppe af indvandrere og efterkommere som etniske minoriteter. I rapporten anvender vi Danmarks Statistiks afgrænsning af indvandrere, efterkommere og personer af dansk oprindelse (hvor vi i denne rapport omtaler sidstnævnte gruppe som danskere), se Danmarks Statistik (2013).

Igennem rapporten grupperes indvandrere og efterkommere efter *oprindelse*: vestlig eller ikke-vestlig. Den vestlige oprindelsesgruppe omfatter personer med oprindelse i de andre nordiske lande, EØS og de andre EU-28-lande,⁶ USA, Canada, Australien, New Zealand, Japan og Sydkorea. Personer med oprindelse i alle andre lande udgør den ikke-vestlige oprindelsesgruppe. Når vi taler om *etniske forskelle* eller *forskelle på tværs af etnicitet* i de efterfølgende analyser, refererer vi til forskelle mellem oprindelsesgrupperne, mellem en af oprindelsesgrupperne og danskere eller mellem vestlige indvandrere/efterkommere, ikke-vestlige indvandrere/efterkommere og danskere.

DET ETNISK OPDELTE ARBEJDSMARKED: HVORFOR ER DET VIGTIGT?

Et væsentligt spørgsmål er, hvorfor det er vigtigt at undersøge det etnisk opdelte arbejdsmarked, og hvilken rolle fx uddannelse spiller i den forbindelse? Svaret er, at det er vigtigt, fordi et etnisk opdelt arbejdsmarked kan have negative konsekvenser for både etniske minoriteter og for samfundet generelt. Mindst fire uheldige konsekvenser kan nævnes.⁷

6. Polen og Rumænien indgår som vestlige indvandrere i alle analyser i rapporten.

7. I denne forbindelse henvises til Liu mfl. (2004), Ejernæs (2007), Jakobsen (2008) og Del Río & Allonso-Villar (2010).

For det første kan overrepræsentationen af etniske minoriteter i bestemte brancher og jobs betyde færre kontakter med den danske majoritetsbefolkning. Kontakt med danskere kunne ellers hjælpe indvandrere med at forstå den lokale arbejdskultur og jobsøgningsmetode, øge deres sproglige kompetencer og forbedre deres sociale tilpasning på et mere generelt niveau.⁸

For det andet, hvis indvandrerne besætter jobs på de laveste hierarkittrin og i brancher præget af konjunkturafhængig aktivitet, er de i større risiko for at blive fastlåst i jobs med ringere vilkår i form af lavere løn, mere begrænsede advancementsmuligheder og uden systematisk faglig beskyttelse (Ejrnæs, 2007). Denne mekanisme kan være med til at udvide økonomiske uligheder mellem etniske minoriteter og majoritetsbefolkningen.

For det tredje kan et etnisk opdelt arbejdsmarked betyde, at indvandrernes kompetencer ikke udnyttes optimalt, hvilket fx kan indebære, at forholdsvis mange indvandrere på arbejdsmarkedet er overuddannede (IZA, 2011; Nielsen, 2011; Kleif et al., 2012). Desuden har tidligere forskning vist, at den første stilling, som en indvandrer besætter, kan have betydning for senere jobmuligheder (Constant & Massey, 2005). Hvis indvandreres første job ikke fuldt ud udnytter deres kompetencer, kan indvandreres senere jobmuligheder være begrænset.

Som det fjerde kan et etnisk opdelt arbejdsmarked have betydning ikke kun for indvandrere, men også for deres efterkommere. Tidligere forskning viser nemlig, at indvandreres beskæftigelsessituation påvirker deres børns uddannelse og beskæftigelse (Dahl & Jakobsen, 2005), og at forældrenes arbejdsmarkedsplacering mere generelt påvirker børnenes uddannelsesvalg og beskæftigelse (Holt mfl., 2006). Derfor kan vi forvente, at det etnisk opdelt arbejdsmarked hæmmer integration over flere generationer.⁹

Til sidst skal det nævnes, at ud fra et bredere perspektiv kan det etnisk opdelt arbejdsmarked afdække et skjult problem. Selv om indvandrernes beskæftigelsesfrekvenser øges, kan en holdbar integration i det danske samfund hæmmes af etniske klynger på arbejdsmarkedet, hvor indvandrerne arbejder isoleret eller under ringere vilkår. At så man-

8. Det skal bemærkes, at det ikke kun er kontakt med etniske danskere, der påvirker indvandreres jobmuligheder. Etniske minoritetsnetværk kan også give adgang til nye job (se fx Damm, 2009; Sanders et al., 2002).

9. Constant & Massey (2005) diskuterer, at etnisk segregering spreder sig over flere generationer i Tyskland.

ge indvandrere er beskæftiget i fx rengøringsbranchen, hvor der er begrænset brug for danskkundskaber og kun få kollegarelationer, kan hæmme dannelsen af sociale netværk og integration i det danske samfund på længere sigt (Jakobsen, 2008).

TEORETISK OG EMPIRISK BAGGRUND OM DET ETNISK OPDELTE ARBEJDSMARKED

Der findes empirisk belæg for, at etniske minoriteter er over- eller underrepræsenteret i visse dele af arbejdsmarkedet. I Danmark har tidligere studier vist, at både vestlige og ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenteret i handels- og rengøringsbrancher, i bunden af stillingshierarkiet og blandt selvstændige. Derudover er andelen af indvandrere i stillingerne øverst i hierarkiet tit mindre end den tilsvarende andel danskere (Finansministeriet, 1999; Blume, 2003; Jakobsen, 2008; Bonke & Shultz-Nielsen, 2013; Danmarks Statistik, 2013; Foged & Peri, 2013). Der findes desuden belæg for et etnisk opdelt arbejdsmarked i andre OECD-lande, herunder Sverige, Spanien og Tyskland (DeFreitas, 1991; Constant & Massey, 2005; Pedace, 2006; OECD, 2012). Der mangler dog konsensus om, hvorfor det etnisk opdelt arbejdsmarked eksisterer. Resten af sektionen præsenterer de omdiskuterede faktorer bag indvandrernes placering på arbejdsmarkedet.

HUMANKAPITALTEORIEN OG DE SEGMENTEREDE ARBEJDSMARKEDER

En række forskere inden for samfundsvidenskab har bidraget med teorier og empiri om den etniske segregering på arbejdsmarkedet. Segregering på arbejdsmarkedet betegner den proces, der fører til adskillelsen af befolkningsgrupper på arbejdsmarkedet. Etnisk segregering på arbejdsmarkedet kan opstå, når bestemte grupper er over- eller underrepræsenterede på bestemte dele af arbejdsmarkedet (Ejrnæs, 2008).

Ifølge litteraturen om etnisk segregering (fx Pedace, 2006; Ejrnæs, 2007; Alcobendas & Rodriguez-Planas, 2009) kan to teorier fremhæves: humankapitalteorien og teorien om de segmenterede arbejdsmarkeder. Humankapitalteorien tager udgangspunkt i det misforhold, der er mellem nytillflyttede indvandreres kvalifikationer og de kvalifikationer, som det lokale arbejdsmarked kræver. Teorien forklarer således, at nye

tilflyttere først skal bruge tid på at tilegne sig den nødvendige humankapital – fx sproglige kompetencer og uddannelse. Omkostningerne forbundet med denne tilegnelse er afhængige af, hvor forskellige indvandrernes oprindelige kvalifikationer er i forhold til majoritetsbefolkningens, og i hvilken grad de kan anvendes i det nye land. Således skal indvandrere med de laveste kvalifikationer og indvandrere, hvis kvalifikationer er mest forskellige fra majoritetsbefolkningens, bære højere omkostninger end indvandrere, hvis kvalifikationer i højere grad ligner majoritetsbefolkningens. Misforholdet mellem indvandreres og majoritetsbefolkningens kvalifikationer kan derfor forklare, hvorfor nogle indvandrere er nødt til at påtage sig jobs, som forudsætter et lavere kvalifikationsniveau end det, der svarer til deres kompetencer. Teoretisk set bør misforholdet dog forsvinde over tid takket være tilegnelsen af den lokalt relevante humankapital.

Teorien om de segmenterede arbejdsmarkeder kan både supplere og sætte spørgsmålstegn ved humankapitalteoriens validitet. Teorien om de segmenterede arbejdsmarkeder forklarer, at arbejdsmarkedet er opdelt i to adskilte sektorer: den *primære* sektor, som karakteriseres ved højproduktivitets-jobs og faste stillinger, og den *sekundære* sektor, som karakteriseres ved lavt produktive og mere ustabile jobs. Minoritetsgrupperne er overrepræsenteret i den sekundære sektor og støder ind i adgangsbarrierer til den primære sektor. Etniske minoriteter fastlåses i den sekundære sektor, og derved pga. manglende etniske netværk og adgangsbarrierer er det svært også for de højt kvalificerede indvandrere at besætte de samme jobs som de højt kvalificerede indfødte i den primære sektor. Teorien forklarer således, at etnisk segregering sker pga. kontekstuelle faktorer, som et individ ikke kan modvirke.

Teoriene forklarer på hver deres måde, at indvandrerne fastlåses i bestemte jobtyper enten pga. mangel på relevante kompetencer, som afhænger af individets vilje og evne til at tilegne sig nye færdigheder, eller pga. arbejdsmarkedsstrukturer, som ligger uden for et individs rækkevidde. Teorien om det segmenterede arbejdsmarked adskiller sig fra humankapitalteorien derved, at denne forklarer, at både lavt uddannede og højt uddannede indvandrere kan arbejde i segmenter, hvor minoriteter er over- eller underrepræsenteret, uden at situationen ændrer sig over tid.

Empirisk er der især belæg for teorien om de segmenterede arbejdsmarkeder. Flere internationale studier peger nemlig på, at etniske minoriteter generelt fastlåses i bestemte dele af arbejdsmarkedet og ikke

stiger opad i stillingshierarkiet til trods for et højt uddannelsesniveau (Constant & Massey, 2005; Alcobendas & Rodriguez-Planas, 2009). I deres analyse af assimilation over tid blandt nye tilflyttere til Spanien viser Alcobendas & Rodriguez-Planas (2009), at indvandrere i et vist omfang bevæger sig opad i hierarkiet, men de indhenter aldrig samme progression som etniske spaniere med samme uddannelsesniveau – heller ikke når der tages højde for alder, køn, ankomsttidspunkt og oprindelsesland. Dog er det stadig uklart, hvor stor en rolle uddannelse spiller for det etnisk segregerede arbejdsmarked.

Andre studier undersøger mere detaljeret de forskellige årsager til etniske minoriteters fastlåsnings i den såkaldte *sekundære* sektor. Empirien kan opdeles imellem kontekstuelle, organisatoriske, sociale og individuelle faktorer.

KONTEKSTUELLE, ORGANISATORISKE, SOCIALE OG INDIVIDUELLE ÅRSAGER

KONTEKSTUELLE ÅRSAGER

En af de kontekstuelle årsager bag den nuværende etniske segregering kan relateres til kombinationen af de historiske indvandningsbølger – herunder indvandrerens migrationsmotiv – historie i den økonomiske konjunktur og et skift fra en industriel til en mere videnbaseret økonomi. I 1960'erne kom der mange såkaldte gæstearbejdere til Danmark, Sverige og Tyskland. Det ligger næsten i selve begrebet gæstearbejdere, at disse personer migrerer for at besætte de jobs, som den lokale befolkning ikke vil have (Knocke, 2000; Constant & Massey, 2005). På den måde starter indvandrere med at arbejde i den sekundære sektor og bliver derefter fastlåst i denne sektor på trods af, at nogle indvandreres kvalifikationer godt kan udnyttes i den primære sektor (Knocke, 2000). Mønstret er det samme i alle lande, som har modtaget mange gæstearbejdere (Feuchtwang, 1982), og årtier senere er indvandrerne stadig overrepræsenteret i jobs med begrænset mulighed for efteruddannelse og karriereavancement (Knocke, 2000).

Indvandring af gæstearbejdere stoppede efter den første oliekrise i 1970'erne. Fra 1980'erne begynder lande som Sverige og Danmark at modtage mange flygtninge fra Eksjugoslavien, Irak, Iran, Libanon og Somalia. Flygtningenes arbejdsmarkedsplacering kan forstås ved hjælp af humankapitalteorien i højere grad end andre indvandreres. Straks efter

opnåelsen af opholdstilladelse bruger flygtninge mindst 3 år på at lære sproget uden at have tilknytning til arbejdsmarkedet. Derefter og pga. psykiske lidelser, mangel på relevant eller anerkendt uddannelse og erfaring og mangel på sociale netværk har flygtninge oftere end andre indvandrere større vanskeligheder ved at finde et job, der svarer til deres kvalifikationer, eller ved overhovedet at komme i arbejde (Knocke, 2000; Dansk Flygtningehjælp, 2014).

Ud over migrationshistorik har konjunktoren og den økonomiske udvikling haft stor betydning for den nuværende etniske segregering. Over de sidste årtier har vestlige lande forvandlet sig gradvist fra at være mest industribaserede til at være mest videnbaserede økonomier ("knowledge-based economies") (Knocke, 2000; OECD, 2014), hvilket stiller højere krav om uddannelse og kompetencer blandt arbejdere. Denne udvikling har sænket behovet for lavt kvalificerede jobs – dvs. en formindskelse af den sekundære sektor – og en øget efterspørgsel efter mere kvalificerede medarbejdere – dvs. flere funktioner og jobs i den primære sektor. Økonomiens forvandling har derfor forstærket adskillelsen mellem delarbejdsmarkeder med en overvejende lavt uddannet arbejdskraft, hvor indvandrere er overrepræsenterede, og delarbejdsmarkeder med en overvejende højtuddannet arbejdskraft. Desuden har de seneste økonomiske kriser ramt sektorer med mere uorganiseret arbejdskraft og konjunkturafhængig aktivitet – sektorer mange indvandrere arbejder i (Ejrnæs, 2007). Alt i alt er der belæg for at hævde, at økonomiens udvikling kan bidrage til at forklare etnisk segregering på arbejdsmarkedet.

ORGANISATORISKE ÅRSAGER

Ejrnæs (2007) forklarer etnisk segregering på arbejdsmarkedet ud fra et virksomhedsfleksibilitetsperspektiv og et institutionelt brancheperspektiv. Det sidste perspektiv relaterer sig til, om branchen har lukkede eller åbne beskæftigelsesrelationer. Lukkede beskæftigelsesrelationer er karakteriseret ved, at relationerne mellem arbejdsgivere og lønmodtagere (herunder adgangen til beskæftigelse) er stramt reguleret gennem stat og de faglige organisationer eller gennem virksomhedens egne regler og procedurer. Åbne beskæftigelsesrelationer er karakteriseret ved, at løn og arbejdsforhold i højere grad bliver reguleret gennem markedsmekanismerne.

Virksomhedsfleksibilitetsperspektivet handler om, hvorvidt virksomhederne tilpasser sig ændringer i efterspørgslen ved at justere antallet af medarbejdere (numerisk fleksibilitet) eller reorganiserer arbejdet og

medarbejdernes arbejdsopgaver (funktionel fleksibilitet). Et svensk studie har konkluderet, at funktionel fleksibilitet øger opdelingen på arbejdsmarkedet, idet arbejderne faglige kompetencer i højere grad komplementerer hinanden gennem arbejde i grupper, og det har medført øget krav til ansattes kulturelle og sociale kvalifikationer (Ejrnæs, 2007).

Empiriske analyser viser, at der er en overrepræsentation af indvandrere på områder, som både er præget af åbne beskæftigelsesrelationer og af numerisk fleksibilitet. Det gælder fx inden for brancher som ”transport” og ”hoteller og restauranter” (Ejrnæs, 2007).

SOCIALE NETVÆRK OG DISKRIMINATION

Ejrnæs (2007) understreger, at etnisk segregering på arbejdsmarkedet kan fremkomme som resultat af den centrale rolle, som sociale og faglige netværk spiller i rekrutteringen af nye medarbejdere. Sociale netværks betydning i forbindelse med det etnisk opdelte arbejdsmarked er kompleks.

Ejrnæs beskriver to parallelle cyklusser, som hver især bidrager til at forstærke segregeringen. På den ene side giver danske sociale netværk og især sociale netværk uden for familien og nærmeste kredse adgang til information om de uformelle regler og strukturer, som gælder på det danske arbejdsmarked og er relevante for ens karriereavancement. I denne sammenhæng er nye tilflyttere dårligere stillet end personer, som har boet i landet i længere tid.

På den anden side rekrutterer også virksomhederne, som i forvejen beskæftiger mange indvandrere, nye ansatte via deres medarbejders sociale netværk. Hvis indvandrernes sociale netværk primært omfatter andre indvandrere, kan indvandrere forbedre deres muligheder for beskæftigelse og højere løn ved at bo i en etnisk enklave (Damm, 2009) eller ved at flytte til et land, hvor mange indvandrere med samme oprindelse allerede har bosat sig (Massey mfl., 1993; Munshi, 2003; Hatton & Leigh, 2011). Omvendt kan etniske sociale netværk også bidrage til at fastlåse flere indvandrere i de samme virksomheder, sektorer og jobtyper, hvor indvandrere i forvejen er overrepræsenterede, og begrænser mobilitet på arbejdsmarkedet (Ejrnæs, 2006 og 2007). Denne sidstnævnte mekanisme påvises også i spanske og kinesiske kontekster (Liu mfl., 2004; Del Río & Allonso-Villar, 2010).

Diskrimination mod etniske minoriteter kan ligeledes forhindre indvandrernes sociale mobilitet (Liu mfl., 2004). Såkaldte korrespondens-

studier, som tester, om en arbejdsgiver foretrækker at kalde en person fra majoriteten til jobsamtale frem for en person med anden etnisk baggrund med samme kompetencer, finder belæg for etnisk diskrimination (fx Bertrand & Mullainathan, 2005; Carlsson & Rooth, 2007; Bøg & Kraendonk, 2011). Imidlertid viser andre studier et mere nuanceret billede af etnisk diskrimination: Arbejdsgivere foretrækker ansøgere fra majoritetsbefolkningen i de højeste og mellemste stillinger, men de foretrækker indvandrere i de laveste stillinger (Bøg, 2014). Desuden kan både etniske minoriteter og danskere foretrække at arbejde med en person med samme etniske baggrund som dem selv, også selv om den pågældende er mindre produktiv (Hedegaard & Tyrn, 2011).

INDIVIDUELLE ÅRSAGER – HERUNDER UDDANNELSE

Flere faktorer kan ligeledes have betydning for arbejdsmarkedets etniske segregering. Jakobsen (2008) undersøger betydningen af uddannelse, opholdstid og familieforhold for de ikke-vestlige indvandreres placering på arbejdsmarkedet. Analysen tyder på, at indvandrerne får mindre ud af deres uddannelse end danskerne i forhold til at arbejde i en høj stillingskategori, især for mændene. Jakobsens (2008) resultater er på linje med resultater for arbejdsmigranter i Tyskland (Constant & Massey, 2005).

I andre sammenhænge er det vist, at en uddannelse medbragt fra hjemlandet giver lavere uddannelsesafkast på løn end en uddannelse taget i Danmark (Schultz-Nielsen, 2008), selv om der tages højde for køn, alder, familiesituation, samt hvilken sektor personen arbejder i. Dette resultat – sammen med resultater fra fx Nielsen (2011) og Kleif et al. (2012) – kan være tegn på, at indvandreres medbragte uddannelse ikke anerkendes i samme grad som en dansk uddannelse og begrænser beskæftigelsesmulighederne for indvandrere.

Ud over uddannelsen er sprogkunderskaber og læsefærdigheder helt afgørende for en indvandrers beskæftigelse og mulighed for karriereavancement (Skovgaard-Møller & Rosdahl, 2006; Jakobsen, 2013). Derfor kan man naturligvis forvente en negativ sammenhæng mellem sprogkunderskaber og en indvandrers sandsynlighed for at blive segregeret på arbejdsmarkedet.¹⁰

Endvidere angiver Jakobsen (2008), at samliv og børn kun har en begrænset betydning for kvindelige indvandreres placering på arbejds-

10. Pons Roger (2011) viser dog, at danskundervisning ikke har ført til de langsigtede effekter på familiesammenførte kvinders arbejdsmarkedstilknøytning og løn.

markedet og ingen betydning for mandlige indvandreres placering. Det skal dog fremhæves, at de beskæftigede kvinder udgør en mere selekteret gruppe (af fx mere motiverede og arbejdsparate kvinder).

Et dansk studie finder en svag sammenhæng mellem opholdstid og stillingskategori: Indvandrere, som har været mange år i Danmark, har lidt oftere en stilling øverst i hierarkiet end indvandrere, som har været få år i Danmark. Forskellene på de to grupper er dog meget små (Jakobsen, 2008). Igen er resultatet i overensstemmelse med det, som Constant & Massey (2005) fremlægger for Tyskland. Det tyske studie dokumenterer endog, at forskellen mellem en indvandrers og en etnisk tyskers sociale mobilitet øges over tid.

En anden årsag til, at mange indvandrere besætter jobs med uhenigtsmæssige arbejdsvilkår, kan være, at de ikke besidder de socioøkonomiske ressourcer, som kan give dem overskud til at fravælge usikre og dårligt betalte jobs (Pedace, 2006).

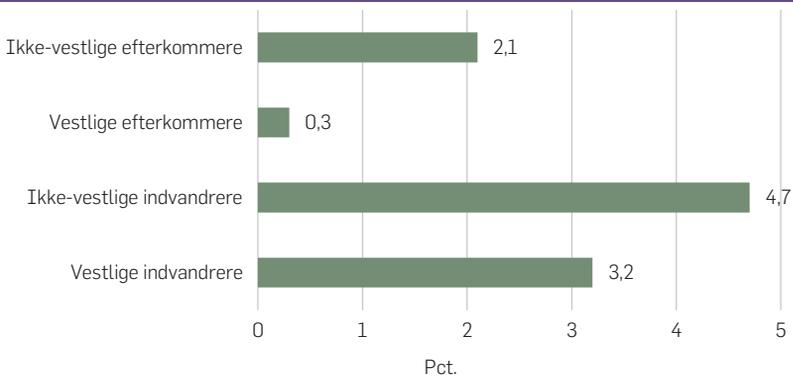
En sidste faktor, som kan være bestemmende for etnisk segregering, kan være indvandrernes eller efterkommerens præferencer og kulturspecifikke normer forbundet med deres oprindelige kultur. Der findes kun få studier om årsager til etnisk segregering på arbejdsmarkedet, som udnytter oplysninger om oprindelseslande. En undtagelse er det spanske studie fra Del Río & Alonso-Villar (2010), som påviser, at kvindelige indvandrere fra EU-25-lande langt oftere besætter de samme jobs som etniske spaniere end andre kvindelige indvandrere. Kvinder fra Bulgarien og Rumænien er i høj grad segregerede og fastlåses i bestemte brancher.

INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE I DANMARK

Antal personer i Danmark med etnisk minoritetsbaggrund er steget fra 153.000 i 1980 til 600.000 i 2013 (Danmarks Statistik, 2014). Denne stigning skyldes hovedsageligt en stigning i antallet af ikke-vestlige indvandrere og deres efterkommere, som i dag udgør to tredjedele af hele indvandrerbefolkningen. Hvor stor en andel indvandrere og efterkommere med oprindelse i hhv. vestlige og ikke-vestlige lande udgør af befolkningen i 2012, fremgår af figur 2.1.

FIGUR 2.1

Andelen af befolkningen i 2012, som er indvandrere eller efterkommere med hhv. vestlig og ikke-vestlig oprindelse. Procent.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Statistikbanken.

Tabel 2.2 viser, at en større andel af indvandrerne end af danskerne er i den erhvervsaktive alder (18 til 64 år): 87 og 81 procent af hhv. ikke-vestlige og vestlige indvandrere er mellem 18 og 64 år, mens den tilsvarende andel for danskere kun er 60 procent. Forholdsvis få efterkommere er i den erhvervsaktive alder (29 procent af de ikke-vestlige efterkommere og 42 procent af de vestlige efterkommere). Den lave andel i den erhvervsaktive alder blandt ikke-vestlige efterkommere skyldes, at de generelt er yngre end den øvrige befolkning. Efterkommeres forskellige aldersfordeling kan have betydning i en analyse af det etnisk opdelte arbejdsmarked, hvis yngre personer, som har mindre erhvervs erfaring og ikke har afsluttet en uddannelse, typisk besætter jobs på de lavere trin af stillingshierarkiet.¹¹

11. Aldersfordeling for hver gruppe vises i Bilag 1. I de følgende kapitler vil vi i et vist omfang tage højde for indvandrernes og efterkommeres alder, samt om personer har afsluttet deres uddannelse.

TABEL 2.1

Andel i den erhvervsaktive alder (18-64 år) i 2012. Særskilt for danskere og for indvandrere og efterkommere med hhv. vestlig og ikke-vestlig oprindelse. Procent.

	Indvandrere		Efterkommere		Danskere
	Vestlige	Ikke-vestlige	Vestlige	Ikke-vestlige	
Andel i den erhvervsaktive alder (18 til 64 år)	80,8	87,1	42,2	28,7	59,9
I alt, personer	179.941	261.597	19.530	119.393	5.000.055

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Statistikbanken.

Tager vi udgangspunkt i personer i den erhvervsaktive alder, ser vi, at indvandrere og efterkommere er uden for arbejdsmarkedet eller ledige oftere end danskere (tabel 2.2). Forskellen i forhold til danskere er især stor for ikke-vestlige indvandrere: 7 procent er ledige, og 45 procent er uden for arbejdsmarkedet blandt ikke-vestlige indvandrere, mens de tilsvarende andele for danskere er hhv. 3 og 21 procent. De ikke-vestlige efterkommere er også oftere end danskere ledige eller uden for arbejdsmarkedet, men den høje andel uden for arbejdsmarkedet skyldes bl.a., at efterkommerne er yngre end danskerne og oftere er under uddannelse. Fx er 18 pct. af de ikke-vestlige efterkommere og 4 pct. af danskerne under uddannelse.

TABEL 2.2

Indvandrere, efterkommere og danskere (18-64 år). Fordeling på arbejdsmarkedsstatus.¹⁾ 2012. Procent.

	Indvandrere		Efterkommere		Danskere
	Vestlige	Ikke-vestlige	Vestlige	Ikke-vestlige	
I beskæftigelse	60,3	48,6	66,0	55,0	76,1
Ledig	3,6	6,6	3,7	6,6	3,4
Uden for arbejdsmarkedet	36,1	44,8	30,3	38,4	20,5
Heraf:					
Under uddannelse	6,9	4,2	9,1	18,4	4,4
Observationer	144.889	224.288	8.268	34.103	2.923.130

Anm.: Andel beskæftigede personer beregnes her som ratioen mellem antallet af personer, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og antallet af personer i hele befolkningen i alderen 18 til 64 år i den relevante gruppe. Uden for arbejdsmarkedet skal forstås som andelen af personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet ikke er beskæftigelse og ikke er ledige. I gang med en uddannelse betegner andelen af personer i alderen 18 til 64 år i den relevante gruppe, som er i gang med en form for uddannelse, men som ikke samtidig er i beskæftigelse.

1. Variablen SOCSTIL anvendes til definition af beskæftigelse, ledighed, uden for arbejdsmarkedet og i uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Det er sandsynligt, at forskellige mekanismer gælder for forskellige grupper, hvad beskæftigelse angår. Som eksempel kan det nævnes, at efterkommere i højere grad end indvandrere taler flydende dansk.¹² To andre betydelige faktorer, som skal tages i betragtning, når etniske forskelle i beskæftigelse undersøges, er uddannelsesniveau og oprindelsesland. De næste to tabeller danner et overordnet billede af indvandreres og efterkommeres uddannelsesniveau efter køn og oprindelsesgruppe (tabel 2.3) samt karakteristika for de største etniske minoriteter blandt indvandrere (tabel 2.4).¹³

12. Litteraturen belyser, at en række andre individuelle og kontekstuelle karakteristika hænger sammen med indvandrernes sandsynlighed for beskæftigelse. Bl.a. kan uddannelsesniveau, alder og aldersfordeling hos indvandrerbefolkningen, opholdstid, sproglige kompetencer, erhvervs erfaring, sygdom, holdninger til kønsroller og åbenhed over for majoritetsnormer spille en rolle (Deding og Jakobsen, 2006; Jakobsen, 2008; Nielsen, 2011; Constant & Zimmermann, 2011; Andersen, 2012; Gorinas, 2014).

13. De næste tabeller har det eneste formål at danne et overblik over de væsentligste forskelle mellem de største minoritetsgrupper og danskere, og derfor tages der ikke højde for alder og andre karakteristika.

TABEL 2.3

Indvandrere, efterkommere og danskere (18 til 64 år). Uddannelsesniveau, alder og køn. 2012. I procent, hvis ikke andet er specificeret.

Uddannelsesniveau:	Indvandrere		Efterkommere		Danskere
	Vestlige	Ikke-vestlige	Vestlige	Ikke-vestlige	
Ingen kompetencegivende	8,3	29,2	39,5	70,0	34,1
Erhvervsfaglig	11,1	14,0	16,7	13,2	35,1
Kort videregående	3,2	3,0%	4,1	2,8	4,8
Mellemlang videregående	9,8	6,7	14,7	7,6	16,6
Lang videregående	8,2	4,4	11,0	3,1	8,2
Oplyst uddannelse	59,4	42,7	14,0	3,3	1,2
<i>I alt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Andel med uddannelse taget i udlandet	16,0	23,6	0,7	0,3	0,0
Gennemsnitlig alder (år)	37,7	39,1	36,0	25,4	41,9
Køn (andel mænd)	50,3	48,2	51,9	51,4	50,5
Observationer	144.889	224.288	8.268	34.103	2.923.130

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Før tabel 2.3 kommenteres, skal vi gøre opmærksom på, at en del indvandrere – især af vestlig baggrund – ikke har oplyst uddannelse: 59 procent af vestlige indvandrere og 43 procent af ikke-vestlige indvandrere. Den oplyste uddannelse kan være taget i Danmark eller i udlandet.¹⁴ Andelen i tabel 2.3 skal læses for hele gruppen, inkl. personer uden oplyst uddannelse, i hver kolonne.

Der er markante forskelle i uddannelsesniveaet mellem vestlige og ikke-vestlige minoriteter. Blandt indvandrere er personer med vestlig baggrund mere uddannede end personer fra ikke-vestlige lande: 29 procent af ikke-vestlige indvandrere har kun grundskole eller gymnasiet, og 11 procent har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens de tilsvarende andele blandt vestlige indvandrere er hhv. 8 og 18 procent. Der er desuden kun få indvandrere, som er erhvervsfagligt uddannede (11 og 14 procent for hhv. vestlige og ikke-vestlige indvandrere), mens danskere oftere har en erhvervsfaglig uddannelse (35 procent). Bemærk, at ikke-vestlige indvandrere har en næsten lige så stor andel uden en kompetencegivende uddannelse som danskerne (29 mod

14. Udenlandske uddannelser blev undersøgt via et spørgeskema og selvrapportering på indvandringens tidspunkt op til 2006. Derfor kan alle medbragte uddannelser siden 2007 ikke ses i registrene. Vi betragter imputerede værdier om indvandrernes uddannelsesniveau, som Danmarks Statistik har beregnet for indvandrere med ukendt uddannelse (Danmarks Statistiks uddannelsesstatistikens manual, 2014), som uoplyst uddannelse.

34 procent), hvilket set i lyset af den høje andel med uoplyst uddannelse blandt indvandrerne tyder på, at ikke-vestlige indvandrere har et lavere uddannelsesniveau end danskerne. Samtidig ser vi, at vestlige indvandrere har den samme andel med en lang videregående uddannelse som danskerne på trods af den store andel indvandrere med uoplyst uddannelse. Dette tyder på, at flere blandt de vestlige indvandrere har en lang videregående uddannelse end blandt danskerne. En større andel med en lang videregående uddannelse blandt vestlige indvandrere end blandt danskerne er tidligere fundet i en spørgeskemaundersøgelse (Jakobsen, 2013).

Forskelle kan ligeledes konstateres mellem vestlige og ikke-vestlige efterkommere. Der er blot 10 procent ikke-vestlige efterkommere, som har opnået et langt eller mellemlangt uddannelsesniveau kontra 26 procent vestlige indvandrere. Disse forskelle kan sandsynligvis skyldes de ikke-vestlige efterkommeres større repræsentation i den yngre del af befolkningen, og at efterkommeres uddannelse påvirkes af deres forældres uddannelsesgrad (Bonke & Schultz-Nielsen, 2013).

Derudover kan det noteres, at efterkommere ligesom indvandrerne i mindre omfang end danskerne har en erhvervsfaglig uddannelse (under 17 procent). De forholdsvise lave andele med en erhvervsfaglig uddannelse kan hænge sammen med, at en erhvervsfaglig uddannelse værdsættes mindre hos etniske minoriteter end hos danskere. Andersen (2008) finder, at 83 procent af danskerne er helt enige i udsagnet ”en uddannelse som håndværker fortjener lige så meget respekt som en uddannelse på universitetet”, mens det samme kun gælder 61 pct. af etniske minoriteter.

Fordelingerne på uddannelsesniveauer i tabel 2.3 viser, at vestlige minoriteter i højere grad end minoriteter med ikke-vestlig baggrund har fuldført en lang eller mellemlang videregående uddannelse på linje med danskere. På baggrund heraf kan vi forvente, at vestlige indvandrere og efterkommere oftere vil besætte samme jobtype og få samme løn som danskere end ikke-vestlige minoriteter. Samtidig kan vi på baggrund af uddannelsesfordelingerne i tabel 2.3 forvente, at ikke-vestlige indvandrere i højere grad vil have jobs med lavere forudsatte kvalifikationer og ringere vilkår end danskere. Om disse forventninger opfyldes i virkeligheden, vil blive belyst i resten af rapporten. Før vi kommer til dette, vil vi imidlertid fremhæve de væsentligste karakteristika for de største indvandregrupper i Danmark (tabel 2.4).

TABEL 2.4

Karakteristika for de største indvandrergrupper efter oprindelse pr. jan. 2012. Mænd og kvinder (18 til 64 år). Andele i procent, hvis ikke andet er specificeret.

	Vestlige indvandrere										Ikke-vestlige indvandrere				
	Tyskland	Polen	Storbritannien	Norge	Sverige	Rumænien	Tyrkiet	Pakistan	Irak	Iran	Bosnien-Herægovina	Libanon			
Alder (år) ¹⁾	40,9	37,6	44,6	38,6	41,9	31,4	41,4	41,2	38,3	42,5	40,6	40,2			
Bor i par	56,9	50,0	65,2	54,7	58,6	42,7	75,9	69,4	54,2	51,3	64,6	59,5			
Dansk partner	33,0	14,4	50,9	43,6	47,4	9,0	3,5	2,5	2,7	11,4	4,6	4,4			
Hjemmeboende børn	33,8	32,4	42,4	31,4	31,5	21,7	69,4	60,6	60,0	43,2	50,2	64,8			
Dansk statsborger-skab	17,3	15,5	9,1	10,9	21,7	9,4	37,4	35,9	46,3	64,9	51,2	73,0			
År i Danmark (år) ¹⁾	9,3	7,5	12,1	9,6	10,1	5,1	17,0	14,3	13,8	16,6	16,0	21,0			
Alder ved indvandring (år) ¹⁾	30,2	29,5	31,8	27,4	28,5	27,0	22,4	26,1	25,3	26,2	25,5	21,1			
I beskæftigelse	61,9	67,6	67,3	55,6	65,2	66,0	52,5	48,7	34,6	48,8	50,1	32,9			
Ledig	3,7	5,2	4,0	2,5	3,2	2,7	10,3	8,2	7,0	5,9%	4,7	6,3			
Uden for arbejdsmarkedet	34,4	27,2	28,7	41,9	31,7	31,3	37,3	43,1	58,4	45,3	45,2	60,8			
Køn (andel mænd)	50,3	49,8	68,4	36,4	39,2	54,0	51,8	53,1	55,7	59,1	50,5	54,8			
Observationer	18.961	23.885	9.584	10.957	9.721	9.358	28.853	10.164	17.791	11.454	15.386	11.126			

Anm.: Andel beskæftigede personer (ledige) beregnes her som ratioen mellem antal personer, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse (ledighed), og hele befolkningen i alderen 18 til 64 år i den relevante gruppe. Uden for arbejdsmarkedet skal forstås som andel personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet ikke er beskæftigelse og ikke er ledige.

1) Gennemsnitligt antal år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 2.4 viser vi gennemsnitlige karakteristika for de 12 største indvandrergrepper med oprindelse i: Tyrkiet, Pakistan, Irak, Iran, Bosnien-Hercegovina og Libanon for de ikke-vestlige indvandrere; Tyskland, Polen, Storbritannien, Norge, Sverige og Rumænien for de vestlige oprindelseslande. Indvandrere fra disse lande udgør 42 og 57 procent af alle indvandrere fra hhv. ikke-vestlige og vestlige lande, og tilsammen 5 procent af hele den danske befolkning i alderen 18 til 64 år.

Det er først i 1960'erne, at indvandrere begyndte at komme til Danmark som gæstearbejdere fra Tyrkiet og Pakistan.¹⁵ Denne type af indvandring stoppede med oliekrisen i 1973, og herefter er det *primært* familiesammenførte indvandrere, som er kommet til Danmark fra Tyrkiet og Pakistan. Ud over at mange gæstearbejdere fik familiesammenført deres ægtefæller og børn, er det også mange af gæstearbejdernes børn, som har fundet en ægtefælle i oprindelseslandet, der er blevet familiesammenført til Danmark. Derfor er der kommet mange indvandrere fra Tyrkiet og Pakistan til Danmark i 1980'erne og 1990'erne pga. familiesammenføring (Schmidt og Jakobsen, 2004; Schmidt et al., 2009). I 1980'erne og 1990'erne tildelte Danmark endvidere opholdstilladelse til mange asylansøgere fra bl.a. Libanon, Irak, Iran og sidst i perioden Bosnien-Hercegovina.¹⁶ Siden årtusindskiftet har udlændingepolitikken undergået en række ændringer med henblik på at begrænse indvandringen af personer, der kom til Danmark af andre grunde end uddannelse og arbejde, og sammensætningen af ikke-vestlige indvandrere har ændret sig: En lavere andel er kommet til Danmark som familiesammenførte eller flygtninge (se fx Tranæs, 2011).

De seks ikke-vestlige grupper har i gennemsnit været i Danmark i 14 år (Irak) til 21 år (Libanon).¹⁷ I alle grupper er der et lille flertal af mænd, der migrerede. Gennemsnitsalderen ved indvandring er 21-26 år. Deres længere ophold i landet og flugt fra fare i hjemlandet kan forklare en forholdsvis høj dansk statsborgerskabsrate blandt ikke-vestlige indvandrere fra Libanon (statsløse palæstinensere). I gennemsnit er indvandrerne i de seks ikke-vestlige grupper omkring 40 år, og hovedparten bor som par med børn. Dog adskiller iranske og bosniske indvandrere sig ved en mindre sandsynlighed for at have hjemmeboende børn og partner

15. Der kom samtidig mange gæstearbejdere fra Jugoslavien.

16. Mange indvandrere fra Libanon er statsløse palæstinensere.

17. Nogle af gæstearbejderne vil være over 64 år og er derfor ikke med i analyserne i denne rapport. For hver indvandrer fra Pakistan eller Tyrkiet over 64 år er der nu 10 indvandrere af samme oprindelse mellem 18 og 64 år (egne beregninger fra Statistikbanken, 2014).

end de andre ikke-vestlige grupper. Iranske indvandrere har endvidere i højere grad en dansk partner. Omkring 50 procent er i beskæftigelse blandt indvandrerne fra Tyrkiet, Pakistan, Iran og Bosnien-Hercegovina, mens 33-35 procent af indvandrerne fra Irak og Libanon er i beskæftigelse. Omvendt befinder irakere og libanesere sig oftere uden for arbejdsmarkedet (hhv. 58 og 61 procent).

Indvandrere fra andre nordiske lande og Tyskland begyndte at komme til Danmark efter Anden Verdenskrig pga. geografisk nærhed, etablering af et nordisk arbejdsmarked i 1954 og fri bevægelighed inden for det europæiske fællesskab (Pedersen, 1999; Tranæs, 2011). Fri bevægelse i EU har efterfølgende medført øget indvandring fra øvrige EU-lande, heraf Storbritannien samt Polen og Rumænien i de senere år.

Rumænske og polske indvandrere er således de vestlige indvandrere, som har boet kortest i landet, og som i mindst grad har en dansk partner (9 og 14 procent versus 33 til 50 procent i de andre vestlige grupper). Desuden adskiller rumænske indvandrere sig ved at komme til Danmark i en yngre alder (27 år i gennemsnit) og ved ikke at have hjemmeboende børn (78 procent). Nordmændene er i langt højere grad kvinder (64 procent) og uden for arbejdsmarkedet (42 procent). Generelt er de største vestlige grupper oftere i beskæftigelse (62+ procent på nær nordmændene) end de største ikke-vestlige grupper (mellem 33 og 53 procent).

DATA OG METODER

Alle analyser er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Datagrundlaget og de metodiske tilgange forklares i detaljer i kapitlet, som opdeles i tre afsnit. Først præsenteres, hvilke individer der indgår i vores analyser. Dernæst introducerer vi læseren for de metoder, som vores analyser udføres med. Til sidst giver vi læseren indblik i de karakteristika og variabler, som inddrages i vores analyser.

UNDERSØGELSESPOPULATION

Alle efterfølgende analyser udføres på registerdata for *bele* befolkningen i Danmark (mænd og kvinder), som opfylder følgende betingelser:

- Er i beskæftigelse,¹⁸ dvs. hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet registreres som beskæftigelse pr. 1. nov. året før,¹⁹
- Er i alderen 18 til 64 eller alderen 18 til 40 år,

18. Det er vigtigt at være opmærksom på, at rapporten undersøger betydningen af uddannelse og oprindelse for arbejdsmarkedsplacering blandt de beskæftigede personer, men ikke hvilke faktorer der hænger sammen med sandsynligheden for at komme i job for ledige og personer uden for arbejdsmarkedet. En sådan undersøgelse er yderst relevant, men ligger uden for denne rapport's rammer. Derfor kan rapporten kun sige noget om indvandrere, efterkommere og danskere, der er i beskæftigelse.

19. Til dette anvendes variablerne NOVPRIO og PSTILL.

- Er ikke under uddannelse.²⁰

Vi anvender data for hele aldersgruppen (18-64-årige), når vi fokuserer på indvandrere, mens vi kun anvender data for de 18-40-årige, når vi fokuserer på efterkommere.

Vi benytter data fra befolknings-, familie-, vandrings-, uddannelses- og indkomstregistre samt IDA- og RAS-databaser²¹ for årene 1997, 2008, 2011 og 2012. 2012 er det seneste år, som vi kunne få adgang til i alle de ovennævnte registre (med undtagelse af timeløn). Ved at bruge data fra 1997 og 2012 ser vi på udviklingen af personernes placering over en lang periode. Vi anvender data fra 1997 og 2011 i kapitlet om timelønninger (kapitel **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**), da adgang til høj kvalitetsdata om timeløn kun kan fås op til året 2011 på tidspunktet for rapportens tilblivelse. I en delanalyse i kapitel 4 og 5 undersøger vi mobilitet på hhv. stilling og branche for indvandrere ved hjælp af longitudinale data (dvs. data over flere år for de samme individer) fra 2008 og 2011.

Vi vælger at sætte den lave aldersgrænse på 18 og ikke 16, som det gøres i andre publikationer, for at minimere antallet af personer, som ikke er færdige med deres uddannelse. I dag har mange personer mellem 18 og 25 år endnu ikke fuldført deres højeste uddannelse, men trods det vælger vi ikke at udelade personer under 25. Det er, fordi andelen af yngre personer er betydeligt større blandt efterkommere end blandt danskere (se Bilag 1). Et flertal af yngre personer blandt efterkommere kan medføre en vis skævhed, når man sammenligner danskere og efterkommere, fordi yngre personer oftere arbejder nederst i hierarkiet og/eller har jobs med ringere vilkår. Derfor er analyserne med fokus på efterkommere baseret på personer i 18-40-års-alderen og ikke de 18-64-årige. I regressionsanalyserne (kapitel 4, 5 og **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**) tages højde for forskelle i alder samt andre faktorer.

De metodiske tilgange til både kortlægningerne og regressionsanalyserne præsenteres i de to næste afsnit.

20. Vi udelader individer, som i uddannelsesregistre tilknyttes en uddannelsesinstitution (dvs. variabel UDD har en værdi).

21. Den Integrerede Database for Arbejdsmarkedsforskning (IDA) og Den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS).

METODISKE TILGANGE

KORTLÆGNING: FORDELING OG GENNEMSNIT

Kapitel 4, 5 og **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** starter med en kortlægning af de beskæftigedes fordeling på hhv. stilling (kapitel 4), branche (kapitel 5) og den gennemsnitlige timeløn i hver stilling og branche (kapitel 6). Til dette beregner vi fordelingen på stilling og branche for hver oprindelsesgruppe særskilt for mænd og kvinder i både 1997 og 2012 samt den gennemsnitlige timeløn i 1997 og 2011 i hver branche og stilling for mænd.²²

Skønt kortlægningen giver et enkelt billede af, hvor på arbejdsmarkedet indvandrere og efterkommere befinder sig i forhold til danskere, tager det ikke højde for, at etniske minoriteter og danskere kan have forskellige uddannelsesniveauer, familiesituationer, alder m.m., hvilket ud over køn og oprindelsesgruppe kan have betydning for arbejdsmarkedsplacering og timeløn. Derfor indeholder hvert kapitel også regressionsanalyser, hvor vi undersøger, hvilke faktorer der samvarierer med sandsynligheden for at besætte et bestemt job (målt ved stillingskategori eller branche) eller med timelønnen.

REGRESSIONSANALYSER

Regressionsanalyser sigter mod at belyse, hvilke forhold (dvs. forklarende variable) der kan påvirke en udvalgt udfaldsvariabel.²³ I de efterfølgende regressionsanalyser indgår medarbejdernes stilling, branche eller timeløn som udfaldsvariabel, mens variable, der beskriver en række personkarakteristik (fx uddannelse) indgår som forklarende variable. Regressionsanalyserne kan bl.a. anvendes til at sammenligne, hvordan udfaldsvariablen varierer med fx uddannelse for indvandrere og danskere, når der kontrolleres for en række andre forhold som alder, familiesituationer og erhvervs erfaring.

De fleste forklarende variable, som er medtaget i analyserne, beskriver som nævnt personkarakteristika. Disse variable giver ikke direkte mulighed for at tage højde for kontekstuelle eller uobserverbare faktorer, som også kan påvirke beskæftigelse – såsom læringsevner, motivation, præferencer, arbejdsmarkedspolitik, sociale netværk, sprogkund-

22. De tilsvarende figurer for kvinder kan rekvireres fra forfatterne.

23. Vi vil ikke gå i detaljer med den statistiske metode, vi benytter, men i stedet henviser vi den særligt interesserede læser til den engelsksprogede litteratur på området (fx Wooldridge, 2009).

skaber og etnisk diskrimination. Manglen på vigtige kontrolvariable i en regressionsanalyse kan medføre skævheder i resultaterne (den såkaldte *omitted variable bias*). Vi forsøger at minimere denne skævhed ved at danne variable, som kan fange nogle af de uobserverbare og kontekstuelle faktorer. Her inddrages det at have en dansk partner, alder ved indvandring, oprindelse samt en variabel for bopælskommunen og kalenderår. Disse variable anvendes som proxy-variable for danske netværk, danskundskaber, kulturel baggrund og særlige arbejdsmarkedsforhold forbundet med hhv. hver kommune og kalenderår.

Kapitel 4 og 5 anvender en lineær sandsynlighedsmodel (OLS), hvor udfaldsvariablen er en binær variabel (med værdi 1 el. 0), der måler, om en person arbejder i en bestemt branche/stilling eller ej. Hvis udfaldsvariablen fx måler, om en person er beskæftiget som selvstændig (1) eller ej (0), kan analysen kaste lys over, hvilke faktorer der signifikant hænger sammen med sandsynligheden for, at en person er beskæftiget som selvstændig. Da litteraturen viser, at arbejdsmarkedstilknytning kan være yderst forskellig alt efter indvandreres oprindelse, foretages analyserne separat for hver oprindelsesgruppe: vestlig, ikke-vestlig (og dansk). Både mænd og kvinder indgår i regressionerne. I kapitel **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**, hvor vi undersøger, hvordan variablene hænger sammen med timeløn, anvender vi også en lineær model (OLS), men hvor udfaldsvariablen er kontinuert. Timeløn indgår som udfaldsvariabel i logaritme for at muliggøre fortolkning af estimaterne i procentændring.

Regressionskoefficienterne giver fx information om, i hvor høj grad en variabel (fx at have en erhvervsfaglig uddannelse) samvarierer med sandsynligheden for at besætte en bestemt stilling (fx arbejde som selvstændig) alt andet lige. *Alt andet lige* refererer til et begreb i regressionsanalyser og vil sige, at koefficient for variabelen (fx "kort videregående uddannelse") kan betragtes som sammenhængen mellem den og udfaldsvariablen (fx "arbejde som selvstændig"), når andre faktorer, som også formodes at have sammenhæng med udfaldsvariablen, tages højde for og holdes lige.²⁴ Da rapporten fokuserer på betydningen af uddannelse og oprindelse, kommenterer vi hovedsageligt koefficienterne til disse variable.²⁵ I tabellerne med resultaterne fra regressionsanalyserne er det markeret, om koefficienterne er statistisk signifikante.

24. Listen over kontrolvariable vises i tabellerne senere i kapitlet.

25. Estimater for de andre kontrolvariable kan ses i bilaget.

I kapitel 4 og 5 kan hver koefficient fra OLS-regressionerne fortolkes som den ændring i procent i udfaldsvariablen, der følger af en ændring i den forklarende variabel. I regressionsanalyserne er fuldført uddannelse medtaget som dummy-variable, hvor personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse er referencekategorien. Er udfaldsvariablen fx sandsynligheden for at være beskæftiget som selvstændig, og koefficienten til ”erhvervsfaglig uddannelse” er 0,035, indebærer det, at sandsynligheden for at være selvstændig (alt andet lige) er 3,5 pct. højere for personer med en erhvervsfaglig uddannelse end for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse (se fx tabel 4.1). I kapitel 6 er OLS-koefficienterne tilnærmelsesvis et mål for den procentvise ændring i udfaldsvariablen, som er logaritmen til timelønnen.²⁶

Det bør understreges, at vi med regressionsanalyserne i denne rapport undersøger *statistiske sammenhænge* mellem forskellige faktorer og indvandreres/efterkommeres placering eller timeløn. Vi kan derimod ikke på baggrund af resultaterne fra regressionsanalyserne konkludere noget om *kausale* sammenhænge, hvis identifikation ville kræve en anden metodisk tilgang og et andet undersøgelsesdesign, som ligger uden for denne rapports rammer. Der er tre typer skævheder, som bevirker, at vi ikke kan drage konklusioner om kausale sammenhænge. For det første er der *omitted variable bias*, som vi allerede har nævnt. Mht. undersøgelser af effekten af uddannelse på løn er det en udbredt antagelse i litteraturen om lønafkast af uddannelse, at denne *omitted variable bias* medfører, at regressionsanalyserne overvurderer effekten af uddannelse. Argumentet er, at det kræver en del menneskelige ressourcer at gennemføre en uddannelse, og at de personer, der har gennemført en uddannelse, også uden uddannelse ville klare sig bedre på arbejdsmarkedet end personer, som ikke har gennemført en uddannelse (Schultz-Nielsen, 2008). For det andet kan en forklarende variabel og en udfaldsvariabel gensidigt påvirke hinanden – *reverse causality bias*. For det tredje kan vi nævne det problem, der vedrører den såkaldte *selection bias*. Denne type skævhed opstår i vores analyse, fordi vi kun ser på indvandrere og efterkommere, der er i beskæftigelse. Derfor er det svært at generalisere resultater til alle indvandrere og efterkommere, da mange ikke er i job, og da de ikke-beskæftigede kan have reducerede arbejdsevner eller værdsætter arbejde anderledes end de beskæftigede. I denne sammenhæng skal det under-

26. Den præcise procentvise ændring i timelønnen kan udregnes ved følgende formel: procentvis ændring = $100 * [e^\beta - 1]$, hvor β er koefficienten og e^β er eksponentialfunktionen heraf.

streges, at det heller ikke er sikkert, at tilegnelse af en uddannelse er en mulighed eller kan være så meget til gavn for en person uden beskæftigelse som for en person i beskæftigelse.

Da vi ikke på baggrund af analyserne kan sige noget om kausale sammenhænge, anvender vi begreberne ”at samvariere” eller ”at have sammenhæng med”, når vi beskriver resultaterne fra regressionsanalyserne.

Til trods for de overnævnte begrænsninger bidrager rapporten med ny og detaljeret viden på integrationsområdet. Resultaterne giver således et klart og detaljeret billede af, hvor etniske minoriteter er beskæftiget på arbejdsmarkedet i sammenligning med danskere, og hvilke forhold der karakteriserer indvandrere og efterkommere, der arbejder i delarbejdsmarkeder, hvor etniske minoriteter er over- eller underrepræsenterede. Desuden bibringer analyserne ny viden om betydningen af uddannelse og oprindelse for både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere.

I næste afsnit præsenterer vi de vigtigste kontrolvariabler, der indgår i regressionerne.

KONTROLVARIABLE: DE BESKÆFTIGEDE INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES KARAKTERISTIKA

I regressionsanalyserne tages der højde for forskellige karakteristika, som ifølge tidligere studier kan hænge sammen med etniske minoriteters beskæftigelse (jf. kapitel 2). Hvilke karakteristika der tages højde for i analyserne, fremgår af tabel 3.1 (indvandrere og danskere) og tabel 3.2 (efterkommere og danskere). Tabellerne giver dels en oversigt over de fleste variable, som er med i analyserne, og dels viser de fordelingen på disse variable for hver oprindelsesgruppe i 1997 og 2012.

TABEL 3.1

1 Karakteristika for de beskæftigede personer i 1997 og 2012, som ikke er under uddannelse. Indvandrere og danskere i alderen 18-64 år. Særskilt efter oprindelsesgruppe. Andele i procent, hvis ikke andet er specificeret.

	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk	
	1997	2012	1997	2012	1997	2012
Baggrund						
Mand	53,1	54,4	64,5	54,2	54,1	52,0
Alder (år) ¹⁾	42,6	40,7	36,2	40,0	40,7	44,0
Mindst ét hjemmeboende barn	47,7	41,9	61,8	60,7	51,6	52,7
Bor som par	73,0	63,9	73,4	71,3	73,7	72,9
Dansk partner	57,7	36,5	20,9	17,9	71,7	70,1
Dansk statsborger	33,6	13,3	36,8	46,6		
Alder ved indvandring (år) ¹⁾	27,8	30,3	23,4	25,5		
År siden indvandring (år) ¹⁾	11,2	12,2	11,6	16,8		
Uddannelsesniveau²⁾						
Ingen kompetencegivende	15,4	7,2	28,1	24,2	33,2	22,6
- udlandet	6,9	4,5	13,0	12,9		
- Danmark	8,4	2,7	15,1	11,2	33,2	22,6
Erhvervsfaglig	25,1	14,8	15,1	19,9	41,9	40,9
- udlandet	11,9	7,5	7,9	5,8		
- Danmark	13,2	7,3	7,2	14,1	41,9	40,9
Kort videregående	4,8	3,4	3,2	3,8	3,9	6,0
- udlandet	2,6	1,4	1,6	1,2		
- Danmark	2,2	2,0	1,6	2,6	3,9	6,0
Mellemlang videregående	15,9	11,6	6,7	9,0	14,4	19,3
- udlandet	4,1	3,6	2,6	2,7		
- Danmark	11,9	8,0	4,1	6,4	14,4	19,3
Lang videregående	9,6	11,3	4,0	6,8	5,5	10,6
- udlandet	3,5	3,5	1,8	1,8		
- Danmark	6,1	7,9	2,3	5,0	5,5	10,6
Uddannelse taget i udlandet	29,1	20,5	26,9	24,4	0,0	0,0
Uoplyst uddannelse	29,2	51,6	42,8	36,3	1,1	0,7
Erhvervs erfaring (år) ¹⁾	10,1	7,7	5,9	7,5	14,8	18,8
I alt (personer)	46.612	78.736	40.111	96.576	2.164.018	2.005.938

Anm.: Hjemmeboende børn er børn af mindst én voksen i familien, har samme CPR-adresse som denne eller begge forældre, har aldrig været gift og har ikke selv hjemmeboende børn. De kan være op til 24 år. Uddannelsesniveau betegner højeste fuldførte uddannelse taget i Danmark eller i udlandet (imputerede værdier fra Danmarks Statistik udelades). Erhvervs erfaring er antallet af år på det danske arbejdsmarked (som beskæftiget eller ledig).

1) Gennemsnitligt antal år.

2) Ud over at tabellen viser andelen, som har et givet uddannelsesniveau, viser den også andelen, som har taget uddannelsen i *udlandet*, og andelen, der har taget uddannelsen i *Danmark*, for hvert uddannelsesniveau.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre i årene 1997 og 2012.

TABEL 3.2

Karakteristika for de beskæftigede personer i 1997 og 2012, som ikke er under uddannelse. Efterkommere og danskere i alderen 18-40 år. Særskilt efter oprindelsesgruppe. Andele i procent, hvis ikke andet er specificeret.

	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk	
	1997	2012	1997	2012	1997	2012
Baggrund						
Mand	54,0	52,2	52,0	54,4	53,9	52,6
Alder (år)	32,3	31,6	23,1	28,2	31,4	32,6
Mindst ét hjemmeboende barn	53,9	50,2	54,5	56,3	57,5	59,6
Bor som par	61,1	54,8	33,2	48,5	66,4	66,7
Dansk partner	56,9	44,0	11,4	9,2	64,6	63,8
Dansk statsborger	82,4	66,6	68,1	84,5		
Uddannelsesniveau						
Ingen kompetencegivende	37,1	28,4	71,4	49,6	33,9	22,8
Erhvervsfaglig	27,8	20,6	17,1	24,7	43,1	38,6
Kort videregående	4,5	6,1	1,4	4,8	4,2	6,6
Mellemlang videreg.	14,7	15,8	2,6	11,3	12,5	19,0
Lang videregående	11,5	17,4	2,0	6,7	5,1	12,6
Uddannelse taget i udlandet	0,0	0,9	0,1	0,2	0,0	0,0
Uoplyst uddannelse	4,4	11,8	5,5	2,8	1,2	0,4
Erhvervs erfaring (år)	8,8	6,7	2,8	5,2	9,9	9,6
I alt (personer)	2.860	2.359	1.857	11.854	1.096.059	796.340

Anm.: Hjemmeboende børn er børn af mindst én voksen i familien, har samme CPR-adresse som denne eller begge forældre, har aldrig været gift og har ikke selv hjemmeboende børn. De kan være op til 24 år. Uddannelsesniveau betegner højeste fuldførte uddannelse. Erhvervs erfaring er antallet af år på det danske arbejdsmarked (som beskæftiget eller ledig).

1) Gennemsnitligt antal år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre i årene 1997 og 2012.

Først skal det noteres, at antallet af personer med etnisk minoritetsbaggrund i beskæftigelse er steget siden 1997; antallet af ikke-vestlige indvandrere er mere end fordoblet (tabel 3.1), og antallet af ikke-vestlige efterkommere er mere end seks gange så stort i 2012 som i 1997 (tabel 3.2). Dernæst er andelen af kvinder blandt beskæftigede ikke-vestlige indvandrere også steget over perioden fra 35 til 46 procent (tabel 3.1).

Vi kontrollerer for familiestatus, herunder om børn bor i familien, eller om personen bor som par. Vi foretrækker at anvende en definition, hvor både gifte og ugifte partnere omfattes, og danner variablen ”bor som par” lig 1, hvis personen registreres som samlevende, samboende, gift eller i et registreret ægteskab.²⁷ De fleste indvandrere bor

27. Se definition af variablen FAMILIE_TYPE hos Danmarks Statistik.

sammen med en partner (se tabel 3.1). Dog bor vestlige indvandrere sjældnere som par og har færre hjemmeboende børn i 2012 end de øvrige indvandrere og danskere, og også end vestlige indvandrere i 1997. Blandt efterkommere (se tabel 3.2) er det især ikke-vestlige personer, der er mindst tilbøjelige til at bo som par, men ikke nødvendigvis til at have hjemmeboende børn.²⁸ Derudover prøver vi at opfange adgang til danske netværk ved at kontrollere for, om individet har en dansk partner (som i Jakobsen, 2008). I 2012 er det langt oftere tilfældet for vestlige indvandrere og efterkommere (hhv. 37 og 44 procent) end for ikke-vestlige indvandrere og efterkommere (hhv. 18 og 9 procent).

Vi tager også højde for antal år siden indvandring samt alderen ved indvandring, da begge variable fremstår som relevante for arbejdsmarkedstilknnytning (Jakobsen, 2000; Andersen, 2012). Disse variable er bl.a. proxy for danskkundskaber og kendskab til det danske samfund. For indvandrerne, som flytter fra udlandet til Danmark flere gange mellem 1970 og 2011 (en femtedel af alle indvandrere i 2011), udvælger vi den tidligst registrerede indvandringsdato.²⁹ I gennemsnit migrerer vestlige og ikke-vestlige personer til Danmark som hhv. 30- og 26-årige, og ikke-vestlige indvandrere har typisk været længere i Danmark end vestlige indvandrere (17 vs. 12 år).

Endvidere konstruerer vi variable for en persons højeste fuldførte uddannelse. Desværre er det højeste fuldførte uddannelsesniveau i mange tilfælde uoplyst for indvandrere. Dette skyldes, at medbragte uddannelser ikke automatisk registreres af Danmarks Statistik.³⁰ Langt de fleste efterkommere har taget deres uddannelse i Danmark og derfor er der kun få efterkommere med uoplyst uddannelsesniveau.

Blandt beskæftigede indvandrere i 2012 (tabel 3.1) har 52 procent af de vestlige og 36 procent af de ikke-vestlige et uoplyst uddannelsesniveau, og hhv. 21 og 25 procent har opnået deres højeste uddannelsesgrad i udlandet. De fleste vestlige indvandrere med en oplyst uddan-

28. Hjemmeboende børn kan også være yngre søskende, der bor i samme bolig.

29. I få tilfælde indikerer den første indvandringsdato (variabel HAEND_DATO i VNDS-registret) en dato, der ligger efter den sidste registrerede dato (variabel VAN_VTIL i GRUND-registret). I disse tilfælde erstatter vi indvandringsdatoen fra VNDS med indvandringsdatoen fra GRUND. Oplysninger om indvandringsåret mangler stadig for 21.079 indvandrere i 1997 og 5.296 indvandrere i 2012.

30. Danmarks Statistik har imputeret uddannelsesniveau for et antal indvandrere med manglende uddannelsesoplysninger. Vi betragter imputerede værdier som "uoplyst uddannelse". Se Danmarks Statistiks dokumentation for uddannelsesvariable: <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/uddannelsesdata/befolkningens-uddannelse/hfaudd.aspx>.

nelse har en mellemlang/lang videregående uddannelse (23 procent) eller en erhvervsfaglig uddannelse (15 procent). De fleste ikke-vestlige indvandrere har ingen kompetencegivende uddannelse – dvs. højst en grundskole- eller gymnasial uddannelse – (24 procent), en erhvervsfaglig uddannelse (20 procent) eller en mellemlang/lang videregående uddannelse (16 procent). Hovedparten af danskere har en oplyst uddannelse fra Danmark og har højst en mellemlang/lang (30 procent) eller erhvervsfaglig (41 procent) uddannelse. Generelt kan vi udlede af tabel 3.1, at typisk ikke-vestlige indvandrere er lavtuddannede, mens vestlige indvandrere og danskere oftere er højtuddannede, og danskere er i højere grad erhvervsfagligt uddannede.

Andelen af efterkommere uden en kompetencegivende uddannelse i tabel 3.2 er større: 28 procent af de vestlige og 50 procent af de ikke-vestlige, hvilket antyder, at selv om vi udelader personer under uddannelse, er det svært at komme uden om skævheden forbundet med efterkommeres yngre aldersfordeling. Med andre ord kan det faktum, at efterkommere typisk er en del yngre end de to andre grupper i tabel 3.2, naturligvis medføre en overrepræsentation af ikke-vestlige efterkommere blandt ufaglærte i vores analyser, hvilket kan komme til at overdrive deres overrepræsentation i de laveste stillinger og de brancher med ringere vilkår.³¹ I tabel 3.2 er danskere stadig erhvervsfagligt uddannede i højere grad, og andelen af personer med en lang uddannelse er størst blandt vestlige efterkommere. ”Ingen kompetencegivende uddannelse” udgør altid referencekategorien for uddannelsesniveau i regressionsanalyserne i denne undersøgelse.

Ud over de variabler, som kan ses i tabel 3.1 og tabel 3.2, kontrollerer vi i alle regressionerne for andre faktorer. For det første kontrollerer vi for oprindelseslandet, som bl.a. kan forbindes med den etniske minoritets historie, kultur og normer.

For det andet kontrollerer vi for en binær variabel for bopælskommunen for at tage højde for forskelle på tværs af kommuner. Kommunerne er forskellige mht. til en række karakteristika, som bl.a. indebærer, at jobmulighederne på de lokale arbejdsmarkeder varierer for kommunerne. Det påvirker den enkeltes mulighed for at få job i en bestemt branche eller stilling og påvirker også lønniveauet. Fx er der relativt flere statslige arbejdspladser i københavnsområdet, og derfor vil personer, der bor tæt på København, naturligvis have lettere adgang til jobs i den of-

31. Dette problem reduceres i regressionsanalyser ved at inkludere en kontrol for alder.

fentlige sektor. Omvendt vil man forvente flere muligheder for at arbejde i landbrug i mindre tætbefolkede kommuner.

For det tredje kontrollerer vi for kalenderåret. I regressionsanalyserne indgår tværsnitdata fra 1997 og fra 2012/2011. Vi inkluderer en variabel for kalenderåret og et mål for indvandringstidspunktet for at minimere den eventuelle skævhed, der kan opstå ud fra den tidligere nævnte *selection bias*. Denne *selection bias* kan bl.a. være et resultat af to selektionsproblemer.

Et selektionsproblem kan opstå på grund af eventuelle *kohorteeffekter*. Kohorteeffekter kan skyldes de specielle karakteristika, som kan hænge sammen med hver indvandrergruppes indvandringsår og opholdsgrundlag. Over tid har Danmark modtaget indvandrere med forskellige typer opholdsgrundlag: gæstearbejdere, familiesammenførte, flygtninge, uddannelsessøgende og arbejdskraftsindvandrere. Forskellige typer indvandring gennem årene kan indebære, at de første større indvandrergrupper (gæstearbejdere) var mere arbejdsparate end nogle af de efterfølgende indvandrere (fx flygtninge og familiesammenførte) – dvs. at nogle indvandrere som udgangspunkt er anderledes end andre indvandrere, hvad arbejdsmarkedsparethed angår.

Et andet selektionsproblem kan opstå, hvis de indvandrere, der vælger at udvandre igen, adskiller sig systematisk fra de indvandrere, der vælger at blive i Danmark. For eksempel hvis de indvandrere, der klarer sig dårligst eller bedst på det danske arbejdsmarked, vælger at udvandre.

Uden at kontrollere for kalenderåret sammen med antal år siden indvandring i mindst to tværsnitsdatasæt kan man komme til at antage, at et positivt og signifikant estimat på ”antal år i Danmark” i lønregressioner indikerer, at indvandreres timeløn forbedres over tid i Danmark, men overser eventuelle kohorteeffekter: For eksempel at de indvandrere, der har været længst i landet, har stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet, eller at de mindst arbejdsmarkedsparete har forladt landet.³²

32. Læseren henvises til Chiswick (1978), Borjas (1985), Friedberg (2000), Barth mfl. (2012) for yderligere diskussion om selektiv indvandring/udvandring og kohorteeffekter.

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES FORDELING PÅ STILLING

I dette kapitel undersøges etniske minoriteters placering på stilling. Kapitlet opdeles i to afsnit: et afsnit, der ser på indvandrere, og et afsnit, der ser på efterkommere. I hvert afsnit kortlægger vi først fordelingen af de beskæftigede indvandrere/efterkommere og danskere på stillingskategori samt udviklingen i denne fordeling fra 1997 til 2012. Vi undersøger dernæst, hvordan uddannelse, oprindelse og uddannelsens oprindelse (om uddannelsen er taget i Danmark eller udlandet) samvarierer med stillingskategori for indvandrere/efterkommere og danskere. Til sidst i afsnittet om indvandrere undersøger vi, om ikke-vestlige indvandrere i højere grad end danskere fastlåses i job nederst i stillingshierarkiet.

Stillingskategorierne opdeles i fem kategorier, som følger definitioner fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS):³³

1. Selvstændige og medarbejdende ægtefæller.
2. Topledere samt lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau. Topledere omfatter personer med ledelsesarbejde på øverste administrative plan i virksomheder og organisationer (uanset deres størrelse og arbejdets krav til færdighedsniveau). Deres arbejde består i at beslutte, planlægge osv. Lønmodtagere i

33. Se dokumentationen på: <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/registerbaseret-arbejdsstyrkestatistik--ras--.aspx>.

- job, der forudsætter færdighedsniveau på højeste niveau, er fx arkitekter, læger, byggeingeniører, lærere, skuespillere, journalister.
3. Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau. Disse personers arbejde består af tekniske opgaver, assistance ved handel og administration, undervisnings- og omsorgsarbejde i dag- og døgninstitutioner samt sygepleje (fx sygeplejersker, børnehavelærere, politibetjente, byggeteknikere, fotografer).
 4. Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau. Det omfatter almindeligt kontorarbejde, kundeservice, service i forbindelse med personlige tjenester, overvågnings- og redningsarbejde, arbejde inden for landbrug, gartneri, håndværkspræget arbejde samt arbejde, der består i betjening og/eller overvågning af procesmaskiner og andre stationære maskiner.
 5. Øvrige lønmodtagere, som ikke indgår i de ovennævnte grupper. Som regel består jobs i denne kategori af opgaver, som kan varetagges ved en kort instruktion og med et lavt kvalifikationsindhold (fx rengøringsarbejde, vagtarbejde, pakke- og transportarbejde uden brug af maskiner).

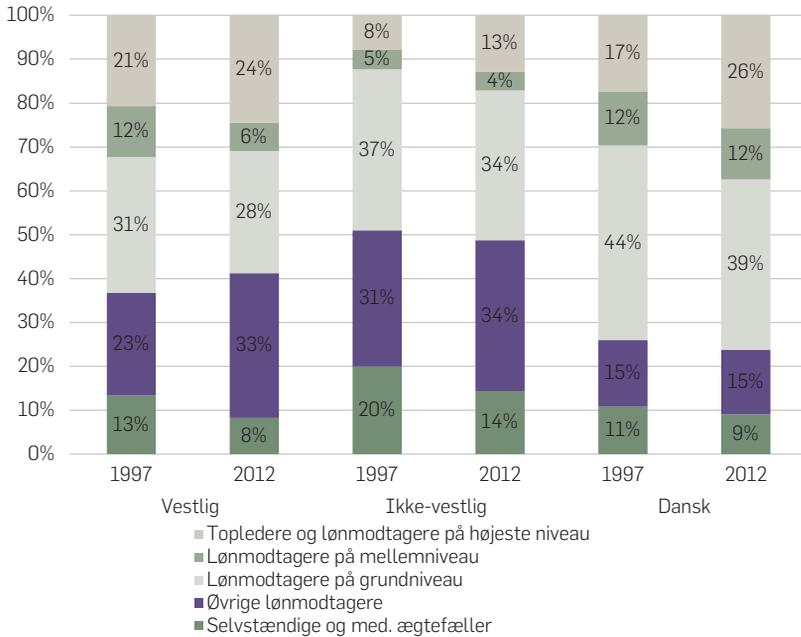
De fire lønmodtagerkategorier kan betragtes som et stillingshierarki, hvor ”topledere og lønmodtagere i et arbejde, der kræver færdigheder på højeste niveau” er i toppen af hierarkiet, og ”øvrige lønmodtagere” er i bunden af hierarkiet. De selvstændige kan derimod ikke indplaceres i et hierarki sammen med lønmodtagerne, da gruppen af selvstændige både kan indeholde personer med beskæftigelse med et højt kvalifikationsindhold og personer med beskæftigelse med et meget lavt kvalifikationsindhold.

INDVANDRERES FORDELING PÅ STILLINGSKATEGORIER

I dette afsnit starter vi med at undersøge indvandrernes fordeling på stillingskategorier i 2012 og udviklingen i denne fordeling fra 1997 til 2012 (figur 4.1 og figur 4.2). Dernæst ser vi på, hvordan uddannelsesmæssig baggrund og etnisk oprindelse samvarierer med stillingskategori (tabel 4.1 og tabel 4.2). Til sidst undersøger vi mobilitet i stillingshierarkiet blandt ikke-vestlige indvandrere (figur 4.3, figur 4.4 og tabel 4.3).

FIGUR 4.1

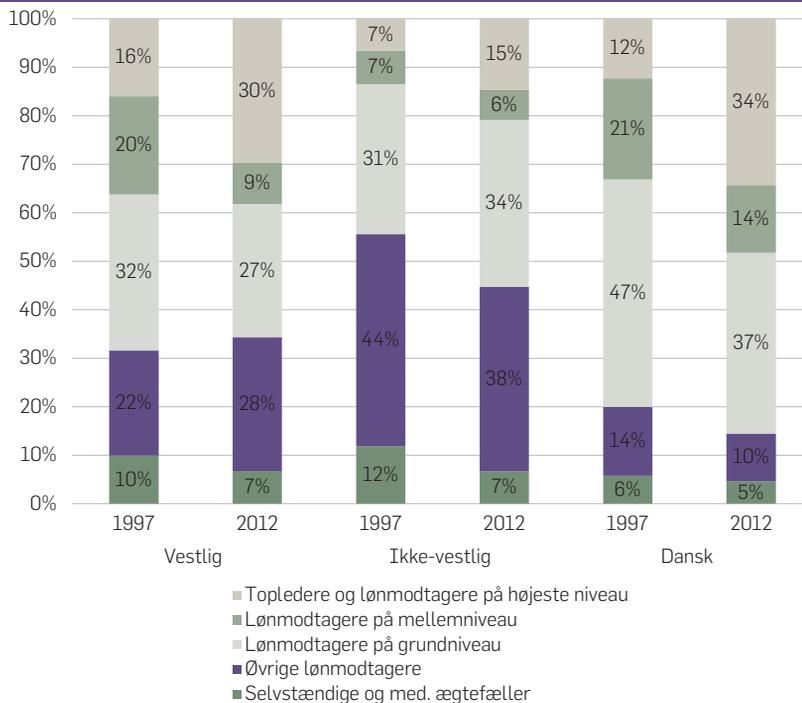
Fordeling på stilling i 1997 og i 2012. Mænd. Beskæftigede indvandrere og danskere (18 til 64 år), som ikke er under uddannelse. Særskilt efter oprindelsesgruppe. Procent.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997. N_2012 = 42.823 (vestlig), 52.308 (ikke-vestlig), 1.043.920 (dansk). N_1997 = 24.750 (vestlig), 25.855 (ikke-vestlig), 1.169.829 (dansk).

FIGUR 4.2

Fordeling på stilling i 1997 og i 2012. Kvinder. Beskæftigede indvandrere og danskere (18 til 64 år), som ikke er under uddannelse. Særskilt efter oprindelsesgruppe. Procent.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997. N_2012 = 35.913 (vestlig), 44.268 (ikke-vestlig), 962.018 (dansk). N_1997 = 21.862 (vestlig), 14.256 (ikke-vestlig), 994.189 (dansk).

Generelt set illustrerer figur 4.1 og figur 4.2, at ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet ("øvrige lønmodtagere") og underrepræsenteret øverst i stillingshierarkiet ("topledere og lønmodtagere på højeste niveau" og "lønmodtagere på mellemniveau"). For vestlige indvandrere er billedet lidt anderledes. Vestlige indvandrere er også overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet, men til gengæld er vestlige indvandreres andele i stillinger på mellemste eller højeste niveau næsten den samme som for danskere.

Over tid sker en vis polarisering for vestlige indvandrere (mænd og kvinder) og mænd med ikke-vestlige baggrund: Andelen øverst i stillingshierarkiet ("topledere og lønmodtagere på højeste niveau") stiger, samtidig med at andelen nederst i stillingshierarkiet ("øvrige lønmodtage-

re”) ligeledes øges. Blandt danskere ser udviklingen anderledes ud i den forstand, at deres andel kun vokser i de øverste stillingskategorier.

Ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenterede blandt selvstændige i 2012, selv om andel selvstændige falder markant for gruppen fra 1997 til 2012. Resten af afsnittet diskuterer indvandrernes placering i hver stilling detaljeret.

TABEL 4.1

Regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Beskæftigede indvandrere og danskere (18 til 64 år), som ikke er under uddannelse.

	Selvstændig			Topleder, lønmodtager på højeste niveau			Lønmodtager på mellemniveau			Lønmodtager på grundniveau			Øvrig lønmodtager				
	Vestlig	Ikke-vestlig		Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)																	
Erhvervsfaglig	0,033**	0,006*	-0,035**	-0,044**	-0,038**	-0,013**	0,011**	0,021**	0,044**	0,078**	0,167**	0,083**	-0,077**	-0,156**	-0,148**		
Kort videreg.	0,025**	-0,028**	-0,002**	0,054**	0,043**	0,079**	0,111**	0,187**	0,270**	-0,099**	-0,064**	-0,155**	-0,091**	-0,138**	-0,192**		
Mellemlang videregående	0,007+	-0,060**	-0,037**	0,314**	0,364**	0,526**	0,124**	0,116**	0,166**	-0,289**	-0,219**	-0,425**	-0,156**	-0,201**	-0,230**		
Lang videreg.	0,000	-0,050**	-0,056**	0,497**	0,506**	0,669**	-0,013**	0,046**	0,008**	-0,305**	-0,256**	-0,381**	-0,179**	-0,244**	-0,240**		
Udd. taget i udlandet	0,050**	0,022**		-0,083**	-0,121**		-0,046**	-0,051**		-0,034**	-0,034**		0,113**	0,184**			
Uoplyst udd.	0,035**	0,006+	-0,048**	-0,018**	-0,047**	0,008**	-0,030**	-0,025**	-0,003*	-0,107**	-0,090**	-0,013**	0,120**	0,156**	0,056**		

Tabellen fortsættes

TABEL 4.1 FORTSAT

Regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Beskæftigede indvandrere og danskere (18 til 64 år), som ikke er under uddannelse.

	Topleder, lønmodtager på højeste niveau				Lønmodtager på mellemniveau				Lønmodtager på grundniveau				Øvrig lønmodtager		
	Vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Oprindelse															
Ref: Tyskland (V) – Tyrkiet (i-v)															
Polen (V) – Pakis. (i-v)	-0,020**	0,002	-0,151**	-0,004	-0,035*	0,005*	0,052**	0,011	0,153**	-0,014+					
UK (V) – Irak (i-v)	0,008*	-0,007	-0,005	0,001	-0,013**	0,022**	-0,025**	0,070**	0,035**	-0,086**					
Norge (V) – Iran (i-v)	0,016**	-0,027**	-0,033**	0,027**	0,018**	0,050**	-0,005	0,044**	0,004	-0,094**					
Sv. (V) – Bosn.-H. (i-v)	0,013**	-0,063**	-0,025**	0,043**	0,019**	0,028**	0,006	0,081**	-0,014*	-0,089**					
Rum. (V) – Liban. (i-v)	-0,031**	-0,026**	-0,145**	0,033**	-0,035**	0,020**	-0,096**	0,034**	0,307**	-0,061**					
Observationer	98.180	116.546	4.169.947	116.546	98.180	4.169.947	98.180	116.546	4.169.947	98.180	116.546	4.169.947	98.180	116.546	4.169.947
R-squared	0,241	0,208	0,218	0,304	0,401	0,083	0,085	0,076	0,130	0,230	0,151	0,230	0,214	0,169	0,089

Anm.: Tabellen omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra en OLS-regression vises (se bilag 5 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariable). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10, 5 og 1 procent niveau. Ud over uddannelsesniveau og oprindelse kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), indvandringsår (konorreeffekter), alder ved indvandring, erhvervs erfaring, kvadreret og alder ved indvandring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, en binær variabel for bopælskommune og kalenderåret. "Pakis," står for Pakistan, "Sv," for Sverige, "Rum," for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H.," for Bosnien-Herzegovina og "Liban.," for Libanon.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

TABEL 4.2

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem dansk og udenlandsk uddannelse og placering på stilling. Beskæftigede indvandrere (18 til 64 år) med oplyst uddannelsesniveau, som ikke er under uddannelse.

	Selvstændig				Topleder, lønmodt, på højeste niveau				Lønmodtager på mellemniveau				Lønmodtager på grundniveau				Øvrig lønmodtager	
	Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau																		
(Ref.: Ingen kompetencegivende – udlandet)																		
Ingen kompetencegivende – Danmark	-0,053**	0,023**	0,020*	0,023**	0,006	-0,000	0,092**	0,053**	-0,066**	-0,099**								
Erhvervsfaglig – udlandet	0,016**	0,009*	-0,012*	0,014**	0,017**	0,015**	0,038**	0,045**	-0,058**	-0,083**								
Erhvervsfaglig – Danmark	-0,004	0,002	-0,073**	-0,010**	0,022**	0,043**	0,267**	0,303**	-0,212**	-0,339**								
Kort videregående – udlandet	0,033**	-0,001	0,081**	0,066**	0,028**	0,032**	-0,053**	0,023+	-0,090**	-0,121**								
Kort videregående – Danmark	-0,049**	-0,047**	0,089**	0,099**	0,243**	0,313**	-0,089**	-0,068**	-0,195**	-0,297**								
Mellemlang videregående – udlandet	-0,000	-0,017**	0,256**	0,146**	0,077**	0,043**	-0,172**	-0,032**	-0,161**	-0,140**								
Mellemlang videregående – Danmark	-0,047**	-0,085**	0,427**	0,566**	0,187**	0,180**	-0,295**	-0,278**	-0,272**	-0,383**								
Lang videregående – udlandet	-0,026**	-0,033**	0,445**	0,287**	0,017**	0,076**	-0,239**	-0,107**	-0,197**	-0,223**								
Lang videregående – Danmark	-0,055**	-0,071**	0,625**	0,707**	0,013*	0,059**	-0,295**	-0,294**	-0,288**	-0,400**								
Observationer	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876								
R-squared	0,259	0,202	0,361	0,426	0,095	0,111	0,212	0,194	0,128	0,168								

Anm.: Tabellen omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra en OLS-regression vises (se bilag 6 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariable). Regressionsne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe, +, - og ** angiver signifikans på hhv. 10 procent, 5 procent og 1 procent niveau. Ud over uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), indvandringsår (kohorteffekt), alder ved indvandring (tal + tal kvadreret), erhvervs erfaring (tal + tal kvadreret), dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, oprindelseslandet, en binær variabel for bopælskommune og kalenderåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

ARBEJDE SOM SELVSTÆNDIG

I afsnittet ser vi på indvandrere, der er beskæftiget som ”selvstændig”. I overensstemmelse med tidligere undersøgelser (Jakobsen, 2008; Bonke & Schultz-Nielsen, 2013) illustrerer figur 4.1 og figur 4.2, at indvandrere – og især ikke-vestlige mænd – er markant overrepræsenterede blandt selvstændige: 11,8 og 6 procent af hhv. de ikke-vestlige, de vestlige og de danske mænd i 2012 er selvstændige. Andelen af selvstændige er dog faldet for indvandrere fra 1997 til 2012. Dermed er indvandrerne kommet til at ligne danskerne mere mht. tilbøjeligheden til at være selvstændig i den undersøgte periode.

Vi har undersøgt nærmere, hvordan uddannelse hænger sammen med sandsynligheden for at være selvstændig blandt indvandrere og danskere (tabel 4.1). Ser vi på uddannelsesniveau, finder vi både for danskere og indvandrere, at personer med en erhvervsfaglig uddannelse har en højere sandsynlighed for at være selvstændige end personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Forskellen på personer med en erhvervsfaglig uddannelse og personer uden uddannelse er dog væsentlig mindre for ikke-vestlige indvandrere end for vestlige indvandrere og danskere. Disse resultater er på linje med litteraturen, fx Bonke & Schultz-Nielsen (2013) og Jakobsen (2008), som viser, at danskere, der er registreret som ”selvstændige”, har en højere uddannelse end ikke-vestlige indvandrere, der er registreret som ”selvstændige”.³⁴ Derudover viser tabel 4.1, at en kort eller mellemlang videregående uddannelse øger sandsynligheden for at arbejde som ”selvstændig” for vestlige indvandrere, mens samme type uddannelse mindsker sandsynligheden for at arbejde som ”selvstændig” for danskere og ikke-vestlige indvandrere. Til sidst viser analysen, at indvandrere med et ukendt uddannelsesniveau eller indvandrere, som vi ved har en uddannelse fra udlandet, har højere sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændig” end indvandrere med en dansk uddannelse.

I tabel 4.2 undersøger vi for hvert uddannelsesniveau, om der er forskelle i sandsynligheden for at arbejde som ”selvstændig” afhængig af, om uddannelsen bliver fuldført i Danmark eller udlandet. Her finder vi, at både vestlige og ikke-vestlige indvandrere med en videregående uddannelse fra Danmark har en mindre sandsynlighed for at arbejde

34. Jakobsen (2013) finder desuden, at selvstændige indvandrere har lavere læse- og regnefærdigheder end indvandrere, der er lønmodtagere, mens det omvendte gør sig gældende blandt danskere.

som ”selvstændig” end indvandrere med en videregående uddannelse fra udlandet. Derudover har vestlige indvandrere med en erhvervsfaglig eller en kort videregående uddannelse fra udlandet en større sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændig” end vestlige indvandrere med samme uddannelsesniveau opnået i Danmark.

Alt i alt viser analysen, at det primært er ikke-vestlige indvandre- re, der er overrepræsenteret blandt selvstændige. En erhvervsfaglig ud- dannelse øger sandsynligheden for at være selvstændig – især for vestlige indvandrere og danskere. For ikke-vestlige indvandrere er der nærmest ingen forskel i sandsynligheden for at være selvstændig for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse og for personer med erhvervsfaglig uddannelse. Den forskellige sammenhæng med uddannel- se hænger formentlig sammen med, at de selvstændige ikke-vestlige ind- vandrere ofte arbejder som ufaglærte, mens de selvstændige danskere ofte har håndværkspræget arbejde, der kræver en faglig uddannelse. Tid- ligere undersøgelser har da også vist, at selvstændige danskere og ind- vandrere er inden for meget forskellige brancher (Jakobsen, 2008). Ende- lig har ikke-vestlige indvandrere med en medbragt uddannelse en mar- kant større sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændig” end ikke- vestlige indvandrere med en dansk uddannelse.

Der kan være flere grunde til, at mange ikke-vestlige indvandrere vælger at blive selvstændige i stedet for at finde et arbejde som lønmod- tagere. Nogle undersøgelser har fx påpeget, at indvandrere værdsætter den større frihed til at tilrettelægge eget arbejde, der ligger i et arbejde som ”selvstændig” (Schultz-Nielsen, 2000; Andersson & Wadensjö, 2004). Selvstændig beskæftigelse kan dog også for mange indvandrere være den bedste måde at sikre sig beskæftigelse på (Constant & Schultz- Nielsen, 2004; Blume mfl., 2009). Dette kan fx være tilfældet for indvan- drere med få uddannelsesmæssige kompetencer, som har svært ved at finde et job som lønmodtager på det danske arbejdsmarked, og for ind- vandrere med en medbragt uddannelse, som ikke anerkendes på det dan- ske arbejdsmarked.

INDVANDRERE I TOPPEN AF STILLINGSHIERARKIET:

TOPLADERE ELLER LØNMODTAGERE PÅ HØJESTE NIVEAU SAMT
LØNMODTAGERE PÅ MELLEMNIVEAU

I dette afsnit ser vi på indvandrere, der arbejder øverst i stillingshierarkiet enten som ”topleder eller lønmodtager på højeste niveau” eller ”lønm-

tager på mellemniveau”. For hver af de to stillinger præsenterer vi indvanderes og danskeres fordeling og undersøger betydningen af uddannelse og uddannelsens oprindelse.

TOPLEDERE OG LØNMODTAGERE PÅ HØJESTE NIVEAU

Det fremgår af figur 4.1 og figur 4.2, at andelen af lønmodtagere øverst i stillingshierarkiet generelt er steget siden 1997 – især blandt kvinder. Dette afspejler sandsynligvis den generelle økonomiske udvikling hen mod en mere videnbaseret økonomi, karakteriseret ved en øget uddannelsesgrad i befolkningen (tabel 3.2). Trods andelen med denne stillingskategori stiger for alle grupper, er andelen i 2012 stadig mindre for ikke-vestlige indvandrere end for danskere og vestlige indvandrere: 15 (13) procent af de ikke-vestlige kvinder (mænd) besætter et job som ”topleder eller lønmodtager på højeste niveau”, mens dette gælder ca. 30 (25) procent af de vestlige og danske kvinder (mænd).

Dernæst undersøger vi, om der er forskelle på vestlige indvandrere, ikke-vestlige indvandrere og danskere mht. sammenhængen mellem uddannelse og det at være i en stilling som ”topleder eller lønmodtager på højeste niveau” (tabel 4.1). Ikke overraskende finder vi, at indvandrere og danskere med en lang videregående uddannelse har den største sandsynlighed for at have et job øverst i stillingshierarkiet.³⁵ Også danskere – og i mindre grad indvandrere – med en mellemlang videregående uddannelse har en højere sandsynlighed for at have et job øverst i stillingshierarkiet end personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Personer med en erhvervsfaglig uddannelse har omvendt den laveste sandsynlighed for at have et job øverst i stillingshierarkiet.

Samtidigt viser analysen, at sandsynligheden for at besætte et job øverst i stillingshierarkiet blandt vestlige og ikke-vestlige indvandrere er mindre for personer med en medbragt uddannelse end for personer med dansk uddannelse. Resultaterne omkring medbragt vs. dansk uddannelse er nærmere undersøgt (tabel 4.2). Indvandrere med en dansk videregående uddannelse har en langt større sandsynlighed for at besætte et job øverst i stillingshierarkiet end indvandrere, som har samme uddannelse fra udlandet. Resultaterne i tabel 4.2 tyder endvidere på, at sandsynligheden for at have et job øverst i stillingshierarkiet er mere påvirket af, om uddannelsen er dansk eller udenlandsk for ikke-vestlige indvandrere end

35. For flere af jobbene øverst oppe i stillingshierarkiet er en lang videregående uddannelse en vigtig forudsætning.

for vestlige indvandrere. Problematikken omkring manglende anerkendelse af medbragt videregående uddannelse diskuteres i tidligere undersøgelser (Nielsen, 2011; Kleif et al., 2012; Jakobsen, 2013). Erhvervs erfaring i Danmark (jf. Bilag 6) betyder ligeledes en del for, at indvandrere kan besætte en stilling på højeste niveau.

LØNMODTAGERE PÅ MELLEMNIVEAU

Som det næste fokuserer vi på lønmodtagere på mellemniveau. Et arbejde i denne kategori kan fx være sygeplejerske, børnehavelære, politibetjent, og handels- og administrationsassistent. I 2012 havde 14, 9 og 6 procent (12, 6 og 4 procent) af hhv. de danske, vestlige og ikke-vestlige kvinder (mænd) et arbejde på mellemniveau. Sammenlignet med de andre kategorier udgør denne kategori i 2012 den mindste andel af de beskæftigede personer (figur 4.1 og figur 4.2). Siden 1997 er andelen af lønmodtagere på mellemniveau faldet mest markant blandt vestlige indvandrere og danskere – især blandt kvinder. Faldet kan hænge sammen med den generelle stigning i andelen med job øverst i stillingshierarkiet, som vi har beskrevet tidligere.

Resultaterne i tabel 4.1 viser, at især en kort eller en mellemlang videregående uddannelse øger sandsynligheden for at være ansat på mellemste niveau. Desuden er et iøjnefaldende resultat, at en lang videregående uddannelse også øger ikke-vestlige indvandreres sandsynlighed for at besætte en mellemstilling, mens det ikke er tilfældet for danskere og vestlige indvandrere.³⁶ Resultatet kan være tegn på, at ikke-vestlige indvandrere i en mellemstilling oftere er overuddannede. Igen spiller erhvervs erfaring i Danmark en signifikant rolle for, at ikke-vestlige indvandrere kan besætte en mellemste stilling (Bilag 5 og Bilag 6).

Sidst undersøger vi sammenhængen mellem uddannelsens oprindelse og sandsynligheden for at arbejde i en stilling på mellemniveau (tabel 4.2). Analysen viser, at indvandrere, der har taget en kort eller mellemlang videregående uddannelse i Danmark, har en markant højere sandsynlighed for at besætte en mellemstilling end indvandrere med en uddannelse fra udlandet på samme niveau. Derudover viser tabellen, at for indvandrere øger en lang videregående uddannelse fra udlandet sandsynligheden for arbejde i en stilling på mellemste niveau mere end en lang videregående uddannelse fra Danmark.

36. Koefficienten er negativ for vestlige indvandrere (dvs. en lang videregående uddannelse mindsker sandsynligheden), mens koefficienten er meget lille for danskere.

OM INDVANDRERNE I TOPPEN AF STILLINGSHIERARKIET

Afsnittet har vist, at indvandrere er underrepræsenteret som ”topleder og lønmodtager på højeste niveau” og som ”lønmodtager på mellemste niveau” – især ikke-vestlige indvandrere. Dog øger en videregående uddannelse sandsynligheden for at besætte en top- eller en mellemstilling for både danskere og indvandrere. Dette resultat gælder især for indvandrere, hvis de har fuldført deres uddannelse i Danmark.

INDVANDRERE NEDERST I STILLINGSHIERARKIET:

LØNMODTAGERE PÅ GRUNDNIVEAU OG ØVRIGE LØNMODTAGERE

I dette afsnit ser vi på andel beskæftigede indvandrere i stillingskategorierne ”øvrige lønmodtager” og ”lønmodtager på grundniveau”. Disse to kategorier udgør samlet set over halvdelen af den danske beskæftigede befolkning: 58, 70 og 50 procent af hhv. vestlige indvandrere, ikke-vestlige indvandrere og danskere er ansat i en af de to kategorier i 2012.

ØVRIGE LØNMODTAGERE

Andelen af vestlige indvandrere, som er ansat i stillingskategorien ”øvrige lønmodtagere”, er steget markant siden 1997: fra 23 til 33 procent blandt mændene og fra 22 til 28 procent blandt kvinderne. Trods denne stigning er andelen af øvrige lønmodtagere stadig størst blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012: 38 og 34 procent af hhv. kvinderne og mændene. Til sammenligning er blot 10-15 procent af danskerne ansat som ”øvrige lønmodtager”.

Ser vi på sammenhængen mellem uddannelsens oprindelse og sandsynligheden for at arbejde som ”øvrige lønmodtagere” (tabel 4.1), finder vi for alle oprindelsesgrupperne, at personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse har en lavere sandsynlighed for at være ansat som ”øvrige lønmodtagere” end personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Endvidere finder vi, at både ikke-vestlige og vestlige indvandrere med en udenlandsk eller uoplyst uddannelse har en langt højere sandsynlighed for at besætte et job som ”øvrige lønmodtager” end indvandrere uddannede i Danmark.

På baggrund af tabel 4.2 kan vi tilføje, at indvandrere med en dansk uddannelse er systematisk mindre tilbøjelige til at arbejde som ”øvrige lønmodtager” end indvandrere på samme uddannelsesniveau opnået i udlandet. Tabellen viser ligeledes, at indvandrere med højst en medbragt grunduddannelse har den største sandsynlighed for at arbejde

som ”øvrige lønmodtagere” – og dette gælder både vestlige og ikke-vestlige indvandrere.

LØNMODTAGERE PÅ GRUNDNIVEAU

Personer, der er ansat i stillingskategori ”lønmodtager på grundniveau” (som fx personer i landbrug, personer med et kontor-, salgs-, service-, omsorgsarbejde, håndværkere osv.), udgør stadig den største del af de beskæftigede personer – uanset køn og etnicitet (figur 4.1 og figur 4.2): 38, 34 og 28 procent af hhv. danskere, ikke-vestlige indvandrere og vestlige indvandrere.

Tabel 4.1 viser (ikke overraskende), at personer med en erhvervsfaglig uddannelse har en langt højere sandsynlighed for at arbejde i en stilling på grundniveau end personer med et andet uddannelsesniveau. Til gengæld mindsker en uoplyst eller en udenlandsk uddannelse sandsynligheden for, at indvandrere arbejder som ”lønmodtagere på grundniveau”. Af tabel 4.2 fremgår det endvidere, at indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse fra Danmark har en højere sandsynlighed for at besætte et job på grundniveau end indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse fra udlandet. Resultatet stemmer overens med Ejrnæs (2008), der diskuterer, at en stilling på grundniveau forudsætter særlige faglige krav, som danskere bedre kan matche, og derfor er danskere højere repræsenterede blandt lønmodtagere på grundniveau.

OM INDVANDRERNE NEDERST I STILLINGSHIERARKIET

Afsnittet har vist, at indvandrere er overrepræsenteret blandt øvrige lønmodtagere, og at en erhvervskompetencegivende uddannelse generelt mindsker sandsynligheden for at arbejde som ”lønmodtager i øvrigt”. Indvandrere med en dansk uddannelse er systematisk mindre tilbøjelige til at arbejde som ”øvrige lønmodtagere” end indvandrere på samme uddannelsesniveau opnået i udlandet. Indvandrere er underrepræsenteret blandt ”lønmodtagere på grundniveau”. En erhvervsfaglig uddannelse øger sandsynligheden for at være beskæftiget som ”lønmodtager på grundniveau”. Blandt indvandrere har personer med en erhvervsfaglig uddannelse fra Danmark en markant højere sandsynlighed for at besætte et job på grundniveau end indvandrere med samme uddannelsesniveau fra udlandet.

HVAD BETYDER OPRINDELSE FOR INDVANDRERES PLACERING PÅ STILLING?

Hvert oprindelsesland kan karakteriseres ved forhold som et unikt sæt normer og holdninger, kulturelle faktorer (Andersen, 2008), sprogkulturer og en særlig migrationshistorie, der kan have betydning for en persons arbejdsmarkedsplacering. I dette afsnit undersøger vi, om indvandreres stillingskategori varierer med de forhold, der kan tilknyttes oprindelseslandet. Sådanne forhold kan vi ikke direkte måle i analyserne, som baseres på registerdata, men vi udnytter oplysninger om oprindelseslandet. Vi har set på, i hvilken grad de seks største ikke-vestlige og de seks største vestlige etniske grupper adskiller sig fra hinanden, hvad angår sandsynligheden for at arbejde i hver stillingskategori (tabel 4.1).

Analysen viser, at især indvandrere fra Bosnien-Hercegovina og Iran er mindre tilbøjelige til at være ”selvstændige” og mere tilbøjelige til at være ansat på højeste niveau end indvandrere fra Tyrkiet. Til gengæld er indvandrere fra Pakistan mere tilbøjelige til at være i stillingskategorien ”øvrige lønmodtager”. Indvandrere fra Pakistan er den gruppe indvandrere, som adskiller sig mindst fra indvandrere fra Tyrkiet med hensyn til stillingskategori (når der er kontrolleret for de øvrige faktorer, som indgår i analysen, se Bilag 5).

Blandt vestlige grupper har indvandrere fra Rumænien og Polen en større tilbøjelighed til at være ansat på grundniveau eller som ”øvrige lønmodtager”, og de er mindre tilbøjelige til at være beskæftiget som ”selvstændige” end de vesteuropæiske indvandrere.

STIGER INDVANDRERE OPAD I STILLINGSHIERARKIET OVER TID? PANELDATAANALYSER

I de forrige afsnit har vi givet et statisk billede af den etniske fordeling på stillinger henholdsvis i 1997 og 2012. I dette afsnit danner vi et mere dynamisk billede og følger personer i de to stillingskategorier nederst i stillingshierarkiet fra 2008 frem til 2011. Formålet er at belyse, i hvilken grad indvandrere, som befinder sig nederst i stillingshierarkiet, er mobile over tid. Vi stiller følgende spørgsmål: Er et job som ”øvrige lønmodtager”/”lønmodtager på grundniveau” en bro til et job højere i hierarkiet? Eller fastlåses indvandrere i job nederst i stillingshierarkiet? Hvor mange indvandrere har forladt arbejdsmarkedet efter tre år?

Afsnittet baseres på en forløbsanalyse af, hvor på arbejdsmarkedet indvandrere og etniske danskere, der i 2008 arbejder enten som ”øv-

rig lønmodtager” eller som ”lønmodtager på grundniveau”, befinder sig tre år efter (figur 4.3, figur 4.4 og tabel 4.3). Denne analyse omfatter alle personer, der bor i Danmark i 2008 og i 2011, som i 2008 ikke er i gang med en uddannelse og er i beskæftigelse. Nogle af disse personer kan have forladt arbejdsmarkedet i perioden 2009-2011.

Til forskel fra de forrige analyser i rapporten kan dette afsnit belyse reel mobilitet blandt indvandrerbefolkningen på det danske arbejdsmarked, idet det er de samme personer, der følges. En forløbsanalyse som denne kan foretages mere eller mindre detaljeret. I denne analyse vælger vi at fokusere på de ikke-vestlige indvandrere, da det især er dem, som adskiller sig fra danskere med hensyn til fordeling på stillingskategorier. Det skal understreges, at Danmark har været igennem en økonomisk krise mellem 2008 og 2011, hvilket naturligvis har betydning for jobmuligheder og mobilitet på arbejdsmarkedet. Valget af en periode vil altid indebære forbehold for, hvad der særligt er sket undervejs. Denne analyse kan bibringe os viden om mobilitet blandt indvandrere på arbejdsmarkedet i en yderst pessimistisk økonomisk kontekst.

Med figur 4.3 starter vi med at se på personer, der i 2008 arbejder som ”øvrige lønmodtager”. Figuren viser, at de fleste stadig arbejder som ”øvrige lønmodtager” i 2011, men også andelen der forbliver i kategorien ”øvrige lønmodtagere” er højest for ikke-vestlige indvandrere. Desuden forlader ikke-vestlige øvrige lønmodtagere arbejdsmarkedet oftere end danske øvrige lønmodtagere.

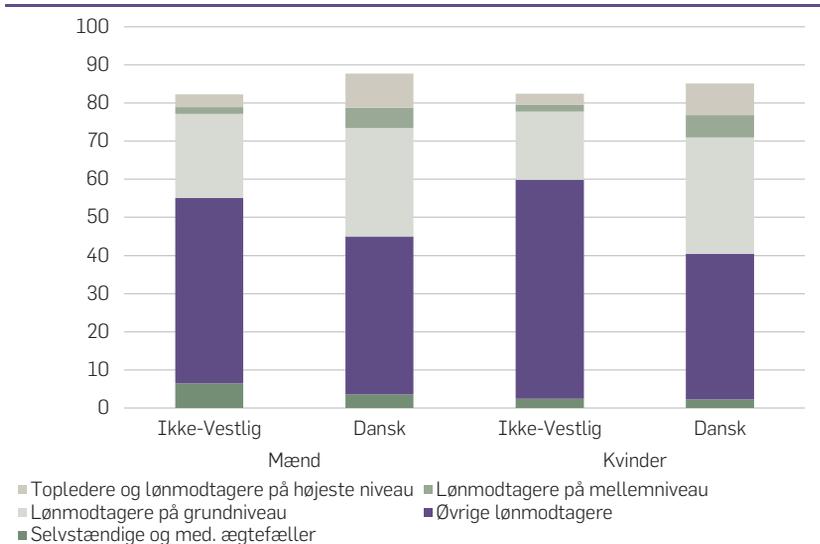
Andelene af mænd og kvinder, der stadig arbejder som øvrige lønmodtagere i 2011, er højere blandt ikke-vestlige indvandrere (hhv. 49 og 57 procent) end blandt danskere (hhv. 41 og 38 procent). De øvrige ikke-vestlige mænd og kvinder besætter et job på grundniveau (hhv. 18 og 22 procent) eller arbejder som ”selvstændig” (hhv. 7 og 2 procent) i 2011. Kun få indvandrere er skiftet til en stilling på mellemste eller højeste niveau (5 procent). I sammenligning er der en større andel danskere, der i 2011 besætter et job på grundniveau (29-30 procent) og mellemste eller højeste niveau (14 procent) i 2011. Figuren viser endvidere, at hele 18 procent af ikke-vestlige indvandrere ikke længere har et job i 2011, og at 13 procent helt har forladt arbejdsmarkedet. Til sammenligning har 12-15 procent af danskerne ikke længere et job.³⁷ Figuren antyder derved,

37. Andelen uden job kan beregnes som den øvrige andel (100 – den samlede andel på hver søjle). Andelen uden for arbejdsstyrken vises ikke i figuren, men beregnes ud fra registrene.

at ikke-vestlige indvandrere, der er ansat som ”øvrige lønmodtagere”, udgør en gruppe, der karakteriseres ved i særligt ringe omfang at blive fastholdt på arbejdsmarkedet i en 3-årsperiode.

FIGUR 4.3

Fordeling (i procent) på stilling i 2011 for personer, der i 2008 er ”øvrige lønmodtagere” og ikke er under uddannelse. Ikke-vestlige indvandrere og danskere (18 til 64 år). Særskilt for køn.

Anm.: Figuren omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse i 2008.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2011 og 2008. N = 37.821 (ikke-vestlige indvandrere), N = 471.796 (danskere).

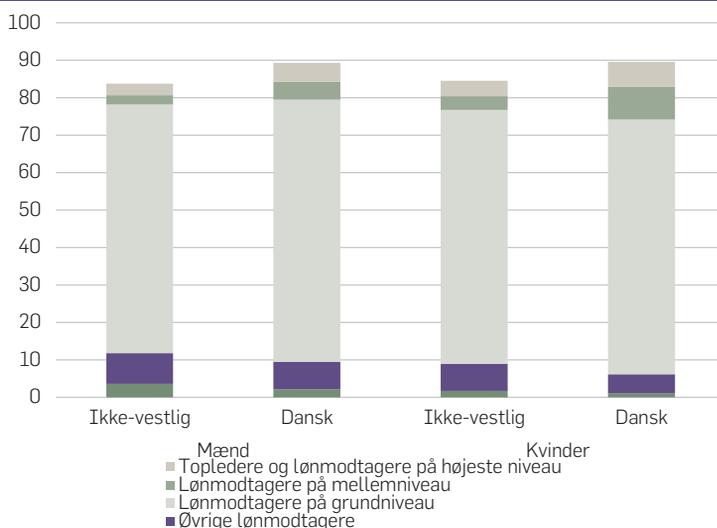
Dernæst har vi fulgt ikke-vestlige indvandrere og danskere, der i 2008 var ansat som ”lønmotager på grundniveau” (figur 4.4). Andelen af ikke-vestlige indvandrere, der registreres som ”lønmotager på grundniveau” både i 2008 og 2011, er 66-68 procent, og i dette omfang ligner indvandrerne danskere (68-70 procent). De indvandrere, der ikke længere arbejder i en stilling på grundniveau, er steget opad i stillingshierarkiet (ca. 6-8 procent) eller arbejder som selvstændige (2-4 procent). Det er værd at bemærke, at andelen af indvandrere, der stiger opad i hierarkiet, er en anelse højere i figur 4.4 end i figur 4.3: For indvandrere er en stilling på grundniveau oftere et skridt mod en stilling højere op i stillingshierarkiet end en stilling som ”øvrige lønmodtager”. Desuden forlader indvandrere i

en stilling på grundniveau i lidt mindre omfang arbejdsmarkedet end indvandrere i en stilling som ”øvrige lønmodtager” (11 procent imod 13 procent).

Blandt danskere, som var ansat på grundniveau i 2008, er der 10-15 procent (figur 4.4), som i 2011 arbejder i en stilling højere oppe i stillingshierarkiet, mens 1-2 procent er blevet selvstændige, og 8 procent har forladt arbejdsmarkedet.

FIGUR 4.4

Fordeling (i procent) på stilling i 2011 for personer, der i 2008 er ” lønmodtagere på grundniveau” og ikke er under uddannelse. Ikke-vestlige indvandrere og danskere (18 til 64 år). Særskilt for køn.

Anm.: Figuren omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse i 2008.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2011 og 2008. N = 33.018 (ikke-vestlige indvandrere), 875.043 (danskere).

Samlet set viser analysen, at ikke-vestlige indvandrere i en stilling på grundniveau har en højere sandsynlighed for at blive i beskæftigelse og stige opad i stillingshierarkiet end indvandrere i en stilling som ”øvrige lønmodtager”.³⁸ Samtidig har danskere, der arbejder som ”øvrige løn-

38. Her skal vi minde om, at tallene dækker over en periode præget af en økonomisk krise, som sandsynligvis har medført en stigning i antallet af personer uden job.

modtagere” eller som ”lønmodtagere på grundniveau” større sandsynlighed for mobilitet opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere.

Naturligvis er det sandsynligt, at indvandrere i en stilling som ”øvrige lønmodtager” og indvandrere i en stilling på grundniveau har forskellige karakteristika. Fx vil indvandrere i en stilling som ”øvrige lønmodtager” formentlig i højere grad mangle uddannelsesmæssige kompetencer, som er nødvendige for at stige opad i stillingshierarkiet. Vi undersøger derfor i tabel 4.3 karakteristika for de ikke-vestlige indvandrere, som henholdsvis i) fastlåses i en stilling som ”øvrige lønmodtager”, ii) går fra en stilling som ”øvrige lønmodtager” til en stilling på grundniveau eller højere, iii) går fra en stilling som ”lønmodtager på grundniveau” til en højere stilling, eller iv) forlader arbejdsmarkedet.

I kolonne (i) undersøger vi karakteristika blandt de ikke-vestlige indvandrere, der er ansat i en stilling som ”øvrige lønmodtager” både i 2008 og 2011. I gennemsnit er disse indvandrere 37 år og relativt ofte fra Tyrkiet. Over 80 procent har enten en uddannelse fra udlandet eller uoplyst uddannelse. 37 procent har ikke fuldført mere end en grunduddannelse, hvilket naturligvis begrænser mobilitet til en højere stilling. Imidlertid har ca. 20 procent faktisk en kompetencegivende uddannelse, og 9 procent har en videregående uddannelse.

I kolonne (ii) ser vi på de øvrige lønmodtagere, som har bevæget sig opad i stillingshierarkiet. I sammenligning med kolonne (i) er andel indvandrere med en udenlandsk eller en uoplyst uddannelse i kolonne (ii) betydeligt mindre (ca. 50 procent). Andelen, som ingen kompetencegivende uddannelse har, er 41 procent, hvilket kun er en smule højere end for ikke-vestlige indvandrere, som er fastholdt i en stilling som ”øvrige lønmodtager” (på trods af en meget lavere andel med uoplyst uddannelse), og de fleste har opnået deres grunduddannelse i Danmark.³⁹ Andelen med en kompetencegivende uddannelse er på ca. 34 procent. Endelig viser analysen, at indvandrere, som stiger opad i stillingshierarkiet fra en stilling som ”øvrige lønmodtager”, er yngre, oftere er mænd og oftere stammer fra Eksjugoslavien eller Iran end ikke-vestlige indvandrere, som fastholdes i en stilling som ”øvrige lønmodtager”.

39. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

TABEL 4.3

Karakteristika for ikke-vestlige indvandrere efter deres placering på stilling i 2008 og 2011: i) "øvrige lønmodtager" i 2008 og 2011; ii) "øvrige lønmodtager" i 2008 og højere stilling i 2011; iii) "lønmodtager på grundniveau" i 2008 og højere stilling i 2011; iv) "øvrige lønmodtager" el. "lønmodtager på grundniveau" i 2008 og uden beskæftigelse i 2011. Ikke-vestlige indvandrere i alderen 18 til 64 år, som i 2008 ikke er under uddannelse. I procent.

Personens stilling i 2008	Øvrige lønmodtager		Grundniveau	Øvrige lønmodt. el. grundniveau
	i) Øvrige lønmodtager	ii) Grund-, mellem- el. højniveau	iii) mellem- el. højniveau	iv) uden beskæftigelse
Personens stilling i 2011				
Uddannelsesniveau				
Ingen kompetencegivende	37,0	41,4	20,5	41,7
Erhvervsfaglig	11,7	16,0	26,7	20,6
Kort videreg.	2,8	4,1	8,2	2,8
Mellemlang videreg.	4,1	7,8	24,0	5,1
Lang videreg.	2,2	6,0	12,7	2,6
Uoplyst udd.	42,2	24,7	7,9	27,2
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0
Udd. taget i udlandet	42,4	28,3	13,4	28,3
Oprindelse				
Tyrkiet	19,8	13,5	9,6	16,2
Irak	3,7	5,6	5,7	7,0
Iran	1,7	4,2	8,9	4,6
Bosnien-Herceg.	5,5	9,2	14,1	7,9
Libanon	2,2	3,2	5,6	4,0
Mand	49,0	57,8	45,2	54,0
Alder i 2008	37,3	32,6	32,0	33,3
Observationer	19.940	9.492	2.191	11.910

Anm.: Tabellen omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse i 2008. Uden beskæftigelse i 2011 betegner ledighed eller uden for arbejdsmarkedet.

Kilde: Danmarks Statistiks registre for årene 2011 og 2008.

Kolonne (iii) viser karakteristika for indvandrere, der går fra en stilling på grundniveau til en stilling længere oppe i stillingshierarkiet. Igen er disse indvandrere oftest unge (32 år) og med eks-jugoslavisk eller iransk oprindelse, men nu er kvinder overrepræsenteret. Angående uddannelse er der kun få, der har en medbragt uddannelse (13 procent), mangler oplysninger om uddannelse (8 procent) eller ikke har en kompetencegivende uddannelse (21 procent). En stor andel har enten en mellemlang eller en lang videregående uddannelse (37 procent).

I kolonne (iv) ser vi på ikke-vestlige indvandrere, som var ansat som "øvrige lønmodtager" eller "lønmodtager på grundniveau" i 2008,

men som ikke længere er i beskæftigelse i 2011. Hele 42 procent har ingen kompetencegivende uddannelse, og 56 procent har enten en medbragt eller en uoplyst uddannelse. Imidlertid har ca. 30 procent en kompetencegivende uddannelse. Derfor er det ikke så entydigt, hvilken rolle uddannelsesniveaet spiller for, at indvandrere på de laveste trin af stillingshierarkiet forbliver i beskæftigelse. Andre faktorer som den økonomiske kontekst, sprogproblemer og sygdomme spiller sandsynligvis en rolle (Andersen, 2012).⁴⁰ I denne gruppe er tyrkiske indvandrere (16 procent) en anelse overrepræsenterede i forhold til de grupper, som er steget opad i stillingshierarkiet.

Analysen i dette afsnit har vist, at indvandrere på de laveste trin af stillingshierarkiet med en uddannelse – især hvis den er dansk – har en langt højere sandsynlighed for at stige opad i stillingshierarkiet og forblive i beskæftigelse. Imidlertid hænger andre karakteristika som alder, køn og oprindelse ligeledes sammen med mobilitet og fastholdelse i beskæftigelse.

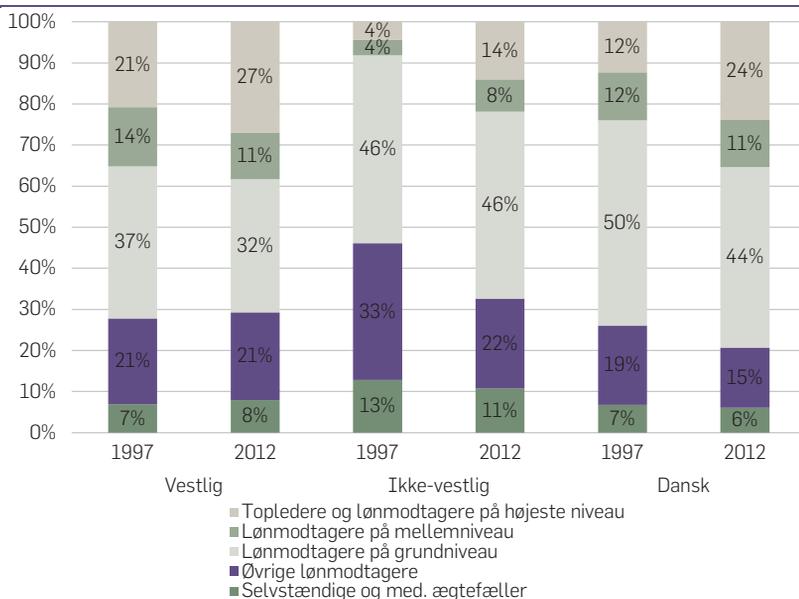
EFTERKOMMERES FORDELING PÅ STILLINGSKATEGORIER

Afsnittet starter med at undersøge efterkommeres fordeling på stillingskategorier i 2012, og hvordan denne fordeling har udviklet sig siden 1997 (figur 4.5 og figur 4.6). Dernæst ser vi på, hvordan efterkommernes uddannelsesmæssige baggrund og etnisk oprindelse samvarierer med stillingskategori (tabel 4.4). Analyserne omfatter efterkommere og danskere, som er i beskæftigelse, som ikke er i gang med en uddannelse, og som er mellem 18 og 40 år.

40. Undersøgelsen af de afgørende faktorer for indvandreernes beskæftigelsesfrekvens ligger uden for rapportens rammer.

FIGUR 4.5

Fordeling på stilling i 1997 og i 2012. Mænd. Beskæftigede efterkommere og danskere (18 til 40 år). Særskilt efter oprindelsesgruppe. Procent.

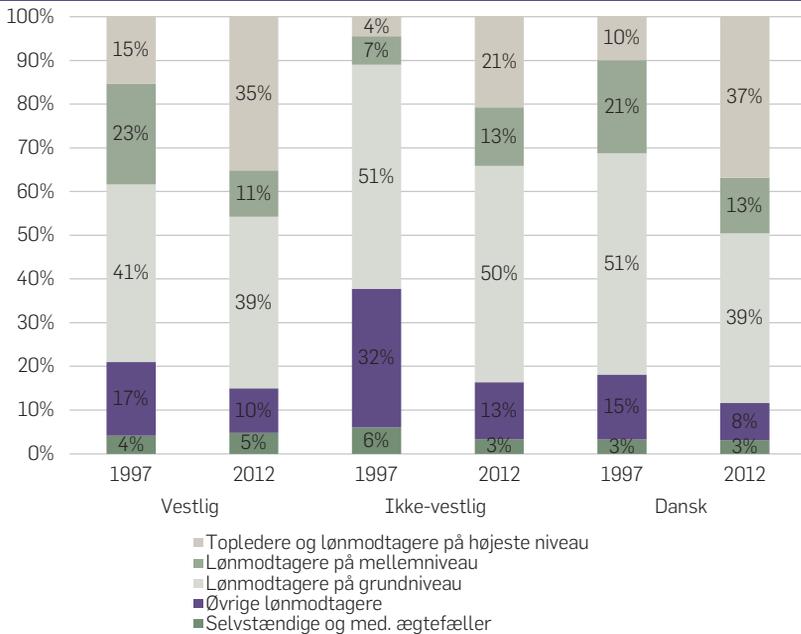

Anm.: Figuren omfatter personer i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997. N_2012 = 1232 (vestlig), 6.451 (ikke-vestlig), 418.844 (dansk). N_1997 = 1543 (vestlig), 965 (ikke-vestlig), 590.780 (dansk).

FIGUR 4.6

Fordeling på stilling i 1997 og i 2012. Kvinder. Beskæftigede efterkommere og danskere (18 til 40 år). Særskilt efter oprindelsesgruppe. Procent.

Anm.: Figuren omfatter personer i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997. N_2012 = 1.127 (vestlig), 5.403 (ikke-vestlig), 377.496 (dansk). N_1997 = 1.317 (vestlig), 892 (ikke-vestlig), 505.279 (dansk).

TABEL 4.4

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Efterkommere og danskere (18 til 40 år) i beskæftigelse, som ikke er under uddannelse.

	Topleder, lønmodtager på højeste															
	Selvstændig				Lønmodtager på mellemniveau				Lønmodtager på grundniveau				Øvrig lønmodtager			
	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)																
Erhvervsfaglig	0.019+	0.003	0.033**	-0.023*	-0.008	-0.019**	0.037**	0.059**	0.027**	0.106**	0.109**	0.108**	-0.138**	-0.164**	-0.150**	
Kort videreg.	-0.032*	-0.040**	-0.013**	0.069**	0.130**	0.083**	0.310**	0.321**	0.287**	-0.171**	-0.209**	-0.160**	-0.176**	-0.203**	-0.197**	
Mellemlang videreg.	-0.051**	-0.076**	-0.052**	0.381**	0.575**	0.478**	0.211**	0.119**	0.229**	-0.345**	-0.401**	-0.422**	-0.195**	-0.216**	-0.232**	
Lang videreg.	-0.086**	-0.117**	-0.084**	0.629**	0.684**	0.661**	0.019	0.061**	0.046**	-0.350**	-0.405**	-0.381**	-0.212**	-0.223**	-0.242**	
Uoplyst udd.	-0.085**	-0.046**	-0.031**	0.034	0.010	-0.023**	-0.015	-0.004	-0.038**	-0.042	-0.153**	-0.025**	0.108**	0.193**	0.117**	

Tab. fortsættes

TABEL 4.4 FORTSAT

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Efterkommere og danskere (18 til 40 år) i beskæftigelse, som ikke er under uddannelse.

Oprindelse	Topleder, lønmodtager på højeste												
	Selvstændig			Lønmodtager på mellemniveau			Lønmodtager på grundniveau			Øvrig lønmodtager			
	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	
Ref.: Tyskland(v)													
- Tyrkiet (i-v)	0,015	0,013+		-0,047*	0,003		0,048**	0,022**	0,021	-0,014		-0,036*	-0,024*
Polen (v) - Pakis. (i+v)	-0,003	-0,020		-0,029	-0,000		0,033	-0,012	-0,019	0,018		0,017	0,014
UK (v) - Norge (v) - Irak (i-v)	0,029*	-0,004		-0,048**	0,010		0,033+	0,022	0,008	0,070*		-0,023	-0,098**
Sv. (v) - Bosn.-H. (i-v)	0,003	-0,040*		-0,016	-0,004		0,009	-0,053	0,030	0,003		-0,026	0,095
Rum. (v) - Liban. (i-v)	-0,054**	0,042**		-0,132**	-0,010		0,153**	0,005	-0,038	-0,043+		0,072	0,005
Observationer	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394	13.711
R-squared	0,158	0,145	0,100	0,406	0,434	0,423	0,169	0,106	0,243	0,187	0,237	0,199	0,134

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner vises (se Bilag 7 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariabler). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procent, 5 procent og 1 procent niveau. Ud over oprindelse og uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, erhvervs erfaring kvadreret, oprindelseslandet, om personen bor som par, en binær variabel for bopælskommune og kalenderåret. "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

ARBEJDE SOM SELVSTÆNDIG

I dette afsnit ser vi på efterkommere og danskere, der arbejder som ”selvstændig”. Først kortlægger vi fordelingen på stillingskategorier (figur 4.5 og figur 4.6). Ligesom for indvandrere er arbejde som ”selvstændig” mere udbredt blandt efterkommere end blandt danskere i 2012. Forskellen er især tydelig mellem de danske mænd og de mandlige ikke-vestlige efterkommere: hhv. 6 og 11 procent. Derimod har de kvindelige efterkommere og de danske kvinder ca. samme andel selvstændige: 3 procent. Generelt er andel selvstændige faldet siden 1997 for ikke-vestlige efterkommere, men forbliver på samme niveau blandt vestlige efterkommere: 5-7 procent.⁴¹

Sammenhængen mellem efterkommeres og danskeres uddannelsesmæssige baggrund og sandsynligheden for at arbejde som selvstændig fremgår af tabel 4.4. Både efterkommere og danskere med en videregående uddannelse har betydeligt mindre sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændige” end personer uden eller med et lavere uddannelsesniveau. Danskere med en erhvervsfaglig uddannelse har en høj sandsynlighed for at være selvstændige, mens det hovedsageligt er efterkommere uden uddannelse, der har en høj sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændige”.

EFTERKOMMERE PÅ TOPPEN AF STILLINGSHIERARKIET: TOPLEDERE ELLER LØNMODTAGERE PÅ HØJESTE NIVEAU SAMT LØNMODTAGERE PÅ MELLEMNIVEAU

Vi starter med at se på andelen i de to stillingskategorier øverst i stillingshierarkiet: ”topleder eller lønmodtager på højeste niveau” og ”lønmodtager på mellemniveau”, og hvordan disse andele har udviklet sig fra 1997 til 2012. Samtidig med at det danske samfund har bevæget sig mod en mere videnbaseret økonomi, er andel efterkommere øverst i stillingshierarkiet (det vil sige i stillingskategorien ”topleder eller lønmodtager på højeste niveau”) steget siden 1997. Stigningen er iøjnefaldende blandt ikke-vestlige efterkommere: fra 4 til 14 procent blandt mændene (figur 4.5) og fra 4 til 21 procent blandt kvinderne (figur 4.6). På trods af denne stigning har efterkommere med ikke-vestlig baggrund dog stadig betydeligt mindre andele end danskere øverst i stillingshierarkiet. Andel dan-

41. Her skal den markante stigning i antallet af efterkommere med ikke-vestlig baggrund mellem 1997 og 2012 understreges: plus ca. 10.000 personer i vores stikprøve.

skere øverst i stillingshierarkiet er også steget: fra 12 til 24 procent blandt mændene og fra 10 til 37 procent blandt kvinderne. Vestlige efterkommeres andele øverst i stillingshierarkiet er 27 procent for mændene og 35 procent for kvinderne og dermed på omtrent samme niveau som danskernes.⁴²

Blandt personer, der er ansat på mellemste niveau, er ikke-vestlige efterkommeres andel steget siden 1997, mens vestlige efterkommeres andel er faldet. Udviklingen har resulteret i, at vestlige og ikke-vestlige efterkommere i dag besætter en stilling på mellemste niveau i stort set samme grad som danskere (8-13 procent).

Herefter undersøger vi, hvordan efterkommeres og danskeres sandsynlighed for at være i en af de to stillingskategorier hænger sammen med uddannelsesniveau og andre karakteristika (tabel 4.4 og Bilag 7). Analysen viser, at sammenhængen mellem at have en lang eller mellem-lang videregående uddannelse og besætte et job på højeste niveau er omtrent den samme for efterkommere og danskere. Sammenhængen mellem at have en kort eller mellemlang videregående uddannelse og besætte en mellemstilling er ligeledes meget ens for efterkommere og danskere.

Alt i alt viser disse analyser, at uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på mellemste eller højeste niveau lige meget for efterkommere og danskere (når de øvrige karakteristika i modellen er de samme). Bemærk, at dette fx ikke nødvendigvis betyder, at efterkommere og danskere med en lang videregående uddannelse har samme sandsynlighed for at besætte en stilling på mellemste eller højeste niveau. Det sidste er kun tilfældet, hvis efterkommere og danskere uden en erhvervs-kompetencegivende uddannelse (som er referencekategorien i analyserne) alt andet lige har samme sandsynlighed for at besætte en af de to.

EFTERKOMMERE NEDERST I STILLINGSHIERARKIET:

LØNMODTAGERE PÅ GRUNDNIVEAU OG ØVRIGE LØNMODTAGERE

I dette afsnit ser vi på efterkommere i de to stillingskategorier, som ligger nederst i hierarkiet: ”lønmodtager på grundniveau” og ”øvrige lønmodtager”. Vi starter med at kortlægge efterkommeres og danskeres andel i disse stillingskategorier i 2012 og udviklingen siden 1997. Samlet set omfatter de to stillingskategorier i 2012 mindst halvdelen af de beskæftigede

42. Disse tal skal læses med omhu pga. den betydelige stigning i antallet af efterkommere, ændringen i efterkommerbefolkningens sammensætning siden 1997 og den etnisk specifikke aldersfordeling (jf. kapitel 2). Endvidere minder vi læseren om, at andelene i figurene beregnes ud fra den færdiguddannede befolkning, som allerede er tilknyttet arbejdsmarkedet.

personer under 40 år – uanset etnicitet (figur 4.5 og figur 4.6). Andel ikke-vestlige efterkommere i en af de to stillingskategorier nederst i hierarkiet er faldet markant siden 1997. Det skyldes primært, at andelen af efterkommere i kategorien ”øvrige lønmodtager” er faldende: fra 33 til 22 procent blandt mændene og fra 32 til 13 procent blandt kvinderne. Trods dette fald er ikke-vestlige efterkommere i 2012 stadig overrepræsenterede som ”øvrige lønmodtagere” (efterkommernes andel er 5-7 procentpoint større end danskernes andel).

Blandt kvindelige vestlige efterkommere er beskæftigelse som ”øvrige lønmodtager” også faldet fra 1997 til 2012 og er i 2012 på samme niveau som blandt de danske kvinder (10 pct.). Blandt mandlige vestlige efterkommere har andelen dog ikke ændret sig fra 1997 til 2012, og i 2012 er vestlige mænd overrepræsenterede som ”øvrige lønmodtagere” i forhold til danske mænd (21 pct. mod 15 pct.).

Det vil sige, at efterkommere er overrepræsenterede i en stilling som ”øvrige lønmodtager” – bortset fra vestlige kvinder.

Andelen af ikke-vestlige efterkommere i en stilling på grundniveau er omtrent den samme i 1997 og 2012, mens den tilsvarende andel er faldet for danskere. Dette betyder, at ikke-vestlige indvandrere har en lidt højere andel i en stilling på grundniveau end danskerne i 2012: 46 pct. af ikke-vestlige mænd mod 44 pct. af de danske mænd og 50 pct. af ikke-vestlige kvinder mod 39 pct. af de danske kvinder. Vestlige efterkommere har en lavere andel i en stilling på grundniveau end danskerne med undtagelse af vestlige kvinder, som har samme andel i denne type stilling som danske kvinder i 2012.

Personer med en erhvervsfaglig uddannelse har en forholdsvis høj sandsynlighed for at besætte en stilling på grundniveau, mens personer uden en kompetencegivende uddannelse har en forholdsvis høj sandsynlighed for at besætte et job som ”øvrige lønmodtager” (tabel 4.4). Analysen i tabel 4.4 viser også, at uddannelse øger sandsynligheden for at arbejde i stillingskategorierne ”lønmodtager på grundniveau” og ”øvrige lønmodtager” omtrent lige meget for vestlige efterkommere, ikke-vestlige efterkommere og danskere, når der er kontrolleret for de øvrige variable, som er inddraget i analyserne.

HVAD BETYDER EFTERKOMMERES ETNISKE OPRINDELSE FOR PLACERING PÅ STILLING?

Vi har ligeledes undersøgt, om efterkommeres placering på arbejdsmarkedet hænger sammen med oprindelsesland (tabel 4.4). Analysen viser kun i ringe grad en sammenhæng mellem oprindelsesland og efterkommeres placering.

Blandt ikke-vestlige efterkommere har personer med libanesisk baggrund en højere sandsynlighed for at være selvstændige end personer med tyrkisk eller pakistansk baggrund, mens det omvendte gælder personer med bosnisk baggrund. Blandt vestlige efterkommere finder vi, at personer med rumænsk baggrund har en mindre sandsynlighed for at være selvstændige end personer med tysk baggrund. Det er muligt, at efterkommere fra Bosnien-Hercegovina og Rumænien fravælger at være selvstændige af kulturelle årsager, da indvandrere fra første generation og samme oprindelse også er mindre tilbøjelige til at være selvstændige (tabel 4.1). At børnenes karrierevalg påvirkes af deres forældres karriere, er blevet påvist adskillige gange – også i en etnisk minoritetssammenhæng (fx i Holt mfl., 2006; Bonke & Schultz-Nielsen, 2013).

SAMMENFATNING

Kapitlet viser, at fordelingen på stillingskategorier er forskellig for indvandrere, efterkommere og danskere.

I 2012 er ikke-vestlige indvandrere overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet ("øvrige lønmodtagere") og underrepræsenteret øverst i stillingshierarkiet ("topledere og lønmodtagere på højeste niveau" og "lønmodtagere på mellemniveau"). For vestlige indvandrere er billedet lidt anderledes. Vestlige indvandrere er også overrepræsenteret nederst i stillingshierarkiet, men til gengæld er vestlige indvandreres andele i stillinger på mellemste eller højeste niveau næsten de samme som for danskerne. Mønstret har ændret sig fra 1997 til 2012, idet der er sket en vis polarisering i 15-års-perioden: Andelene af indvandrere i de øverste stillingskategorier såvel som de nederste stillingskategorier er steget. Det skal ses i lyset af udviklingen fra 1997 til 2012 for danskerne, hvor det kun er andelen i de øverste stillingskategorier, som er steget. Indvandrere – og især ikke-vestlige mænd – er endvidere markant overrepræsenterede blandt selvstændige i 2012.

Ligesom for indvandrere er arbejde som ”selvstændig” mere udbredt blandt efterkommere end blandt danskere. I 2012 har ikke-vestlige efterkommere endvidere mindre andele end danskere øverst i stillingshierarkiet, selv om andelen er steget markant fra 1997 til 2012 for efterkommere. Vestlige efterkommeres andele øverst i stillingshierarkiet er omtrent på samme niveau som danskernes. Fra 1997 til 2012 er andelen af ikke-vestlige efterkommere i de to stillingskategorier nederst i hierarkiet derimod faldet markant. Det skyldes primært, at andelen af efterkommere i kategorien ”øvrige lønmodtager” er faldende. Trods dette fald er ikke-vestlige efterkommere i 2012 stadig overrepræsenterede som ”øvrige lønmodtagere”.

UDDANNELSE

En erhvervsfaglig uddannelse øger sandsynligheden for at være selvstændig – især for vestlige indvandrere, vestlige efterkommere og danskere. For ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere er der nærmest ingen forskel i sandsynligheden for at være selvstændig for personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse og for personer med erhvervsfaglig uddannelse. Den forskellige sammenhæng med uddannelse hænger formentlig sammen med, at de selvstændige ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ofte arbejder som ufaglærte, mens de selvstændige danskere ofte har håndværkspræget arbejde, der kræver en faglig uddannelse. Endelig har ikke-vestlige indvandrere med en medbragt uddannelse en markant større sandsynlighed for at arbejde som ”selvstændige” end ikke-vestlige indvandrere med en dansk uddannelse.

Videregående uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på mellemste eller højeste niveau for danskere, efterkommere og indvandrere. Dette resultat gælder især for indvandrere, hvis de har fuldført deres uddannelse i Danmark. Sammenligninger af danskere og efterkommere viser, at uddannelse øger sandsynligheden for at besætte en stilling på mellemste eller højeste niveau lige meget i de to grupper.

En erhvervskompetencegivende uddannelse mindsker generelt sandsynligheden for at arbejde som ”lønmodtager i øvrigt”, mens en erhvervsfaglig uddannelse øger sandsynligheden for at arbejde som ”lønmodtager på grundniveau”. Indvandrere med en dansk uddannelse er systematisk mindre tilbøjelige til at arbejde som ”øvrige lønmodtagere” end indvandrere på samme uddannelsesniveau opnået i udlandet. Blandt indvandrere har personer med en erhvervsfaglig uddannelse fra Dan-

mark en markant højere sandsynlighed for at besætte et job på grundniveau end indvandrere med samme uddannelsesniveau fra udlandet. Uddannelse øger sandsynligheden for at arbejde i "lønmotager på grundniveau" og "øvrige lønmotager" omtrent lige meget for vestlige efterkommere, ikke-vestlige efterkommere og danskere, når der er kontrolleret for de øvrige variable, som er inddraget i analysen.

STIGER INDVANDRERE OPAD I STILLINGSHIERARKIET OVER TID?

Blandt de personer, der i 2008 arbejder som "øvrige lønmotager", har de fleste stadig arbejde som "øvrige lønmotager" i 2011, men andelen forbliver højest for ikke-vestlige indvandrere. Desuden forlader ikke-vestlige øvrige lønmotagere arbejdsmarkedet oftere end danske øvrige lønmotagere. Sammenlignet med danskere har kun få indvandrere skiftet til en stilling på mellemste eller højeste niveau.

Ikke-vestlige indvandrere i en stilling på grundniveau har en højere sandsynlighed for at blive i beskæftigelse og stige opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere i en stilling som "øvrige lønmotager". Samtidig har danskere, der arbejder som "øvrige lønmotager" eller som "lønmotager på grundniveau", en større sandsynlighed for mobilitet opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere.

Ikke-vestlige indvandrere med en dansk uddannelse har en markant højere sandsynlighed for at stige opad i stillingshierarkiet end ikke-vestlige indvandrere med en medbragt uddannelse. Blandt ikke-vestlige indvandrere er det primært personer uden uddannelse og personer med medbragte uddannelser, som fastlåses nederst i hierarkiet.

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES FORDELING PÅ BRANCHER

I dette kapitel undersøger vi etniske minoriteters fordeling på branche i forhold til danskere. Brancherne kan ikke umiddelbart – som stillingskategorierne – inddeles i et hierarki, og derfor er det mere en horisontal arbejdsdeling, vi ser på, når vi undersøger branchefordelingen, end en vertikal arbejdsdeling, som fordelingen på stillingskategorier i et vist omfang er udtryk for.

Vi starter med at vise fordelingen af beskæftigede på 10 hovedbrancher i 2012, og hvordan fordelingen har ændret sig fra 1997 til 2012. Disse analyser laves særskilt for oprindelsesgruppe og køn. Til brancherinddelingen anvendes Dansk Branchekodes standarder (DB07 for 2012 og DB93 for 1997) og en uoplyst kategori, som hovedsageligt omfatter selvstændige arbejdere.⁴³ Ud over de 10 hovedbrancher udvælger vi nogle specifikke underbrancher inden for hovedbrancher, hvor etniske minoriteter enten er over- eller underrepræsenteret. Kapitlet indeholder også analyser af, hvordan uddannelse, oprindelse og uddannelsens oprindelse samvarierer med branche for etniske minoriteter og danskere.

43. En detaljeret sammensætning af Dansk Branchekode 2007 (DB07), som vi anvender for året 2012, kan ses på linket: <http://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/Nomenklaturer/DB.aspx>, og en detaljeret sammensætning af Dansk Branchekode 1993 (DB93), som vi anvender for året 1997, kan ses på linket: <http://www.dst.dk/pukora/epub/upload/2179/erhverv.pdf> (sidst sete 29/5/14).

Kapitlet opdeles i to afsnit, hvor det første fokuserer på indvandrere og det andet på efterkommere.

DB-nomenklaturen har ændret sig i analyseperioden (fra DB93 til DB07). Nye underbrancher som fx ”IT og informationstjenester” er kommet til syne i nomenklaturen, hvilket kan vanskeliggøre sammenligningen af 1997-tal med 2011-tal i branchen ”Information og Kommunikation”.

INDVANDRERES FORDELING PÅ BRANCHER

Indvandrerens fordeling på branche i 2012 (i procent) er vist i tabel 5.1 sammen med ændringer i fordelingen fra 1997 til 2012 (i procentpoint). Danskerne indgår også i tabellen til sammenligning. Resultater fra regressionsanalyser, der belyser, hvordan uddannelse, oprindelse og uddannelsens oprindelse samvarierer med sandsynligheden for at være i en given hovedbranche, er vist i tabel 5.2 og tabel 5.3.⁴⁴

44. jf. Bilag 8 og Bilag 9 for estimater af alle kontrolvariabler, der indgår i regressionsanalyserne. Kapitlet diskuterer ikke resultater omkring betydningen af oprindelseslandet for placering på branche.

TABEL 5.1

Fordeling på branche i 2012 (i procent) og udviklingen siden 1997 (procentpoint), Beskæftigede indvandrere og danskere (18-64 år). Særskilt for køn og oprindelsesgruppe.

	Mænd				Kvinder					
	Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig		Ikke-vestlig			
	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012		
Standardgruppering	6,1	3,4	38	2,6	2,9	1,8	1,9	0,8	0,5	-0,3
Landbrug, skovbrug og fiskeri	19,5	-1,9	15,2	-10,2	9,6	-1,1	8,4	-8,7	7,6	-4,6
Industri, råstof og forsyning	5,7	0,1	2,0	0,4	0,7	0,1	0,3	-0,1	1,1	0,0
Bygge og anlæg	22,7	1,6	32,1	8,7	17,7	3,1	15,5	1,8	15,2	0,8
Handel, transport, hoteller og restauranter	4,4	1,7	3,3	1,5	2,5	1,2	1,5	0,7	2,3	0,1
Information og kommunikation	1,7	0,2	1,0	0,6	1,9	0,1	1,4	0,7	3,7	0,1
Finansiering og forsikring	1,0	-0,1	0,9	0,3	1,0	0,4	0,9	0,5	1,0	0,2
Ejendomshandel og udløjning	13,3	6,7	12,6	4,8	16,8	9,6	19,1	4,9	8,2	2,7
Erhvervservice	13,9	-4,3	12,7	-0,9	35,6	-9,1	41,0	8,0	51,9	4,4
Offentlig administration, undervisning og sundhed	3,4	-1,8	2,1	-1,2	4,5	-1,1	3,3	-1,1	3,8	-0,4
Kultur, fritid og anden service	8,3	-5,7	14,4	-6,7	6,7	-5,1	6,7	-7,4	4,6	-3,0
Uoplyst branche	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	
I alt (procent)	42,823	24,750	52,308	25,855	35,913	21,862	44,268	14,256	962,018	994,189
I alt (personer)				1.043.920		1.169.829				

Tabell fortsettes

TABEL 5.1 FORTSAT

Fordeling på branche i 2012 (i procent) og udviklingen siden 1997 (procentpoint). Beskæftigede indvandrere og danskere (18-64 år). Særskilt for køn og oprindelsesgruppe.

	Mænd				Kvinder							
	Vestlig		Ikke-vestlig		Vestlig		Ikke-vestlig					
	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012				
Udvalgte underbrancher												
Handel	10,1	0,4	10,1	2,4	14,5	1,3	9,3	1,0	7,5	1,6	11,0	0,7
Transport	7,1	0,8	12,7	5,2	6,8	0,1	3,3	-0,2	2,1	0,4	2,3	0,1
Hoteller og restauranter	5,6	0,4	9,2	1,2	1,3	0,3	5,1	2,3	5,9	-0,3	2,0	-0,1
Rengøring	4,5	3,0	7,6	1,8	1,8	1,3	8,2	5,6	14,3	2,5	1,5	0,1
Sundhed og socialvæsen	6,1	-0,4	7,2	0,4	6,0	1,7	23,3	-4,5	30,7	10,4	34,4	3,9
Undervisning	6,4	-2,1	3,9	-0,2	6,2	0,8	9,9	-2,8	7,5	-1,1	11,1	1,8

Anm.: Tabellen omfatter personer i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse pr. 1/1/2012 eller pr. 1/1/1997.

Tallene for 1997 baseres på nomenklaturen fra 1993 (NACE/DB93), men tallene for 2012 baseres på nomenklaturen fra 2007 (NACE/DB07). Det giver anledning til enkelte ændringer i de specifikke kategorier. Kategorierne "rengøring" i 2012 inkluderer også "medhjælp til private husholdninger", men den sidstnævnte udgør kun 0 eller 0,1 af arbejdsstyrken med indvandrerbaggrund i 2012. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Kilde:

TABEL 5.2

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på branche. Beskæftigede indvandrere og danskere (18 til 64 år), som ikke er under uddannelse.

	Industri, råstof og forsyning				Handel, transport, hoteller og restauranter				Offentlig administration mv.				Rengøring			
	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk		Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk		Vestlig		Ikke-vestlig	
	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig		
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)																
Erhvervsfaglig	-0,009+	-0,029**	-0,030**	-0,035**	-0,064**	-0,006**	0,008	0,097**	-0,007**	-0,013**	-0,048**	-0,014**				
Kort videreg.	0,002	0,027**	0,015**	-0,045**	-0,037**	-0,051**	-0,040**	-0,032**	0,022**	-0,018**	-0,047**	-0,021**				
Mellemlang videreg.	-0,048**	-0,047**	-0,087**	-0,145**	-0,134**	-0,153**	0,228**	0,216**	0,368**	-0,029**	-0,066**	-0,025**				
Lang videreg.	-0,018**	-0,009+	-0,049**	-0,168**	-0,161**	-0,164**	0,167**	0,151**	0,225**	-0,037**	-0,076**	-0,026**				
Udd. taget i udlandet	0,033**	0,047**		0,058**	0,055**		-0,193**	-0,194**		0,017**	0,054**					
Uoplyst udd.	0,031**	0,019**		0,020**	0,008+		-0,171**	-0,149**		0,025**	0,043**					
Oprindelse (Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v))																
Polen (v) – Pakis. (i-v)	0,070**	-0,008+		-0,025**	0,007		-0,064**	-0,026**		0,053**	0,007					
UK (v) – Irak (i-v)	-0,006	0,013**		-0,015**	0,001		-0,007	0,037**		0,007**	-0,046**					
Norge (v) – Iran (i-v)	-0,053**	0,018**		0,025**	-0,006		0,016*	0,006		-0,010**	-0,038**					
Sv. (v) – Bosh.-H. (i-v)	-0,038**	0,049**		0,027**	-0,006		-0,020**	0,009		-0,018**	-0,019**					
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,082**	-0,022**		-0,018**	-0,002		-0,075**	0,044**		-0,103**	-0,029**					
Observeret	98,180	116,546	4,169,947	98,180	116,546	4,169,947	98,180	116,546	4,169,947	98,180	116,546	4,169,947	98,180	116,546	4,169,947	98,180
R-squared	0,124	0,174	0,078	0,069	0,085	0,063	0,216	0,200	0,220	0,074	0,074	0,074	0,074	0,074	0,074	0,010

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner (se Bilag 8 for robuste standardfej og koefficienter af øvrige kontrolvariable). Regressionsne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procent, 5 procent og 1 procent niveau. Ud over uddannelsesniveau og oprindelse kontrolleres der for køn, alder, alder kvadreret, indvandringstid (kohorteffekter), alder ved indvandring, erhvervs erfaring, kvadreret og alder ved indvandring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, en binær variabel for bopælskommune samt kalender-året. "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosh.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

TABEL 5.3

Regressionsanalyser: sammenhæng mellem dansk og udenlandsk uddannelse og placering på branche: Beskæftigede indvandrere (18 til 64 år) med oplyst uddannelsesniveau, som ikke er under uddannelse.

	Industri, råstof og forsyning		Handel, transport, hoteller og restauranter		Offentlig administration mv.		Rengøring	
	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende -- udlandet)								
Ingen kompetencegivende – Danmark	-0,022*	-0,043**	0,014	0,038**	0,103**	0,084**	-0,015**	-0,054**
Erhvervsfaglig – udlandet	0,023**	0,006	-0,006	0,004	-0,042**	-0,009+	-0,012**	-0,032**
Erhvervsfaglig – Danmark	-0,057**	-0,085**	-0,089**	-0,096**	0,203**	0,290**	-0,036**	-0,112**
Kort videregående – udlandet	-0,013	-0,014	-0,065**	-0,002	0,033**	0,043**	-0,022**	-0,057**
Kort videregående – Danmark	0,003	0,016*	-0,028*	-0,048**	0,008	0,050**	-0,030**	-0,097**
Mellemlang videregående – udlandet	-0,032**	-0,039**	-0,099**	-0,032**	0,139**	0,055**	-0,028**	-0,065**
Mellemlang videregående – Danmark	-0,078**	-0,087**	-0,194**	-0,183**	0,428**	0,438**	-0,043**	-0,119**
Lang videregående – udlandet	-0,019**	-0,021**	-0,136**	-0,071**	0,168**	0,085**	-0,035**	-0,090**
Lang videregående – Danmark	-0,042**	-0,042**	-0,201**	-0,201**	0,325**	0,321**	-0,049**	-0,124**
Observationer	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876
R-squared	0,094	0,165	0,084	0,105	0,215	0,233	0,035	0,072

Ann.:

Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficient-estimer fra OLS-regressioner (se Bilag 9 for robuste standardfejl og koefficienter for de øvrige kontrolvariable). Regressionsne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe + * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Ud over uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder, alder kvadreret, indvandringsår (konorteffekt), alder ved indvandring, erhvervs-erfaring, erhvervs erfaring kvadreret og alder ved indvandring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, oprindelseslandet, en brøder variabel for bopælskommune samt kalenderåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

De tre brancher, hvor de fleste mænd er ansat, er ”industri mv.”, ”handel, transport, hoteller og restauranter” samt ”offentlig administration mv.” i 2012 (tabel 5.1). De tre største brancher blandt kvinderne er ”handel mv.”, ”offentlig administration mv.” og ”erhvervsservice”.⁴⁵ Fordelingen på branche varierer for oprindelsesgruppe og køn. Fx er ikke-vestlige mænd overrepræsenteret i ”handel mv.” (32 vs. 23 procent for vestlige og danske mænd), og ikke-vestlige og vestlige kvinder er overrepræsenterede i ”erhvervsservice” (hhv. 19-17 procent vs. 8 procent for danske kvinder).

En mere detaljeret opdeling af ”handel mv.” (vist nederst i tabel 5.1) viser, at ikke-vestlige mænds overrepræsentation i hovedbranchen ”handel mv.” i 2012 hænger sammen med en overrepræsentation i underbrancherne ”transport” (13 pct. vs. 7 pct. blandt danske mænd) og ”hoteller og restauranter” (9 pct. vs. 1 pct. blandt danske mænd). Omvendt er ikke-vestlige mænd underrepræsenteret i underbranchen ”handel” (10 pct. vs. 15 pct. af danske mænd).

Ser vi på kvinderne i erhvervsservicebranchen, er det hele 14 procent af de ikke-vestlige kvinder, som har et rengøringsjob, mens de tilsvarende andele er 8 procent for de vestlige kvinder og 2 procent for de danske kvinder. Det vil sige, at overrepræsentationen af ikke-vestlige kvinder i hovedbranchen ”erhvervsservice” i høj grad afspejler, at de har beskæftigelse inden for rengøring.

Ser vi på ”offentlig administration mv.”, er alle indvandrergupper underrepræsenterede i forhold til danskere. 52 procent af de danske kvinder er inden for denne hovedbranche, mens det kun er tilfældet for 36 procent af de vestlige kvinder og 41 procent af de ikke-vestlige kvinder. Underrepræsentationen af ikke-vestlige indvandrere i ”offentlig administration mv.” gælder også i underbranchen ”sundhed og socialvæsen” med en enkelt undtagelse: ikke-vestlige mænd har en lidt højere andel end danske mænd i denne underbranche. De ikke-vestlige indvandrere er underrepræsenterede i underbranchen ”undervisning”, mens de vestlige indvandrere har næsten samme andel inden for denne underbranche som danskerne.

De beskæftigedes fordeling på branche har ændret sig fra 1997 til 2012. For danskerne er de mest markante ændringer et fald i andelen beskæftiget i ”industri mv.” for både mænd og kvinder, og for mændene en stigning i andelen beskæftiget i ”erhvervsservice” og for kvinderne en

45. De tre største brancher for hvert køn fremstår i gråt i tabellen.

stigning i andelen beskæftiget i ”offentlig administration mv.” Udviklingen fra 1997 til 2012 har været lidt anderledes for indvandrergrupperne. For de vestlige indvandrere er andelen beskæftiget i ”industri mv.” kun faldet svagt fra 1997 til 2012. Derimod er mere markante ændringer for vestlige indvandrere et fald i andelen beskæftiget inden for ”offentlig administration mv.” og en stigning i andelen beskæftiget inden for ”landbrug mv.” og ”erhvervs-service”. For ikke-vestlige indvandrere er faldet i andelen beskæftiget i ”industri mv.” lidt større for ikke-vestlige indvandrere end for danskere, mens andelen beskæftiget i ”handel mv.” er steget for mændene, og andelen beskæftiget i ”erhvervs-service” og ”offentlig administration mv.” er steget for kvinderne. I de efterfølgende afsnit undersøger vi, hvordan uddannelsesmæssig baggrund – uddannelsesniveau og uddannelsens oprindelse – hænger sammen med sandsynligheden for, at indvandrere og danskere er beskæftiget i de største hovedbrancher: ”industri mv.”, ”handel mv.”, ”offentlig administration mv.” samt underbranchen ”rengøring” (tabel 5.2 og tabel 5.3).

UDDANNELSE OG JOB INDEN FOR INDUSTRI

Sandsynligheden for at være ansat i industrien varierer med uddannelsesniveaut (tabel 5.2). For alle de tre oprindelsesgrupper har personer med en erhvervsfaglig, mellemlang eller en lang videregående uddannelse en mindre sandsynlighed for at arbejde i industrien end personer med en grunduddannelse. For ikke-vestlige indvandrere og danskere har personer med en kort videregående uddannelse endvidere en højere sandsynlighed for at arbejde i industrien end personer med en grunduddannelse.

Et iøjnefaldende resultat i tabel 5.2 er, at indvandrere med en udenlandsk eller en uoplyst uddannelse har en større sandsynlighed for at arbejde i industrien end indvandrere med en dansk uddannelse.

På baggrund af tabel 5.3 kan vi tilføje, at det især er indvandrere med en dansk kort videregående uddannelse, med en medbragt erhvervsfaglig uddannelse eller en medbragt grunduddannelse, der arbejder i industri. Ser vi på de andre uddannelsesniveauer, er indvandrere uddannet i Danmark altid mindre tilbøjelige til at arbejde i industri end indvandrere med samme uddannelsesniveau fra udlandet. Derfor er det hovedsageligt lavt uddannede indvandrere og erhvervsfagligt uddannede indvandrere, der er ansat i industri.

UDDANNELSE OG JOB I BRANCHEN HANDEL MV.

For branchen ”handel mv.” viser analysen, at personer med en erhvervs-kompetencegivende uddannelse har en mindre sandsynlighed for at arbejde i branchen end personer uden erhvervskompetencegivende uddannelse – det gælder især personer med en mellemlang eller lang videregående uddannelse (tabel 5.2). Endvidere viser tabel 5.3, at indvandrere med en dansk uddannelse har mindre sandsynlighed for at arbejde i branchen ”handel mv.” end personer med en udenlandsk uddannelse. Resultaterne tyder alt i alt på, at der i høj grad anvendes meget ufaglært arbejdskraft i branchen. Vi ved fra tidligere undersøgelser, at mange indvandrere er selvstændige med egen forretning inden for denne branche (Jakobsen, 2008). Det kan bevirke, at der også ansættes mange indvandrere som lønmodtagere inden for branchen, da forskning også viser, at indvandrere uden uddannelse tit får jobs igennem etniske netværk (Patacchini & Zenou, 2012).

UDDANNELSE OG JOB I DET OFFENTLIGE, ADMINISTRATION MV.

I tabel 5.1 har vi set, at ikke-vestlige og vestlige indvandrere er underrepræsenteret i branchen ”offentlig administration mv.” Analysen af sammenhængen mellem uddannelse og sandsynligheden for at arbejde i branchen ”offentlig administration” (tabel 5.2 og tabel 5.3) viser tre interessante resultater. For det første viser analysen, at personer med en videregående uddannelse – og især personer med mellemlang eller lang videregående uddannelse – har en højere sandsynlighed for at være ansat i branchen ”offentlig administration mv.” end personer med grundskoleuddannelse. En mellemlang eller lang uddannelse øger dog sandsynligheden for at arbejde i branchen ”offentlig administration mv.” mere for danskere end for indvandrere.

For det andet øger en erhvervsfaglig uddannelse ikke-vestlige indvandreres sandsynlighed for at være ansat i branchen ”offentlig administration mv.”, mens samme type uddannelse mindsker danskeres sandsynlighed for at være ansat i branchen.

For det tredje har indvandrere med en dansk uddannelse en betydelig højere sandsynlighed for at arbejde i branchen end indvandrere med udenlandsk uddannelse. Resultatet kan skyldes, at en dansk uddannelse indeholder den nødvendige viden om det danske samfund og de

danske institutioner, som naturligvis vil mangle i en medbragt uddannelse.

UDDANNELSE OG RENGØRINGSJOB

Vi har tidligere peget på en markant overrepræsentation af indvandrere i ”erhvervsservice” og især i rengøringsunderbranchen.

Analyserne i tabel 5.2 viser, at indvandrere uden kompetencegivende uddannelse har større sandsynlighed for at arbejde i rengøringsunderbranchen end indvandrere med en uddannelse. Det samme gælder indvandrere med en uoplyst eller en udenlandsk uddannelse. Dermed indikerer analyserne, at overrepræsentationen af indvandrere i rengøringsunderbranchen hænger sammen med indvandreres overrepræsentation blandt personer uden en kompetencegivende uddannelse.

FORBLIVER INDVANDRERE I BESTEMTE BRANCHER?

PANELDATAANALYSER

Dette kapitel har hidtil dannet et statisk billede af den etniske fordeling på brancher i 2012 og 1997. I dette afsnit præsenterer vi et mere dynamisk billede, idet vi følger ikke-vestlige indvandrere fra 2008 til 2011. Vi fokuserer på brancherne ”handel mv.” (figur 5.1 og figur 5.2) og ”rengøring” (figur 5.3 og figur 5.4) og undersøger, hvorvidt ikke-vestlige indvandrere, som arbejder i disse brancher i 2008, har skiftet branche eller forladt beskæftigelse efter 3 år. Dette er to brancher, hvor ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenterede i 2008.⁴⁶

Både figur 5.1 og figur 5.2 viser, at de fleste ikke-vestlige indvandrere, som beskæftiger sig med ”handel mv.” i 2008, fortsat arbejder i samme branche i 2011: 67 procent af mændene og 55 procent af kvinderne. Indvandrere, som har skiftet branche, arbejder i 2011 i ”erhvervsservice” (hhv. 3 og 5 procent af mændene og kvinderne), i ”offentlig administration mv.” (2 og 9 procent for hhv. mændene og kvinderne) eller i en anden branche (15 procent af mændene og kvinderne). De øvrige indvandrere er ikke længere i beskæftigelse: De er enten ledige (4 procent) eller har forladt arbejdsmarkedet (hhv. 9 og 12 procent for mændene og kvinderne).

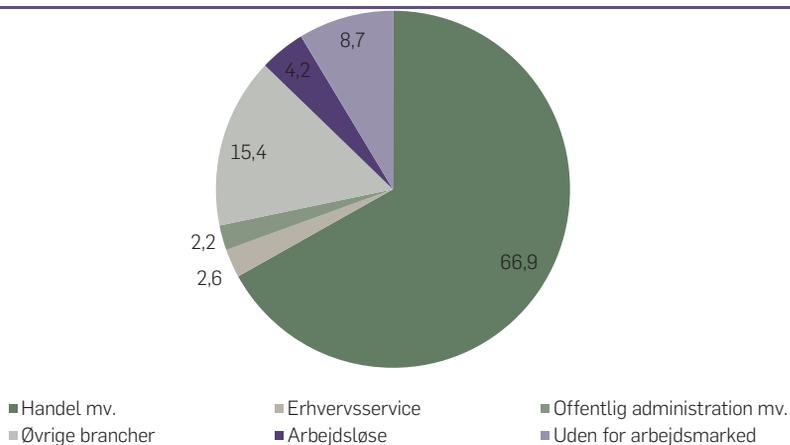
46. Bemærk, at Danmark har oplevet en økonomisk krise mellem 2008 og 2011, hvilket sandsynligvis har haft betydning for jobmobilitet på brancheniveau, hvis der fx er færre jobs at søge, og hvis nogle brancher blev hårdere kriseramte end andre. De følgende analyser viser derfor indvandreres mobilitet på branche i et yderst pessimistisk økonomisk klima.

I figur 5.3 og figur 5.4 vender vi blikket mod ikke-vestlige indvandrere, der i 2008 arbejder med rengøring. Her er der markant færre indvandrere, der stadig beskæftiger sig med et rengøringsjob i 2011: 37 procent af mændene og 34 procent af kvinderne. Mange er skiftet til en anden branche. Fx har 13 procent af mændene fået job i "handel mv.", mens 13 procent af kvinderne er blevet ansat i "offentlig administration mv." De øvrige indvandrere er blevet arbejdsløse (5-6 procent) eller står uden for arbejdsmarkedet (10-13 procent). Andel uden beskæftigelse er betydeligt større end i figur 5.1 og figur 5.2.

Alt i alt forbliver ikke-vestlige indvandrere i branchen "handel mv." tit i samme branche over flere år og fastholdes i beskæftigelse i højere grad end indvandrere, der arbejder med rengøring. Vi henviser til Bilag 4 for en detaljeret kortlægning af disse indvandreres karakteristika.

FIGUR 5.1

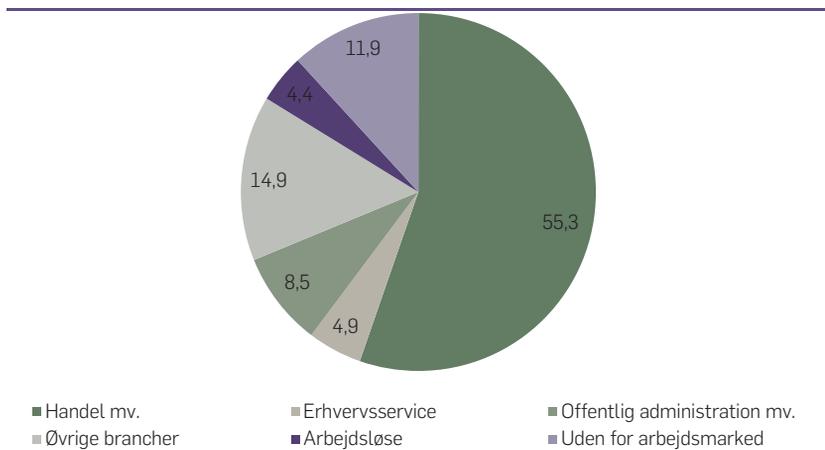
Branchefordeling (i procent) i 2011 for mandlige ikke-vestlige indvandrere, som i 2008 ikke er under uddannelse og er ansat i branchen "handel mv." Alder 18 til 64 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre. N = 18.867.

FIGUR 5.2

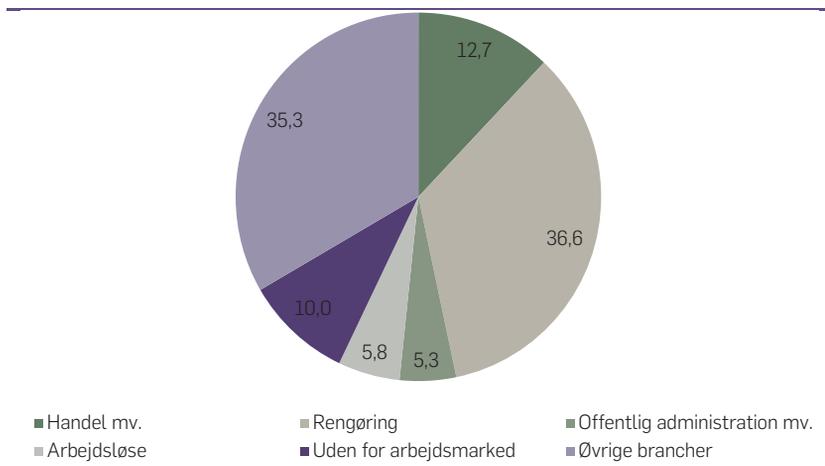
Branchefordeling (i procent) i 2011 for kvindelige ikke-vestlige indvandrere, som i 2008 ikke er under uddannelse og er ansat i branchen "handel mv." Alder 18 til 64 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre. N = 6.891.

FIGUR 5.3

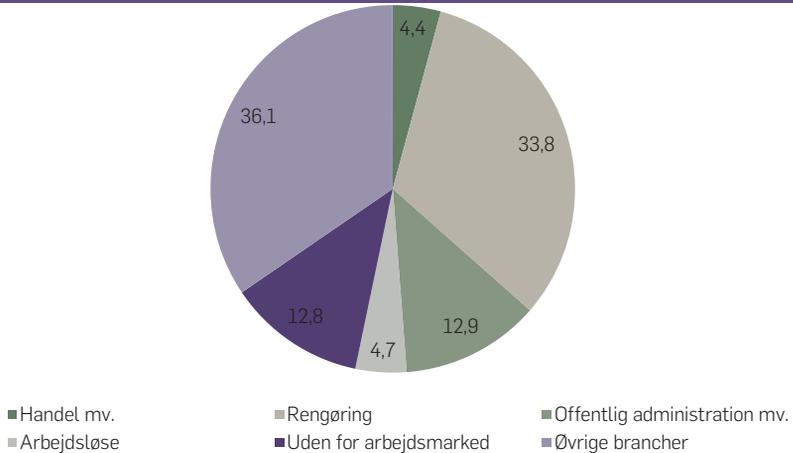
Branchefordeling (i procent) i 2011 for mandlige ikke-vestlige indvandrere, som i 2008 ikke er under uddannelse og er ansat i underbranchen "rengøring". Alder 18 til 64 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre. N = 3.402.

FIGUR 5.4

Branchefordeling (i procent) i 2011 for kvindelige ikke-vestlige indvandrere, som i 2008 ikke er under uddannelse og er ansat i underbranchen "rengøring". Alder 18 til 64 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre. N = 5.309.

EFTERKOMMERES FORDELING PÅ BRANCHER

I dette afsnit analyserer vi efterkommeres fordeling på branche (tabel 5.4) og viser, hvordan uddannelsesniveaet og oprindelseslande varierer med sandsynligheden for at arbejde i de største brancher (tabel 5. og Bilag 10).

TABEL 5.4

Fordeling på branche i 2012 (procent) og udviklingen siden 1997 (procentpoint). Beskæftigede efterkommere og etniske danskere i alderen 18-40 år, som ikke er under uddannelse. Særskilt for køn og oprindelsesgruppe.

	Mænd						Kvinder					
	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk		Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk	
	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012	2012	Ændring: 1997-2012
Standardgruppering	2,7	2,0	0,3	-0,5	1,8	-1,4	1,0	0,2	0,2	-0,7	0,6	-0,3
Landbrug, skovbrug og fiskeri	11,8	-9,0	7,9	-13,7	15,4	-10,4	6,5	-4,8	4,1	-11,0	6,8	-7,4
Industri, råstof og forsyning	5,7	-0,5	3,5	0,8	11,7	1,6	1,2	-0,1	0,2	0,0	1,1	0,0
Bygge og anlæg	25,2	-0,9	38,7	7,5	25,5	1,0	22,5	2,1	24,1	-4,2	19,7	1,6
Handel, transport, hoteller og restauranter	9,7	4,4	5,2	3,2	5,8	2,4	5,3	2,8	3,0	0,7	2,7	0,2
Information og kommunikation	2,8	0,0	3,0	2,3	3,2	0,5	3,9	0,9	3,8	2,0	3,4	-0,2
Finansiering og forsikring	1,1	0,0	0,7	-0,3	1,0	-0,1	1,0	0,2	0,7	0,0	1,0	0,2
Ejendomshandel og udløjning	12,0	3,9	11,8	2,2	9,5	4,8	12,5	4,8	11,9	-0,2	9,0	2,7
Erhvervs-service	17,2	0,4	15,7	1,4	17,5	3,6	37,4	-2,8	45,4	19,2	48,9	6,4
Offentlig administration, undervisning og sundhed	3,9	-0,6	2,4	-0,4	2,4	-1,1	4,0	-2,0	3,2	-1,4	3,7	-0,2
Kultur, fritid og anden service	8,0	0,4	10,7	-2,4	6,1	-1,0	4,8	-1,4	3,4	-4,4	3,1	-2,9
Uoplyst branche	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	
<i>I alt (procent)</i>	1.232	1.543	6.451	965	418.844	590.780	1.127	1.317	5.403	892	377.496	505.279

Tabell for sættes

TABEL 5.4 FORTSAT

Fordeling på branche i 2012 (procent) og udviklingen siden 1997 (procentpoint). Beskæftigede efterkommere og etniske danskere i alderen 18-40 år, som ikke er under uddannelse. Særskilt for køn og oprindelsesgruppe.

	Mænd						Kvinder					
	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk		Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk	
	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012	2012	Ændring: 1997- 2012
Udvalgte underbrancher												
Handel	13,5	-1,6	19,5	1,8	17,4	1,3	14,0	1,2	18,4	-1,9	14,6	2,1
Transport	5,8	-1,8	11,1	5,5	5,8	-1,0	2,9	-1,2	2,3	-0,2	2,1	-0,5
Hoteller og restauranter	6,0	2,4	8,1	0,3	2,2	0,7	5,6	2,1	3,4	-2,1	3,0	0,1
Rengøring	2,8	2,4	1,0	0,9	1,7	1,4	3,0	2,8	1,6	1,2	1,9	1,5
Sundhed og socialvæsen	7,5	1,3	8,5	2,3	6,3	2,2	23,4	-2,5	30,4	14,3	32,4	3,5
Undervisning	5,2	-1,1	6,4	0,2	4,7	0,6	14,5	-11,5	20,0	3,9	21,1	-7,8

Anm.:

Tabellen omfatter personer i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse pr. 1/1/2012 eller pr. 1/1/1997.

Tallene for 1997 baseres på nomenklaturen fra 1993 (NACE/DB93), men tallene for 2012 baseres på nomenklaturen fra 2007 (NACE/DB07). Det giver anledning til enkelte ændringer i de specifikke kategorier. Kategorien "rengøring" i 2012 inkluderer også "medhjælp til private husholdninger", men den sidstnævnte udgør kun 0 eller 0,1 af arbejdsstyrken med indvandrerbaggrund i 2012.

Kilde: Danmarks Statistiks registre.

TABEL 5.5

Regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på branche. Efterkommere og danskere (18 til 40 år), som er i beskæftigelse og ikke under uddannelse.

	Handel, transport, hoteller og restauranter				Information og kommunikation				Offentlig administration mv.				Rengøring	
	Ikke-vestlig		Dansk		Ikke-vestlig		Dansk		Ikke-vestlig		Dansk		Ikke-vestlig	
	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)														
Erhvervsfaglig Kort videreg.	-0,016	-0,110**	0,009**	-0,022*	-0,008+	-0,015**	-0,005	0,134**	-0,013**	-0,016**	-0,039**	-0,012**		
Mellemlang videreg.	-0,082**	-0,106**	-0,046**	0,007	0,057**	0,018**	-0,048*	-0,019	-0,018**	-0,019**	-0,049**	-0,019**		
Lang videreg.	-0,209**	-0,272**	-0,163**	-0,007	0,020**	-0,014**	0,302**	0,375**	0,354**	-0,019**	-0,055**	-0,024**		
Uoplyst udd.	-0,044	-0,018	0,003	0,007	0,043**	0,017**	0,194**	0,177**	0,151**	-0,021**	-0,050**	-0,026**		
Oprindelse				-0,016	-0,026**	-0,023**	-0,035	-0,025	-0,014**	0,040**	0,074**	0,006**		
Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)														
Polen (v) – Pakis. (i-v)	-0,035	0,021+		-0,014	0,028**		-0,025	-0,039**		-0,012*		-0,013*		
UK (v) – Irak (i-v)	0,023	-0,033		-0,007	-0,005		-0,000	0,084		0,003		-0,040**		
Norge (v) – Iran (i-v)	-0,027	-0,111**		-0,029**	0,050**		0,028	0,038		-0,007		-0,033**		
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	-0,019	0,017		0,001	0,019		0,031	-0,220**		-0,007		0,070		
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,080	-0,083**		-0,002	0,007		0,139*	0,026		0,007		-0,011		
Observationer	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394	5.219	13.711	1.892.394		
R-squared	0,133	0,110	0,066	0,057	0,036	0,021	0,195	0,183	0,205	0,068	0,047	0,009		

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientstimer fra en OLS (se Bilag 10 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariable). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe, +* og ** angiver signifikans på hhv. 10 procent, 5 procent og 1 procent niveau. Ud over erhvervsfaglig og uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, erhvervsfaglig kvadreret, oprindelseslandet, om uddannelsen er taget i udlandet og en binær variabel for bopælskommune. "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Rumælien, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik i årene 1997 og 2012.

Også blandt efterkommere repræsenterer brancherne ”handel mv.”, ”offentlig administration mv.” og ”erhvervsservice” en stor andel af de beskæftigede. Generelt er branchefordelingen dog betydeligt mere ens mellem efterkommere og danskere end mellem indvandrere og danskere.

EFTERKOMMERE I BRANCHEN ”HANDEL MV.”

Blandt kvinderne har 24 pct. af de ikke-vestlige efterkommere, 23 pct. af de vestlige efterkommere og 20 pct. af danskerne arbejde i branchen ”handel mv.” i 2012. Blandt mændene er forskellene på de tre oprindelsesgrupper større: Mens 39 pct. af de ikke-vestlige efterkommere arbejder i branchen ”handel mv.” i 2012, gælder det samme kun 25-26 pct. af de vestlige efterkommere og danske mænd (tabel 5.4). Det vil sige, at de mandlige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse ligesom de mandlige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er kraftigt overrepræsenteret i denne branche (tabel 5.1).

Nederst i tabel 5.4 er andelene, som arbejder i tre underbrancher til hovedbranchen ”handel mv.”, vist: ”handel”, ”transport” og ”hoteller og restauranter”. Blandt mændene har ikke-vestlige efterkommere en større andel inden for alle tre underbrancher end danskere og vestlige efterkommere. Ligesom for mandlige ikke-vestlige indvandrere er andelen, der arbejder i ”transport”, steget meget fra 2007 til 2012 for mandlige ikke-vestlige efterkommere (med 6 procentpoint). Blandt kvinderne varierer det for de tre underbrancher, om det er vestlige eller ikke-vestlige efterkommere, der har den største andel, som arbejder i underbranchen.

Sammenhængen mellem uddannelsesniveau og sandsynligheden for at arbejde i branchen ”handel mv.” for efterkommere og danskere er vist i tabel 5.5. For alle tre oprindelsesgrupper finder vi, at personer med en videregående uddannelse har en mindre sandsynlighed for at arbejde i branchen end personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. For danskere øger en erhvervsfaglig uddannelse sandsynligheden for at arbejde i branchen, mens det mindsker sandsynligheden for ikke-vestlige efterkommere. Dette kan være en indikator på, at danskere og ikke-vestlige efterkommere har forskellige typer af job inden for branchen.

EFTERKOMMERE I "INFORMATION OG KOMMUNIKATION"

Både mandlige og kvindelige vestlige efterkommere har en forholdsvis stor andel, der arbejder i "information og kommunikation". I 2012 er det fx blandt mændene 5-6 pct. af ikke-vestlige efterkommere og danskere og 10 pct. af vestlige efterkommere, der arbejder i branchen. Andelene "information og kommunikation" er vokset siden 1997, men nomenklaturen har ændret sig over perioden, idet nye jobs med IT og kommunikation er opstået.

EFTERKOMMERE I "OFFENTLIG ADMINISTRATION MV."

Efterkommeres beskæftigelsesandel i branchen "offentlig administration mv." ligner i højere grad danskernes (tabel 5.4) end indvandreres (jf. tabel 5.1). Fra 1997 til 2012 er andelen af offentligt ansatte vokset blandt kvindelige ikke-vestlige efterkommere med 20 procentpoint, og i 2012 når andelen helt op på 45 procent. Til sammenligning ligger andelen i 2012 på 49 procent blandt de danske kvinder. Også blandt mændene er andelen, der arbejder i "offentlig administration mv.", omtrent den samme på tværs af oprindelsesgrupper: fra 15 til 18 procent i 2012 (tabel 5.4).

En mellemlang eller lang videregående uddannelse øger sandsynligheden for at arbejde i "offentlig administration mv." omtrent lige meget i alle tre oprindelsesgrupper (tabel 5.5). Et andet resultat i tabel 5.5 er, at ikke-vestlige efterkommere med en erhvervsfaglig uddannelse har en højere sandsynlighed for at arbejde i "offentlig administration mv." end ikke-vestlige efterkommere uden uddannelse, mens det omvendte gælder danskere.

EFTERKOMMERE I ERHVERSSERVICEBRANCHEN

Efterkommere er overrepræsenteret i branchen "erhvervsservice": 12 pct. af både vestlige og ikke-vestlige efterkommere mod 9-10 pct. af danskerne arbejder i denne branche i 2012 (tabel 5.4). Forskellen mellem efterkommeres og danskeres beskæftigelsesandel i denne branche er dog mere beskedent end mellem indvandreres og danskeres (jf. tabel 5.1).

Ser vi på underbranchen "rengøring", er efterkommeres andel betydeligt mindre end indvandrerens og ligner i høj grad danskernes, og (i hvert fald) de ikke-vestlige efterkommeres overrepræsentation i "erhvervsservice" skyldes ikke en overrepræsentation i rengøringsjobs, som det var tilfældet for indvandrere. De fleste efterkommere i erhvervsser-

vicebranchen arbejder med rådgivning, forskning og udvikling, reklame eller for et rejse- eller vikarbureau.⁴⁷ Overraskende er dog, at vestlige efterkommeres andel i rengøring er større end ikke-vestlige efterkommeres andel (3 vs. 1-2 procent).⁴⁸

Efterkommere, hvis oplysninger om uddannelsesniveau mangler, eller som ikke har fuldført en kompetencegivende uddannelse, har en højere sandsynlighed for at besætte et rengøringsjob.

SAMMENFATNING

Indvandrerne fordeling på brancher adskiller sig fra danskernes. Indvandrere er fx overrepræsenteret i brancher som ”handel mv.” og ”erhvervsservice” og underrepræsenteret i ”offentlig administration mv.”

Indvandrere, der enten er uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, uden oplyst uddannelse eller med en medbragt uddannelse, har en større sandsynlighed for at arbejde i brancherne ”handel mv.” og ”erhvervsservice” (herunder ”rengøring”) end indvandrere med en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse. Omvendt øger en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse indvandreres sandsynlighed for at arbejde i ”offentlig administration mv.”

Ser vi på mobilitet, har mange ikke-vestlige indvandrere forladt deres rengøringsjob efter 3 år, mens de fleste ikke-vestlige indvandrere ansat i branchen ”handel mv.” fortsat er beskæftiget i samme branche efter 3 år. Generelt er ikke-vestlige indvandrere i branchen ”handel mv.” stadig i beskæftigelse efter 3 år, mens mange indvandrere med et rengøringsjob har forladt arbejdsmarkedet efter 3 år.

Efterkommeres fordeling på tværs af brancher ligner danskernes i langt højere grad end indvandreres fordeling. Efterkommere er dog også overrepræsenteret i branchen ”handel mv.” og underrepræsenteret i branchen ”offentlig administration mv.” Igen har uddannelse sammenhæng med branche. Til forskel for indvandrere øger uddannelse sandsynligheden for at være ansat i fx det offentlige lige meget for efterkommere og danskere.

47. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

48. Her skal det bemærkes, at antallet af vestlige efterkommere er betydeligt mindre end antallet af ikke-vestlige efterkommere (5.219 vs. 13.711 personer). Derfor udgør vestlige efterkommere i rengøringsunderbranchen blot 40 personer kontra 454 ikke-vestlige efterkommere.

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES TIMELØN

Lønforskelle mellem etniske minoriteter og majoritetsbefolkningen udgør den tredje dimension af det etnisk opdelte arbejdsmarked, som belyses i denne rapport. I kapitlet undersøger vi, om der er lønforskelle mellem indvandrere/efterkommere og danskere inden for stillingskategorier og brancher. Desuden undersøger vi betydningen af uddannelse og oprindelsesland for løn.

I analyserne anvender vi oplysninger om timeløn i stedet for oplysninger om årlig eller månedlig lønindkomst. Både den årlige og månedlige lønindkomst afhænger af antallet af arbejdstimer (fx om personen arbejder på deltid eller fuldtid og af varigheden af beskæftigelsen). Da alle grupper ikke arbejder lige meget, vil lønforskellene mellem grupperne målt med lønindkomst være påvirket af antal arbejdstimer. For fx at holde beslutninger om deltids- og fuldtidsarbejde ude af sammenligningerne bruger vi derfor timeløn.

Vi anvender oplysninger om timeløn fra 2011, da løndataene kun kunne rekvireres op til 2011 på rapportens redigeringstidspunkt. Analyserne omfatter udelukkende lønmodtagere, som arbejder på mere end halv tid, da datakvaliteten af timelønninger for personer med få ar-

bejdstimer er for lav til at medtage i analyserne.⁴⁹ Selvstændige indgår ikke i analyserne.⁵⁰

Kapitlet er opdelt i to afsnit: et der fokuserer på indvandrere, og et der fokuserer på efterkommere. De to afsnit er bygget op på samme måde. Først viser vi den gennemsnitlige timeløn for mænd med hhv. vestlig, ikke-vestlig eller dansk baggrund i hver stilling og i de største brancher i 1997 og 2011.⁵¹ Herved belyser vi de etniske *forskelle* i timeløn og udviklingen siden 1997. Dernæst belyser vi, hvordan uddannelse, oprindelsesland og uddannelsens oprindelse samvarierer med timeløn for mænd med vestlig, ikke-vestlig eller dansk baggrund, når vi korrigerer for en række andre relevante karakteristika, som kan have indflydelse på timelønnen.

Mange økonomiske studier har undersøgt uddannelses betydning for løn (også kaldet uddannelsesafkastet) (jf. Card, 1999 og Belzil, 2007 for en oversigt). I forbindelse med analyser af uddannelsesafkast på løn er det vigtigt at huske, at mange uobserverbare og kontekstuelle forhold, som man ikke altid kan måle i en analyse, også kan have betydning for løn (se også kapitel 3).

INDVANDRERES TIMELØN

PLACERING OG TIMELØN

Vi ser først på den gennemsnitlige timeløn for mænd med vestlig baggrund, ikke-vestlig baggrund og dansk baggrund i hver stillingskategori (**Fejl! Henvissningskilde ikke fundet.**) og branche (**Fejl! Henvissningskilde ikke fundet.**).

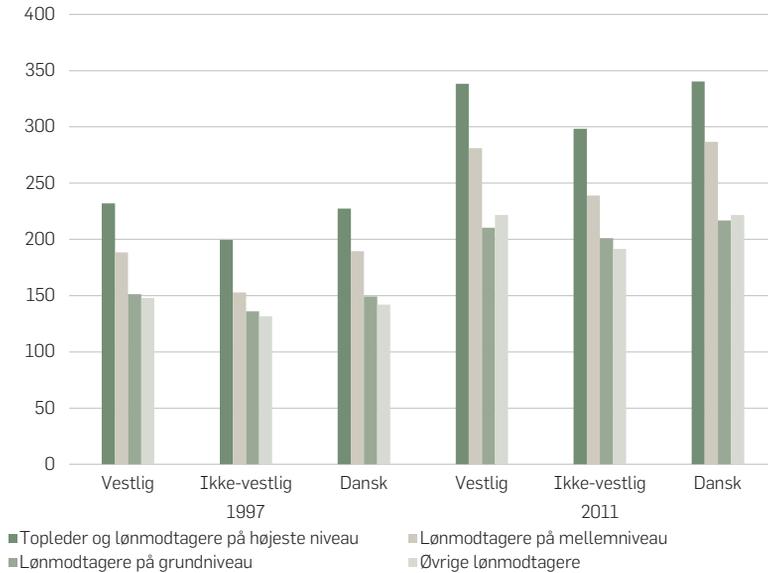
49. Vi bruger variabelen TLONKVAL til at vurdere, om timelønsdata har en høj kvalitet.

50. I alt er det omkring 80 procent af de beskæftigede, der ikke er under uddannelse, som indgår i lønanalyserne.

51. Den tilsvarende analyse for kvinderne vises ikke i rapporten, men kan rekvireres hos forfatterne. Generelt er lønforskelle mellem danskere og ikke-vestlige indvandrere mindre hos kvinderne end hos mændene.

FIGUR 6.1

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og indvandrere (18 til 64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for stillingskategorier og oprindelsesgruppe. 1997 og 2011.

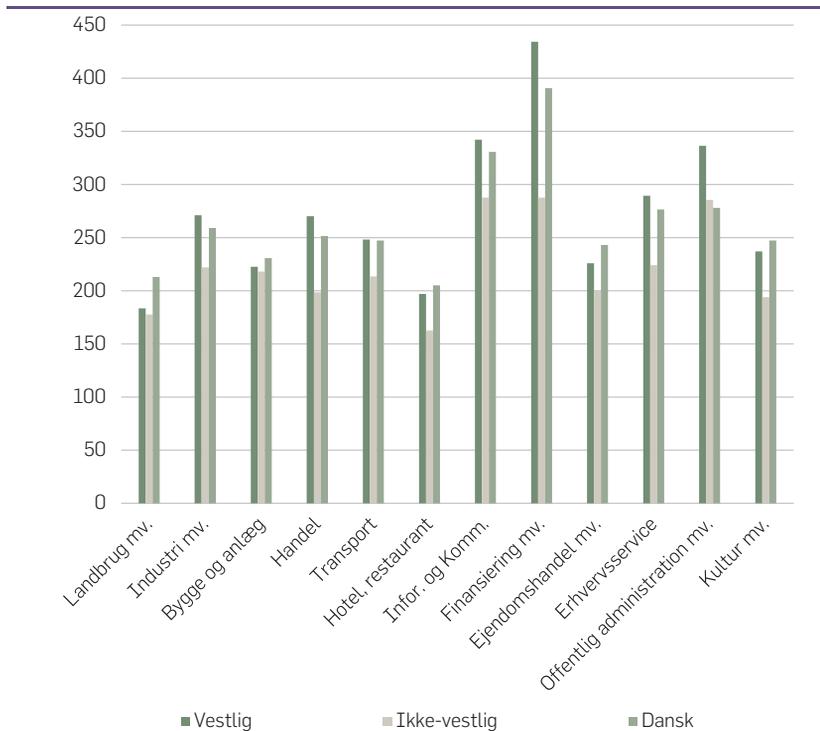

Anm.: Antallet af observationer er i 1997: N_vestlige = 12.449; N_ikke-vestlige = 10.035; N_danskere = 956.515; i 2011: N_vestlige = 14.285; N_ikke-vestlige = 23.505; N_danskere = 881.679. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

FIGUR 6.2

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og indvandrere (18 til 64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for brancher og oprindelsesgruppe. 2011.

Anm.: Antallet af observationer er i 2011: N_vestlige = 14.285; N_ikke-vestlige = 23.505; N_danskere = 881.679. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Analyserne af timeløn og stillingskategori (figur 6.1) giver tre hovedresultater. For det første har ikke-vestlige indvandrere både i 1997 og 2011 den laveste gennemsnitlige timeløn inden for hver stillingskategori. I 2011 er ikke-vestlige mænds gennemsnitlige timeløn på 298 og 201 kr. for hhv. ”topledere og lønmodtagere på højeste niveau” og ”lønmodtagere på grundniveau”, mens de tilsvarende beløb for danskere er hhv. 340 og 217 kr. Den relative lønforskel er endvidere omtrent lige stor i bunden af stillingshierarkiet (”øvrige lønmodtagere”) og i toppen af stillingshierarkiet (”topledere og lønmodtagere på højeste niveau”).

For det andet har vestlige indvandrere typisk en gennemsnitlig timeløn, som er på niveau med (og nogle gange endda højere end) danskernes. Fx er den gennemsnitlige timeløn 338 kr. blandt vestlige ”topledere og lønmodtagere på højeste niveau” og 210 kr. blandt de ”lønmodtagere på grundniveau”. Disse to første resultater gælder både i 1997 og i 2011, trods den markante forandring i indvandrerbefolkningens sammensætning over perioden.

For det tredje er lønforskellene mellem ikke-vestlige indvandrere og danskere stabile over tid i de to stillingskategorier øverst i stillingshierarkiet, hvor ikke-vestlige indvandreres gennemsnitsløn er ca. 15-20 procent lavere end danskeres, mens de faktisk bliver større blandt øvrige lønmodtagere (fra 8 til 16 procent).⁵² Lønforskellene formindskes en anelse blandt lønmodtagere på grundniveau (fra 9 til 7 procent).

Analyserne af den gennemsnitlige timeløn inden for brancher (figur 6.2) viser det samme mønster mht. lønforskelle mellem oprindelsesgrupper i 2011: i) ikke-vestlige indvandrere har typisk en lavere gennemsnitlig timeløn end danskere, mens ii) vestlige indvandreres gennemsnitlige timeløn er på niveau med danskernes.⁵³

Etniske forskelle i timeløn på brancheniveau er størst i den branche, hvor lønmodtagerne har den højeste timeløn – ”finansiering og forsikring”. Her er den gennemsnitlige timeløn 435 kr. for vestlige mænd, 288 kr. for ikke-vestlige mænd og 391 kr. for danske mænd, hvilket bl.a. betyder, at den gennemsnitlige timeløn er 36 procent lavere for ikke-vestlige mænd end for danske mænd.

Den mindste forskel mellem ikke-vestlige indvandrere og danskere findes i ”offentlig administration mv.” – her har ikke-vestlige indvandrere faktisk en *lidt* højere gennemsnitlig timeløn end danskere (286 mod 278 kr.). Dette kan hænge sammen med, at mange arbejdspladser i denne branche er i den offentlige sektor, hvor lønstrukturen traditionelt er mere fast (Schultz-Nielsen, 2008). Vestlige indvandrere har endvidere en betydelig højere gennemsnitsløn end både ikke-vestlige og danske mænd i ”offentlig administration mv.”

De hovedbrancher, som beskæftiger de fleste mandlige indvandrere i 2012, er ”handel mv.”, ”industri mv.”, ”offentlig administration mv.” og ”erhvervsservice” (73 procent af de ikke-vestlige beskæftigede

52. Disse ændringsprocenter beregnes som forholdet: (ikke-vestlige indvandreres timeløn – danskeres timeløn)/ikke-vestlige indvandreres timeløn.

53. Gennemsnitlig timeløn for mænd i 1997 kan ses i Bilag 1.

mænd; tabel 5.1). Tre af disse hovedbrancher ("handel mv.", "industri mv." og "erhvervsservice") er også karakteriserede ved, at ikke-vestlige mænd har en lavere gennemsnitlig timeløn end danskere og vestlige indvandrere. I figur 6.2 er "handel mv." opdelt i tre underbrancher: "handel", "transport" og "hoteller og restauranter". Store forskelle mellem danskeres og ikke-vestliges indvandreres timeløn findes i "handel" (-27 procent), "erhvervsservice" (-24 procent) og "hoteller og restauranter" (-26 procent).

UDDANNELSE, OPRINDELSESLAND OG TIMELØN

Ved hjælp af regressionsanalyser undersøger vi i dette afsnit, i hvor høj grad timeløn samvarierer med uddannelse og oprindelseslandet. Både mænd og kvinder indgår i analyserne. Tidligere forskning har påvist betydningen af en række faktorer for indvandreres løn: uddannelse, køn, alder, familiesituation, opholdsgrundlag, alder ved indvandring, opholdstid i Danmark, familiesituation, sprogkundskab, sundhed, nabolag m.m. (Damm & Tranæs, 2006; Schultz-Nielsen, 2008; Andersen, 2012; Bonke & Schultz-Nielsen, 2013). Her fokuserer vi på uddannelse og oprindelsesland (tabel 6.1) samt uddannelsens oprindelse (tabel 6.2), samtidig med at vi tager højde for andre faktorer inkl. erhvervs erfaring, familiesituation, kommune og kohorteffekter (jf. kapitel 3). Analyserne er lavet særskilt for oprindelsesgruppe.

TABEL 6.1

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem uddannelse, oprindelse og timeløn (i log) for indvandrere og danskere. Beskæftigede (18-64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Uddannelsesniveau			
(Ref.: Ingen kompetencegivende)			
Erhvervsfaglig	0,01*	0,01**	0,04**
Kort videregående	0,06**	0,07**	0,14**
Mellemlang videregående	0,13**	0,14**	0,21**
Lang videregående	0,34**	0,37**	0,44**
Uddannelse taget i udlandet	-0,05**	-0,09**	
Uoplyst uddannelse	0,01	-0,04**	
Oprindelse			
Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)			
Polen (v) – Pakis. (i-v)	-0,08**	0,03**	
UK (v) – Irak (i-v)	0,05**	0,02**	
Norge (v) – Iran (i-v)	0,05**	0,03**	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0,06**	0,01	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,10**	0,03**	
Observationer	71.128	89.937	3.544.134
R-squared	0,34	0,40	0,50

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner (se Bilag 11 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariabler). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Ud over uddannelsesniveau kontrolleres for køn, alder (tal + tal kvadreret), indvandringsåret (kohorteffekter), alder ved indvandring, erhvervs erfaring, erhvervs erfaring kvadreret og alder ved indvandring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, oprindelseslandet, en binær variabel for bopælskommune og kalenderåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

Som man vil forvente, viser analysen, at jo højere uddannelsesniveaue er, desto højere er timelønnen. Imidlertid er denne sammenhæng stærkere for danskere end for indvandrere. Analysen viser også, at indvandrere med en medbragt uddannelse (alt andet lige) har en lavere timeløn end indvandrere med en dansk uddannelse. Resultatet er på linje med Schultz-Nielsens (2008) resultater. Om uddannelsen er dansk eller udenlandsk, ser ud til at være mere afgørende for ikke-vestlige indvandrere end for vestlige indvandrere.

For indvandrere varierer timelønnen med oprindelsesland. Blandt vestlige indvandrere har polske og rumænske indvandrere en lavere timeløn end tyskere, mens briter og skandinaver har en større timeløn. Blandt ikke-vestlige indvandrere har personer fra Tyrkiet en lavere timeløn end personer fra de fleste andre oprindelseslande inkluderet i analysen.

TABEL 6.2

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem uddannelsens oprindelse og timeløn (i log) for indvandrere. Beskæftigede (18-64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende -- udlandet)		
Ingen kompetencegivende -- Danmark	0,05**	0,03**
Erhvervsfaglig -- udlandet	0,03**	0,03**
Erhvervsfaglig -- Danmark	0,03**	0,06**
Kort videregående -- udlandet	0,07**	0,07**
Kort videregående -- Danmark	0,11**	0,13**
Mellemlang videregående -- udlandet	0,18**	0,10**
Mellemlang videregående -- Danmark	0,17**	0,22**
Lang videregående -- udlandet	0,32**	0,22**
Lang videregående -- Danmark	0,44**	0,50**
Observationer	41.848	59.003
R-squared	0,44	0,46

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner (se Bilag 12 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariabler). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procent, 5 procent og 1 procent niveau. Ud over uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), indvandringsåret (kohorteffekter), alder ved indvandring, erhvervs erfaring, erhvervs erfaring kvadreret og alder ved indvandring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, oprindelseslandet og en binær variabel for bopælskommune, kalenderåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

Undersøger vi sammenhængen mellem uddannelsens oprindelse og timelønnen mere detaljeret (tabel 6.2), finder vi resultater på linje med de tidligere nævnte resultater omkring betydningen af uddannelsens oprindelse for placering på stilling og branche. Her finder vi, at en dansk uddannelse giver større afkast på timelønnen end en udenlandsk uddannelse. Forskellen mellem afkastet af en udenlandsk uddannelse og afkastet af en dansk uddannelse på timelønnen er størst for personer med en videregående uddannelse. Især for ikke-vestlige indvandrere er afkastet af deres medbragte uddannelse mindre end afkastet af dansk uddannelse. Indvandrere med en videregående uddannelse fuldført i Danmark har omtrent det samme afkast af uddannelsen som danskere med en videregående uddannelse.

EFTERKOMMERES TIMELØN

I dette afsnit ser vi på efterkommeres løn. Først kortlægger vi den gennemsnitlige timeløn i hver stilling og hver branche for mandlige efterkommere og danskere under 40 år (figur 6.3 og figur 6.4). Derefter undersøger vi uddannelsesafkast på timeløn for efterkommere og danskere (tabel 6.3).

PLACERING OG TIMELØN

Generelt har ikke-vestlige efterkommere lavere gennemsnitlig timeløn end vestlige efterkommere og danskere i samme stilling eller branche, men lønforskellene er mindre udtalte end mellem indvandrere og danskere.

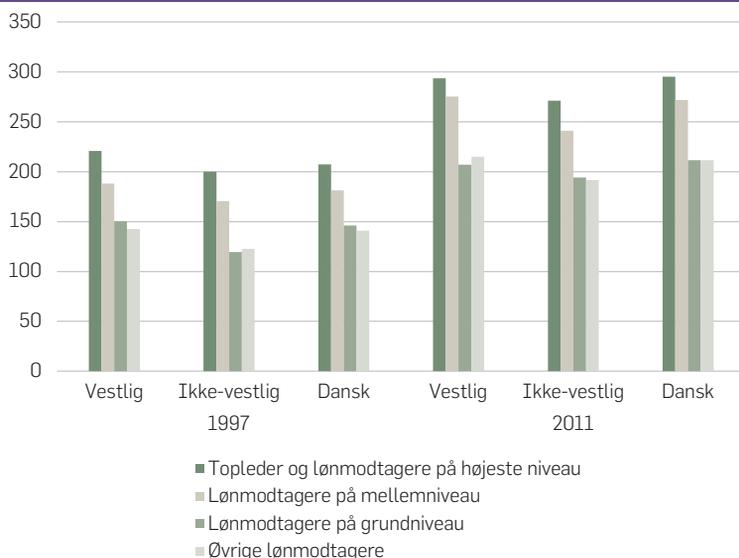
Vi begynder med at se på den gennemsnitlige timeløn i hver stilling (figur 6.3). For alle stillingskategorier finder vi både i 1997 og 2011, at den gennemsnitlige timeløn er højere blandt vestlige efterkommere og danskere end blandt ikke-vestlige efterkommere. Blandt såvel ”øvrige lønmodtagere” som ”topledere og lønmodtagere på højeste niveau” tjener vestlige og danske mænd stort set det samme (hhv. 215 og 295 kr. i 2011) og mere end ikke-vestlige mænd (hhv. 192 og 271 kr. i 2011). Forskellen mellem ikke-vestlige og danske mænd er dog mindre for efterkommere i figur 6.3 end for indvandrere i figur 6.1.

Over tid bliver etniske forskelle i løn mindre på de laveste trin i stillingshierarkiet: Ikke-vestlige efterkommere i en stilling på grundniveau tjener 22 procent mindre end danskere i 1997 og 9 procent mindre i 2011.⁵⁴ Til gengæld er forskellen i timeløn vokset øverst i stillingshierarkiet: fra 4 til 9 procent på højeste niveau og fra 6 til 13 procent på mellemste niveau.

54. Disse ændringsprocenter beregnes som forholdet: $(\text{ikke-vestlige efterkommeres timeløn} - \text{danskernes timeløn}) / \text{ikke-vestlige efterkommeres timeløn}$.

FIGUR 6.3

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og efterkommere (18 til 40 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for stillingskategorier og oprindelsesgruppe. 1997 og 2011.

Anm.: Antallet af observationer er i 1997: N_vestlige = 1.186; N_ikke-vestlige = 578; N_danskere = 493.942; i 2011: N_vestlige = 819; N_ikke-vestlige = 3.799; N_danskere = 359.665. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

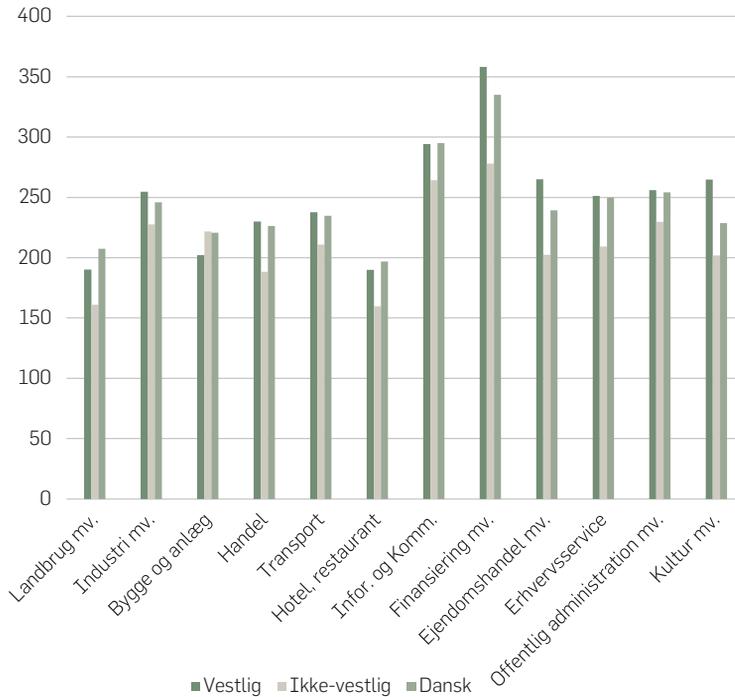
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Derfor peger analysen på en vis polarisering mellem efterkommere og danskere ang. timeløn på stilling: Efterkommere kan i stigende grad sammenlignes med danskere i job nederst i stillingshierarkiet, mens lønforskelle øverst i stillingshierarkiet er blevet større over tid. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at tallene i figur 6.3 ikke tager højde for forandring i den etniske minoritetsbefolknings sammensætning siden 1997, forskelle i aldersfordeling, uddannelsesniveaet osv.

Den gennemsnitlige timeløn særskilt for branche er vist i figur 6.4. I næsten alle brancher har ikke-vestlige efterkommere en lavere gennemsnitlig timeløn end danskere, mens vestlige efterkommere ofte har en højere gennemsnitlig timeløn end danskere (figur 6.4).

FIGUR 6.4

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og efterkommere (18 til 40 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for brancher og oprindelsesgruppe. 2011.

Anm.: Antallet af observationer er i 1997: N_vestlige = 1.186; N_ikke-vestlige = 578; N_danskere = 493.942; i 2011: N_vestlige = 819; N_ikke-vestlige = 3.799; N_danskere = 359.665. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I ”handel”, ”erhvervs-service” og ”offentlig administration mv.,” som til sammen repræsenterer 47 procent af alle de beskæftigede mandlige efterkommere i 2012 (tabel 4.4), får efterkommere i 2011 hhv. 180, 209 og 230 kr. i timen, mens danskere får hhv. 226, 250 og 254 kr. Med andre ord er den gennemsnitlige timeløn 20 procent lavere for ikke-vestlige efterkommere end for danskere i ”erhvervs-service” og ”handel”.

Andre brancher, som kan karakteriseres ved tydelige lønforskelle mellem ikke-vestlige efterkommere og danskere, er ”finansiering og forsikring” (hhv. 278 vs. 335 kr.), ”landbrug mv.” (hhv. 161 vs. 208 kr.) og ”hoteller og restauranter” (hhv. 160 vs. 197 kr.). Vestlige efterkommere

får til gengæld en højere gennemsnitlig timeløn end danskere i ”finansiering mv.”, ”industri mv.” og ”kultur mv.”

UDDANNELSE, OPRINDELSE OG TIMELØN

I dette afsnit undersøger vi uddannelsesafkastet for efterkommere og danskere (tabel 6.3). Regressionerne udføres særskilt for hver oprindelsesgruppe, hvor både mænd og kvinder indgår.

Analysen viser, at jo højere uddannelsesniveaue er, desto højere er timelønnen. Ikke-vestlige efterkommere har det samme uddannelsesafkast som danskere. En lang videregående uddannelse giver det største og samme afkast for de to grupper. Lønafkastet af uddannelse er lidt mindre for vestlige efterkommere end for danskere og ikke-vestlige efterkommere.

Forklaringen på vestlige efterkommeres relative høje løn er altså ikke et højere afkast af uddannelse. Her kan andre faktorer, som der ikke kan tages højde for i vores analyser, være bestemmende for vestlige efterkommeres højere timeløn. Vi har tidligere vist, at vestlige indvandrere har en højere gennemsnitlig timeløn og et højere uddannelsesniveau end ikke-vestlige indvandrere. Desuden har de fleste ikke-vestlige indvandrede migreret af humanitære årsager, mens vestlige indvandrere oftere er arbejdsmigranter (Liebig, 2007). Med andre ord har vestlige efterkommere typisk en stærkere socioøkonomisk baggrund. Tidligere forskning har vist, at forældrenes socioøkonomiske baggrund er afgørende for senere lønninger, da de giver adgang til netværk, normer m.m., som kan være bestemmende for at få en højere løn (Bourdieu, 1986; Putnam, 2000; Aydemir mfl., 2006).

TABEL 6.3

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem uddannelse, oprindelse og timeløn (i log) for efterkommere og danskere. Beskæftigede (18-40 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)			
Erhvervsfaglig	-0,00	0,02*	0,03**
Kort videregående	0,05*	0,12**	0,12**
Mellemlang videregående	0,12**	0,19**	0,18**
Lang videregående	0,30**	0,40**	0,38**
Uddannelse taget i udlandet	0,05	-0,09	
Uoplyst uddannelse	-0,06	0,01	
Oprindelse Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)			
Polen (v) – Pakis. (i-v)	0,01	0,03**	
UK (v) – Irak (i-v)	0,03	0,14**	
Norge (v) – Iran (i-v)	0,01	0,08*	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0,01	-0,00	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,07	0,02	
Observationer	4.040	8.840	1.622.836
R-squared	0,48	0,44	0,52

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner (se Bilag 8 og Bilag 13 for robuste standardfejl og koefficienter af øvrige kontrolvariabler). Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Ud over uddannelsesniveau kontrolleres der for køn, alder (tal + tal kvadreret), erhvervs erfaring, erhvervs erfaring kvadreret, dansk statsborgerskab, om personen har hjemmeboende børn, om personen har en dansk partner, oprindelseslandet og en binær variabel for bopælskommune, kalenderåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

SAMMENFATNING

Kapitlet har undersøgt en tredje dimension af det etnisk opdelt arbejdsmarked: timeløn. Kapitlet viser, at indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund typisk får mindre i timeløn end danskere inden for samme stilling eller branche, mens indvandrere og efterkommere med vestlig baggrund typisk får lige så meget som eller mere end danskere. Lønforskellene mellem ikke-vestlige indvandrere og danskere er blevet større fra 1997 til 2011 for personer med job nederst i stillingshierarkiet, mens lønforskellen har været stabil for personer med job øverst i stillingshierarkiet i samme periode. Lønforskellen mellem ikke-vestlige efterkommere er derimod faldet for personer med job nederst i stillingshierarkiet fra 1997 til 2011, mens den er steget for personer med job øverst i stillingshierarkiet.

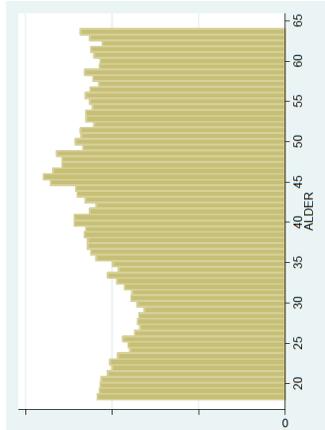
Forskellen mellem ikke-vestlige minoriteter og danskere er betydelig mindre for efterkommere end for indvandrere. I 2011 er det primært på de højeste trin af stillingshierarkiet, at ikke-vestlige efterkommere og danskere ikke får samme timeløn.

Sammenhængen mellem timeløn og uddannelse er også undersøgt i kapitlet. For alle oprindelsesgrupper stiger timelønnen som forventet med uddannelsesniveaet, dvs. at der er et positivt afkast af uddannelse på løn. Afkastet af uddannelse er dog mindre for indvandrere end for danskere, og det har betydning, om uddannelsen er taget i Danmark eller udlandet. Indvandrere – og især ikke-vestlige indvandrere – får et mindre afkast af en uddannelse, de har medbragt fra udlandet end af en uddannelse taget i Danmark. Det vil sige, at den lavere gennemsnitlige timeløn for indvandrere tilsyneladende både hænger sammen med et lavere uddannelsesniveau blandt indvandrere og et mindre afkast af uddannelse. Ikke-vestlige efterkommere (som jo typisk har taget deres uddannelse i Danmark) har til gengæld omtrent samme afkast af uddannelse som danskere.

BILAG

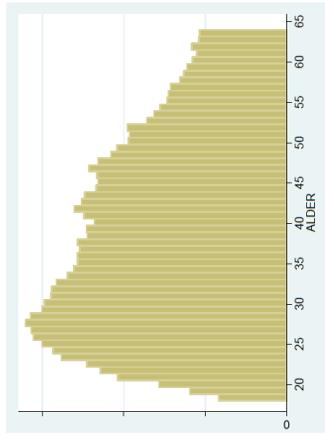
BILAG 1

Aldersfordeling, Danskere (18 til 64).

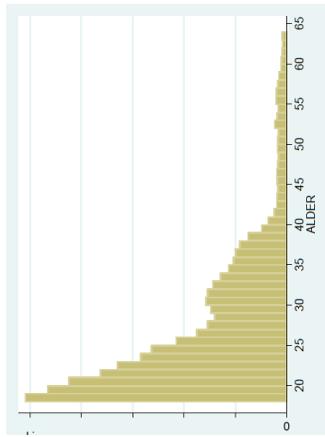
Kilde: Egne beregninger fra Danmarks Statistiks registre.

Aldersfordeling, Indvandrere (18 til 64).

Kilde: Egne beregninger fra Danmarks Statistiks registre.

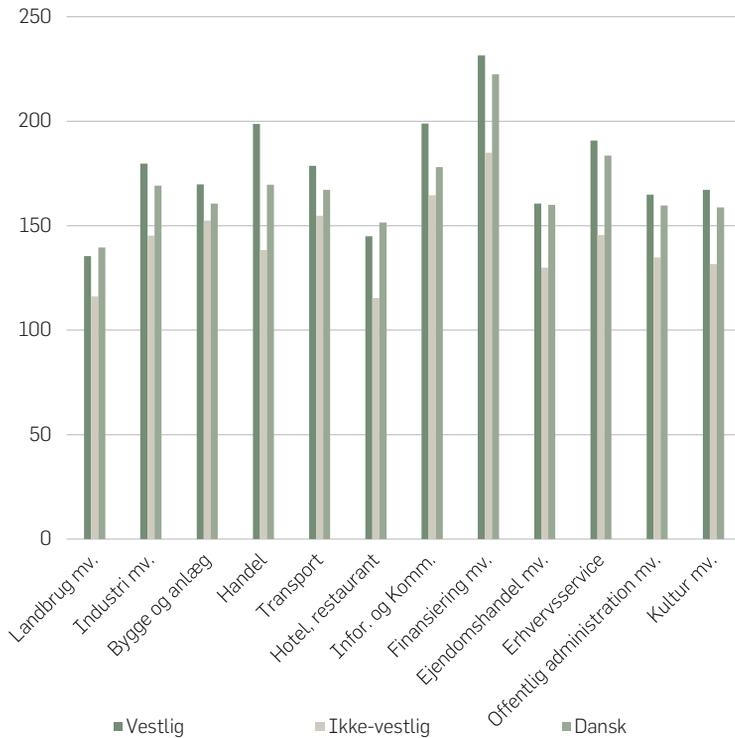
Aldersfordeling, Efterkommere (18 til 64).

Kilde: Egne beregninger fra Danmarks Statistiks registre.

BILAG 2

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og indvandrere (18 til 64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for brancher og oprindelsesgruppe. 1997.

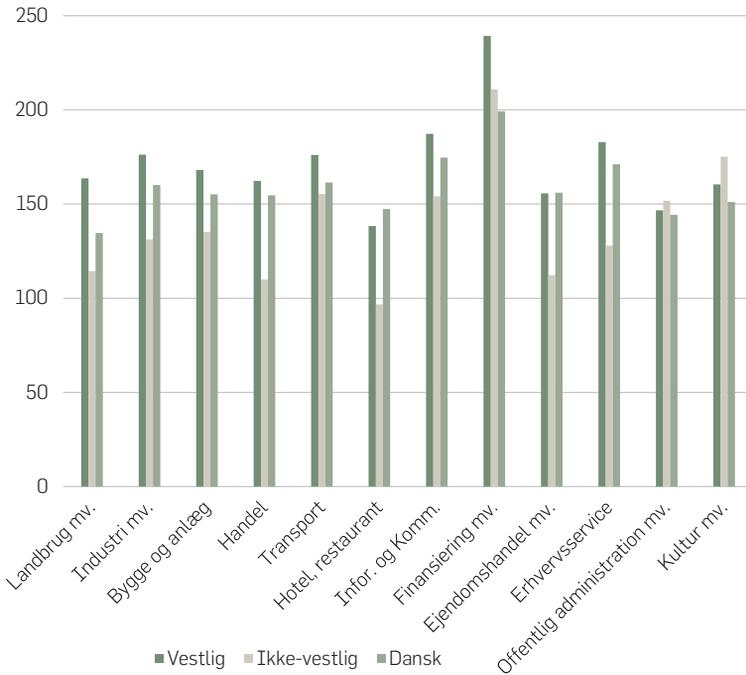

Anm.: Antallet af observationer er i 1997: N_vestlige = 12.449; N_ikke-vestlige = 10.035; N_danskere = 956.515. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

BILAG 3

Gennemsnitlig timeløn (i kr.) for mandlige danskere og efterkommere (18 til 40 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for brancher og oprindelsesgruppe. 1997.

Anm.: Antallet af observationer er i 1997: N_vestlige = 1.186; N_ikke-vestlige = 578; N_danskere = 493.942. Lønmodtagere uden høj kvalitetsdata udelades ved hjælp af variabelen TLONKVAL.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

BILAG 4

Mobilitet på brancher: branchefordeling (i procent) i 2011 for indvandrere og danskere, som i 2008 arbejder i branchen "handel, transport, hoteller og restauranter" eller med "rengøring". Personer i alderen 18 til 64 år, som er i beskæftigelse i 2008 og ikke er under uddannelse. Særskilt efter oprindelsesgruppe og køn.

Branche i 2008	Handel, transport, hoteller og restauranter				Rengøring				
	Mænd		Kvinder		Mænd		Kvinder		
	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	
Branche i 2011									
Landbrug, skovbrug og fiskeri	0,1	0,3	0,1	0,2	0,8	0,1	1,2	0,1	0,0
Industri, råstof og forsyning	2,0	4,2	2,3	3,1	3,1	2,8	2,8	3,0	1,2
Bygge og anlæg	0,3	1,2	0,1	0,4	3,0	0,4	3,0	0,5	0,1
Handel, transport, hoteller og restauranter	66,9	70,8	55,3	64,3	5,3	12,7	4,5	7,5	4,4
Erhvervs-service	2,6	2,4	4,9	3,3	40,1	37,9	45,5	37,4	34,6
Heraf rengøring	1,5	0,4	2,8	0,6	39,2	36,6	44,2	35,9	33,8
Offentlig administration, undervisning og sundhed	2,2	3,8	8,5	9,7	7,2	5,3	7,5	12,4	12,9
Arbejdsløse	4,2	2,3	4,4	2,4	2,8	5,8	3,6	2,4	4,7
Selvstændige	24,4	8,3	12,6	5,6	17,4	12,9	19,1	9,4	3,4
Uden for arbejdsstyrken	8,7	5,4	11,9	8,0	7,6	10,0	5,7	10,1	12,8
<i>I alt (procent)</i>	86,9	90,4	87,6	91,4	69,8	74,9	73,8	73,4	70,8
<i>I alt (personer)</i>	18.867	277.203	6.891	178.517	609	3.452	17.785	1.000	5.309
<i>Uddannelsesniveau</i>									
Ingen kompetencegivende	36,7	31,9	36,5	34,3	17,1	35,2	42,6	20,4	35,6
Erhvervsfaglig	18,3	54,2	21,4	46,4	20,2	12,3	46,6	22,9	11,2
Kort videregående	3,6	4,6	5,3	7,5	3,9	3,1	3,0	3,9	1,7
Mellemlang videreg.	4,1	5,6	6,1	7,7	4,9	4,4	4,0	6,3	3,4
Lang videreg.	2,8	3,0	4,5	3,7	3,4	3,6	2,4	4,1	1,7

Uoplyst udd.	30,6	0,0	32,5	0,0	43,1	40,2	0,0	49,7	43,0	0,0
Oprindelse										
Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)	253		98		13,1	21,5		11,1	24,8	
Polen (v) – Pakis. (i-v)	8,1		3,2		21,8	7,5		33,3	4,0	
UK (v) – Irak (i-v)	7,8		4,7		14,1	3,8		4,2	1,7	
Norge (v) – Iran (i-v)	5,6		4,2		3,8	1,2		4,2	0,8	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	5,6		8,2		3,8	3,7		5,7	5,8	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	5,6		2,3		5,1	2,8		7,7	0,9	
<i>Allder i 2008</i>	37,0	39,2	34,3	36,7	40,4	37,5	41,3	38,9	38,2	41,6

Anm.: I hver kolonne er andelen baseret på antallet af individer i hver gruppe, som i 2008 er ansat i "handel, transport, hoteller og restauranter" eller i underbranchen "rengøring". Personer, der ikke har en primær tilknytning til arbejdsmarkedet, inkluderes i stikprøven – dog ikke personer i gang med en uddannelse – således at personer, der forlader arbejdsstyrken mellem 2008 og 2011, også indgår i analysen. Forskellen mellem summen og 100 skyldes beskæftigelse i de øvrige brancher.

01) Der udelades personer i gang med en uddannelse i 2011.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

BILAG 5

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Indvandrere og danskere (18 til 64 år) i beskæftigelse.

	Selvstændig			Topleder, lønmodtager på høje- ste niveau			Lønmodtager på mellemniveau			Lønmodtager på grundniveau			Øvrig lønmodtager			
	Vestlig	Ikke- vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke- vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke- vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke- vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke- vestlig	Dansk	
Uddannelses- niveau (Ref.: Ingen kom- petenceeg- vende)																
Erhvervsfaglig	0.033** (0.004)	0.006* (0.003)	0.035** (0.000)	-0.044** (0.004)	-0.038** (0.002)	-0.013** (0.000)	0.011** (0.004)	0.021** (0.002)	0.044** (0.000)	0.078** (0.007)	0.167** (0.005)	0.083** (0.001)	-0.077** (0.006)	-0.156** (0.004)	-0.148** (0.000)	
Kort videreg.	0.025** (0.006)	-0.028** (0.005)	-0.002** (0.001)	0.054** (0.007)	0.043** (0.005)	0.079** (0.001)	0.111** (0.007)	0.187** (0.006)	0.270** (0.001)	-0.099** (0.010)	-0.064** (0.008)	-0.155** (0.001)	-0.091** (0.008)	-0.138** (0.007)	-0.192** (0.001)	
Mellemlang videreg.	0.007+ (0.004)	-0.060** (0.003)	-0.037** (0.000)	0.314** (0.006)	0.364** (0.005)	0.526** (0.001)	0.124** (0.005)	0.116** (0.004)	0.166** (0.001)	-0.289** (0.007)	-0.219** (0.005)	-0.425** (0.001)	-0.156** (0.006)	-0.201** (0.005)	-0.230** (0.000)	
Lang videreg.	0.000 (0.004)	-0.050** (0.004)	-0.056** (0.001)	0.497** (0.006)	0.506** (0.006)	0.669** (0.001)	-0.013** (0.005)	0.046** (0.004)	0.008** (0.001)	-0.305** (0.007)	-0.256** (0.006)	-0.381** (0.001)	-0.179** (0.006)	-0.244** (0.005)	-0.240** (0.001)	
Udd. taget i udlandet	0.050** (0.003)	0.022** (0.003)	-0.083** (0.004)	-0.121** (0.003)	-0.121** (0.003)	-0.121** (0.003)	-0.048** (0.003)	-0.051** (0.002)	-0.048** (0.003)	-0.034** (0.004)	-0.034** (0.004)	0.113** (0.004)	0.113** (0.004)	0.184** (0.004)	0.184** (0.004)	
Uoplyst udd.	0.035** (0.004)	0.006+ (0.003)	-0.048** (0.002)	-0.018** (0.005)	-0.047** (0.003)	0.008** (0.001)	-0.030** (0.005)	-0.025** (0.002)	-0.003* (0.001)	-0.107** (0.007)	-0.090** (0.005)	-0.013** (0.003)	0.120** (0.007)	0.156** (0.005)	0.056** (0.002)	
Mand	0.042** (0.002)	0.087** (0.002)	0.072** (0.000)	0.003 (0.002)	-0.003+ (0.002)	0.028** (0.000)	-0.028** (0.002)	-0.016** (0.001)	-0.051** (0.000)	-0.005+ (0.003)	0.008** (0.003)	-0.073** (0.000)	-0.013** (0.003)	-0.077** (0.003)	0.024** (0.000)	
Dansk stats- borger	-0.002 (0.003)	0.012** (0.002)	0.014** (0.004)	-0.000 (0.004)	0.026** (0.002)	0.001 (0.004)	0.001 (0.004)	0.018** (0.002)	0.001 (0.004)	0.027** (0.005)	0.030** (0.004)	0.032** (0.004)	-0.026** (0.005)	-0.085** (0.003)	-0.085** (0.003)	
Mindst ét hjemmebo-	0.010** (0.003)	0.013** (0.002)	0.014** (0.004)	0.018** (0.004)	-0.003 (0.002)	0.016** (0.004)	-0.003 (0.004)	-0.001 (0.002)	-0.000 (0.004)	-0.014** (0.005)	0.032** (0.004)	-0.019** (0.004)	-0.010** (0.004)	-0.040** (0.003)	-0.040** (0.003)	

ende barn	(0.002)	(0.002)	(0.000)	(0.003)	(0.002)	(0.000)	(0.003)	(0.003)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.000)
Dansk partner	-0.008**	0.015**	(0.002)	-0.001	-0.002	(0.000)	(0.002)	0.019**	0.016**	0.028**	-0.004	-0.038**	-0.025**	(0.000)	
Alder ved indvandring	-0.007**	-0.000	(0.002)	0.006**	0.002**	(0.000)	0.001+	(0.002)	0.000	(0.004)	(0.004)	0.002**	0.002**	(0.004)	
Alder ved indvandring kvadreret	(0.001)	(0.000)	(0.001)	(0.001)	0.000**	(0.000)	0.000**	0.000**	0.000**	(0.001)	(0.001)	(0.001)	(0.001)	(0.001)	
Indvandringens år	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	0.002**	(0.000)	0.000+	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	
Alder	0.029**	0.032**	0.034**	0.009**	0.006**	0.002**	0.005**	0.002**	0.002**	-0.007**	-0.017**	-0.037**	-0.035**	-0.010**	
Alder kvadreret	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	-0.000**	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	
Bor som par	0.034**	0.025**	0.019**	0.018**	0.002	0.017**	-0.001	-0.006**	0.011**	-0.025**	-0.026**	-0.021**	-0.026**	0.005	
Erhvervsferiaring	-0.062**	-0.065**	-0.030**	0.021**	0.008**	0.003**	0.014**	0.006**	0.002**	0.037**	0.046**	0.025**	-0.010**	-0.000**	
Erhvervsferiaring kvadreret	(0.001)	(0.001)	(0.000)	(0.001)	(0.001)	(0.000)	(0.001)	(0.000)	(0.000)	(0.001)	(0.001)	(0.000)	(0.001)	(0.000)	
Oprindelse	0.001**	0.002**	0.000**	-0.000**	-0.000**	0.000**	-0.000**	-0.000**	0.000**	-0.001**	-0.001**	-0.000**	0.000**	-0.000**	
Ref.: Tyskland (v) - Tyrkiet (i-v)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	
Polen (v) - Pakis. (i-v)	-0.020**	0.002	(0.000)	-0.151**	-0.004	(0.000)	-0.035**	0.005*	0.052**	0.011	0.153**	-0.014+	(0.007)	(0.007)	
UK (v) - Irak (i-v)	(0.003)	(0.006)	(0.003)	(0.004)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.002)	(0.005)	(0.007)	(0.005)	(0.007)	(0.005)	(0.007)	
	0.008*	-0.007	0.001	-0.005	0.001	-0.013**	0.022**	-0.025**	-0.025**	0.070**	0.035**	-0.086**	0.035**	-0.086**	
	(0.004)	(0.006)	(0.006)	(0.006)	(0.004)	(0.004)	(0.004)	(0.003)	(0.006)	(0.007)	(0.006)	(0.007)	(0.006)	(0.007)	

Norge (v) – Iran (i-v)	0.016** (0.004)	-0.027** (0.006)	-0.033** (0.005)	0.027** (0.005)	0.018** (0.005)	0.050** (0.004)	-0.005 (0.006)	0.044** (0.007)	0.004 (0.006)	-0.094** (0.006)
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0.013** (0.004)	-0.063** (0.004)	-0.025** (0.006)	0.043** (0.004)	0.019** (0.005)	0.028** (0.003)	0.006 (0.006)	0.081** (0.007)	-0.014* (0.006)	-0.089** (0.006)
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0.031** (0.003)	-0.026** (0.007)	-0.145** (0.005)	0.033** (0.005)	-0.035** (0.004)	0.020** (0.004)	-0.096** (0.007)	0.034** (0.008)	0.307** (0.007)	-0.061** (0.008)
Andet vest- ligt/ikke- vestligt land	0.011** (0.003)	-0.056** (0.003)	-0.045** (0.004)	0.008** (0.002)	-0.014** (0.003)	0.014** (0.002)	-0.032** (0.004)	0.039** (0.004)	0.080** (0.004)	-0.005 (0.005)
Stikprøvens år (reference: 1997)	0.004** (0.000)	0.001** (0.000)	0.000** (0.000)	0.007** (0.000)	-0.004** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.005** (0.000)	-0.000 (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.001 (0.000)
Konstant	-2.642** (0.321)	5.602** (0.337)	-1.549** (0.452)	-4.904** (0.268)	7.448** (0.062)	1.857** (0.216)	4.373** (0.065)	3.764** (0.457)	3.886** (0.078)	-5.319** (0.477)
Observatio- ner	98.180	116.546	4.169.947	98.180	116.546	4.169.947	98.180	116.546	4.169.947	98.180
R-squared	0.241	0.208	0.218	0.304	0.401	0.083	0.076	0.151	0.230	0.169

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra en OLS, vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe: *, * og ** angiver signifikans på hhv. 10, 5 og 1 procent niveau. Der kontrolleres for en binær variabel for bopælskommune: "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosni.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon. Kilde: Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

BILAG 6

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem dansk og udenlandsk uddannelse og placering på stilling. Indvandrere (18 til 64 år) i beskæftigelse med optøst uddannelsesniveau.

	Selvstændig		Topleder, lønmodtager på højeste niveau		Lønmodtager på mellemniveau		Lønmodtager på grundniveau		Øvrig lønmodtager	
	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende – udlandet)										
Ingen kompetencegivende – Danmark	-0.053** (0.007)	0.023** (0.005)	0.020* (0.008)	0.023** (0.003)	0.006 (0.008)	-0.000 (0.003)	0.092** (0.013)	0.053** (0.007)	-0.066** (0.012)	-0.099** (0.007)
Erhvervsfaglig – udlandet	0.016** (0.005)	0.009* (0.004)	-0.012* (0.005)	0.014** (0.003)	0.017** (0.005)	0.015** (0.002)	0.038** (0.008)	0.045** (0.007)	-0.058** (0.008)	-0.083** (0.007)
Erhvervsfaglig – Danmark	-0.004 (0.005)	0.002 (0.003)	-0.073** (0.006)	-0.010** (0.002)	0.022** (0.006)	0.043** (0.003)	0.267** (0.009)	0.303** (0.006)	-0.212** (0.008)	-0.339** (0.005)
Kort videreg. – udlandet	0.033** (0.008)	-0.001 (0.008)	0.081** (0.009)	0.066** (0.007)	0.028** (0.008)	0.032** (0.005)	-0.053** (0.012)	0.023+ (0.012)	-0.090** (0.011)	-0.121** (0.012)
Kort videreg. – Danmark	-0.049** (0.007)	-0.047** (0.006)	0.089** (0.011)	0.099** (0.007)	0.243** (0.012)	0.313** (0.010)	-0.089** (0.013)	-0.068** (0.010)	-0.195** (0.011)	-0.297** (0.008)
Mellemlang videregående – udlandet	-0.000 (0.006)	-0.017** (0.005)	0.256** (0.008)	0.146** (0.007)	0.077** (0.007)	0.043** (0.004)	-0.172** (0.009)	-0.032** (0.009)	-0.161** (0.009)	-0.140** (0.009)
Mellemlang videregående – Danmark	-0.047** (0.005)	-0.085** (0.004)	0.427** (0.007)	0.566** (0.007)	0.187** (0.007)	0.180** (0.006)	-0.295** (0.008)	-0.278** (0.006)	-0.272** (0.007)	-0.383** (0.005)
Lang videreg. – udlandet	0.005 (0.005)	0.004 (0.006)	0.445** (0.009)	0.287** (0.010)	0.017** (0.006)	0.076** (0.010)	-0.239** (0.008)	-0.107** (0.010)	-0.197** (0.008)	-0.223** (0.010)
Lang videreg. – Danmark	-0.055** (0.005)	-0.071** (0.004)	0.625** (0.007)	0.707** (0.007)	0.013 (0.005)	0.059** (0.004)	-0.295** (0.007)	-0.294** (0.006)	-0.288** (0.007)	-0.400** (0.005)
Mand	0.055** (0.005)	0.088** (0.004)	0.013** (0.007)	-0.013** (0.007)	-0.040** (0.005)	-0.022** (0.004)	-0.032** (0.007)	-0.003 (0.006)	0.004 (0.007)	-0.050** (0.005)

Dansk statsborger	(0.003)	(0.002)	(0.004)	(0.002)	(0.003)	(0.002)	(0.004)	(0.002)	(0.002)	(0.004)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
Mindst ét hjemmeboende barn	0.008* (0.004)	0.011** (0.003)	-0.011* (0.005)	0.021** (0.002)	-0.005 (0.005)	0.019** (0.002)	0.025** (0.006)	0.019** (0.002)	0.027** (0.004)	-0.017** (0.004)	-0.017** (0.005)	-0.017** (0.005)	-0.078** (0.004)
Mindst ét hjemmeboende barn	0.004 (0.003)	0.003 (0.002)	0.025** (0.004)	0.010** (0.003)	-0.004 (0.003)	0.003 (0.002)	-0.008+ (0.005)	0.003 (0.002)	0.014** (0.004)	-0.018** (0.004)	-0.018** (0.004)	-0.018** (0.004)	-0.029** (0.004)
Dansk partner	-0.024** (0.003)	0.009** (0.003)	-0.003 (0.005)	0.011** (0.003)	0.014** (0.004)	0.020** (0.003)	0.020** (0.005)	0.020** (0.005)	-0.024** (0.005)	-0.007 (0.005)	-0.007 (0.005)	-0.007 (0.005)	-0.016** (0.004)
Alder ved indvandring	-0.006** (0.001)	0.001* (0.001)	0.001 (0.001)	-0.001+ (0.001)	-0.000 (0.001)	-0.001** (0.001)	0.001 (0.001)	0.001 (0.001)	-0.002* (0.001)	0.005** (0.001)	0.005** (0.001)	0.005** (0.001)	0.003** (0.001)
Alder ved indvandring kvadreret	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000+ (0.000)
Indvandringens år	-0.001** (0.000)	-0.002** (0.000)	0.000 (0.001)	-0.000 (0.000)	0.000 (0.000)	-0.001* (0.000)	0.000 (0.001)	0.000 (0.001)	0.001* (0.001)	0.000 (0.001)	0.000 (0.000)	0.000 (0.000)	0.002** (0.000)
Alder	0.035** (0.001)	0.034** (0.001)	0.004** (0.002)	0.000 (0.001)	0.004** (0.001)	0.002* (0.001)	-0.018** (0.002)	0.002* (0.002)	-0.023** (0.002)	-0.026** (0.002)	-0.026** (0.002)	-0.026** (0.002)	-0.013** (0.002)
Alder kvadreret	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)
Bør som par	0.043** (0.004)	0.022** (0.003)	0.006 (0.005)	-0.003 (0.003)	0.001 (0.004)	-0.008** (0.003)	-0.036** (0.006)	-0.008** (0.003)	-0.017** (0.005)	-0.014* (0.005)	-0.014* (0.005)	-0.014* (0.005)	0.006 (0.004)
Erhvervsferning	-0.061** (0.001)	-0.062** (0.001)	0.023** (0.001)	0.010** (0.001)	0.016** (0.001)	0.008** (0.001)	0.024** (0.001)	0.008** (0.001)	0.039** (0.001)	-0.002* (0.001)	-0.002* (0.001)	-0.002* (0.001)	0.005** (0.001)
Erhvervsferning kvadreret	0.002** (0.000)	0.002** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)
Oprindelse													
Ref: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)													
Polen (v) – Pakis. (i+v)	-0.017** (0.004)	0.002 (0.008)	-0.088** (0.006)	-0.007 (0.005)	-0.017** (0.006)	0.002 (0.004)	0.033** (0.008)	0.002 (0.008)	0.003 (0.010)	0.088** (0.007)	0.088** (0.007)	0.088** (0.007)	-0.001 (0.010)
UK (v) – Irak (i-v)	0.006 (0.005)	-0.018** (0.007)	-0.012 (0.007)	0.010+ (0.005)	-0.001 (0.006)	0.033** (0.004)	0.001 (0.008)	0.033** (0.008)	0.030** (0.009)	0.006 (0.007)	0.006 (0.007)	0.006 (0.007)	-0.054** (0.008)
Norge (v) – Iran (i-v)	0.026** (0.005)	-0.035** (0.006)	-0.036** (0.007)	0.003 (0.006)	0.019** (0.007)	0.054** (0.006)	-0.001 (0.007)	0.054** (0.006)	0.041** (0.008)	-0.009 (0.007)	-0.009 (0.007)	-0.009 (0.007)	-0.063** (0.007)
Sv. (v) – Bosn.-H. (i+v)	0.022** (0.005)	-0.066** (0.005)	-0.022** (0.008)	0.031** (0.005)	0.012+ (0.007)	0.033** (0.005)	-0.004 (0.008)	0.033** (0.005)	0.054** (0.008)	-0.009 (0.006)	-0.009 (0.006)	-0.009 (0.006)	-0.053** (0.007)

Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0.029** (0.006)	-0.042** (0.008)	-0.072** (0.011)	0.034** (0.006)	-0.030** (0.008)	0.018** (0.005)	0.047** (0.012)	0.015 (0.010)	0.084** (0.011)	-0.025** (0.009)
Andet vestligt/ikke-vestligt land	0.021** (0.004)	-0.054** (0.004)	-0.038** (0.005)	-0.007* (0.003)	-0.001 (0.005)	0.016** (0.003)	-0.002 (0.006)	0.037** (0.006)	0.020** (0.005)	0.008 (0.006)
Stikprøvens år (reference: 1997)	0.004**	0.002**	0.007**	0.001**	-0.007**	-0.001**	-0.000	0.001	-0.004**	-0.002**
Konstant	(0.000)	(0.000)	(0.001)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.001)	(0.001)	(0.000)	(0.000)
	-5.703** (0.436)	0.571 (0.446)	-14.023** (0.650)	-2.016** (0.386)	12.948** (0.584)	4.545** (0.350)	0.717 (0.684)	-3.280** (0.638)	7.061** (0.606)	1.181+ (0.626)
Observationer	47,338	69,876	47,338	69,876	47,338	69,876	47,338	69,876	47,338	69,876
Pseudo R-squared	0.259	0.202	0.361	0.426	0.095	0.111	0.212	0.194	0.128	0.168

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficient-estimer fra en OLS-regression vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10, 5 og 1 procentniveau. Der kontrolleres for en binær variabel for bopætskommune: "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænen, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

BILAG 7

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på stilling. Efterkommere og danskere (18 til 40 år) i beskæftigelse.

	Topleder, lønmodtager på høje-														
	Selvstændig				Lønmodtager på mellemniveau				Lønmodtager på grundniveau				Øvrig lønmodtager		
	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetenceegenvende)	0.019+ (0.010)	0.003 (0.006)	0.033** (0.000)	-0.023* (0.012)	-0.008 (0.005)	-0.019** (0.000)	0.037** (0.014)	0.059** (0.007)	0.027** (0.001)	0.106** (0.020)	0.109** (0.011)	0.108** (0.001)	-0.138** (0.016)	-0.164** (0.008)	-0.150** (0.001)
Erhvervsfaglig	-0.032* (0.016)	-0.040** (0.009)	-0.013** (0.001)	0.069** (0.025)	0.130** (0.016)	0.083** (0.001)	0.310** (0.031)	0.321** (0.020)	0.287** (0.002)	-0.171** (0.032)	-0.209** (0.021)	-0.160** (0.002)	-0.176** (0.021)	-0.203** (0.011)	-0.197** (0.001)
Kort videreg.	-0.051** (0.011)	-0.076** (0.007)	-0.052** (0.000)	0.381** (0.020)	0.575** (0.014)	0.476** (0.001)	0.211** (0.019)	0.119** (0.011)	0.229** (0.001)	-0.345** (0.019)	-0.401** (0.012)	-0.422** (0.001)	-0.195** (0.015)	-0.216** (0.009)	-0.232** (0.001)
Lang videreg.	-0.086** (0.012)	-0.117** (0.008)	-0.084** (0.001)	0.629** (0.019)	0.684** (0.016)	0.661** (0.001)	0.019 (0.016)	0.061** (0.013)	0.046** (0.001)	-0.350** (0.018)	-0.405** (0.013)	-0.381** (0.001)	-0.212** (0.015)	-0.223** (0.010)	-0.242** (0.001)
Uoplyst udd.	-0.085** (0.015)	-0.046** (0.016)	-0.031** (0.002)	0.034 (0.022)	0.010 (0.011)	-0.023** (0.001)	-0.015 (0.016)	-0.004 (0.009)	-0.038** (0.001)	-0.042 (0.031)	-0.153** (0.023)	-0.025** (0.004)	0.108** (0.029)	0.193** (0.025)	0.117** (0.004)
Mand	0.037** (0.007)	0.063** (0.004)	0.047** (0.000)	0.032** (0.010)	0.009+ (0.005)	0.022** (0.000)	-0.037** (0.010)	-0.030** (0.005)	-0.044** (0.001)	-0.092** (0.013)	-0.078** (0.008)	-0.064** (0.001)	0.060** (0.010)	0.035** (0.007)	0.040** (0.001)
Dansk statsborger	0.006 (0.009)	-0.010 (0.007)		-0.014 (0.013)	0.018** (0.005)		-0.008 (0.012)	0.008 (0.005)		0.031+ (0.017)	0.024* (0.011)		-0.015 (0.014)	-0.041** (0.010)	
Mindst ét hjemmeboende barn	0.008 (0.007)	0.006 (0.005)	0.005** (0.000)	0.034** (0.011)	-0.008 (0.005)	0.011** (0.000)	-0.015 (0.011)	-0.002 (0.005)	-0.003** (0.001)	-0.034* (0.015)	-0.004 (0.009)	-0.010** (0.001)	0.007 (0.012)	0.007 (0.007)	-0.003** (0.001)
Dansk partner	0.027+ (0.009)	-0.009 (0.005)		-0.016 (0.016)	-0.003 (0.005)		-0.008 (0.012)	0.018 (0.005)		0.032 (0.017)	-0.006 (0.011)		-0.035+ (0.014)	0.001 (0.010)	

Alder	(0.014) 0.031** (0.006)	(0.008) 0.058** (0.006)	(0.023) 0.015+ (0.009)	(0.011) -0.011* (0.005)	(0.020) 0.015+ (0.009)	(0.011) 0.013** (0.005)	0.015** (0.000)	(0.024) -0.037** (0.013)	(0.014) -0.046** (0.009)	-0.042** (0.001)	(0.020) -0.024* (0.011)	(0.011) -0.014+ (0.008)	-0.012** (0.001)
Alder kvadreret	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	-0.000+ (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000+ (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)
Bør som par	-0.004 (0.014)	0.023** (0.005)	0.016** (0.000)	0.013* (0.006)	0.004 (0.020)	-0.001 (0.006)	0.009** (0.001)	-0.042+ (0.025)	-0.027** (0.010)	-0.014** (0.001)	0.001 (0.021)	-0.007 (0.008)	-0.027** (0.001)
Erhvervsferfa- ring	-0.030** (0.003)	-0.050** (0.002)	-0.028** (0.000)	0.010** (0.002)	0.014** (0.003)	0.008** (0.002)	0.008** (0.000)	0.020** (0.004)	0.045** (0.003)	0.026** (0.000)	-0.011** (0.003)	-0.013** (0.003)	-0.008** (0.000)
Erhvervsferfa- ring kvadreret	0.001** (0.000)	0.002** (0.000)	0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000* (0.000)	0.000 (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.002** (0.000)	-0.001** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000* (0.000)	0.000** (0.000)
Oprindelse													
Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)													
Polen (v) – Pakis. (i-v)	0.015 (0.011)	0.013+ (0.008)	-0.047* (0.019)	0.003 (0.008)	0.048** (0.018)	0.022** (0.008)		0.021 (0.023)	-0.014 (0.012)		-0.036* (0.018)	-0.024* (0.010)	
UK (v) – Irak (i-v)	-0.003 (0.014)	-0.020 (0.027)	-0.029 (0.023)	-0.000 (0.029)	0.033 (0.022)	-0.012 (0.019)		-0.019 (0.029)	0.018 (0.055)		0.017 (0.024)	0.014 (0.049)	
Norge (v) – Iran (i-v)	0.029* (0.013)	-0.004 (0.018)	-0.048** (0.018)	0.010 (0.017)	0.033+ (0.019)	0.022 (0.020)		0.008 (0.023)	0.070* (0.035)		-0.023 (0.018)	-0.098** (0.025)	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0.003 (0.011)	-0.040* (0.019)	-0.016 (0.018)	-0.004 (0.081)	0.009 (0.018)	-0.053 (0.063)		0.030 (0.023)	0.003 (0.101)		-0.026 (0.019)	0.095 (0.094)	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0.054** (0.017)	0.042** (0.014)	-0.132** (0.037)	-0.010 (0.011)	0.153** (0.052)	0.005 (0.011)		-0.038 (0.071)	-0.043+ (0.024)		0.072 (0.065)	0.005 (0.021)	
Andet vest- ligt/ikke- vestligt op- rindeselement	0.018+ (0.010)	-0.028** (0.005)	-0.049** (0.015)	0.007 (0.015)	0.033* (0.015)	0.011+ (0.006)		-0.005 (0.018)	0.010 (0.010)		0.003 (0.015)	-0.001 (0.009)	
Stikprøvens år	0.001	-0.004**	-0.001**	0.002**	0.007**	-0.005**	0.001*	-0.005**	0.002	0.007**	0.001**	-0.004**	-0.006**

BILAG 8

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på branche. Indvandrere og danskere (18 til 64 år) i beskæftigelse.

	Industri, råstof og forsyning			Handel, transport, hoteller og restauranter			Offentlig administration mv.			Rengøring		
	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)												
Erhvervsfaglig	-0.009+ (0.005)	-0.029** (0.003)	-0.030** (0.000)	-0.035** (0.006)	-0.064** (0.004)	-0.006** (0.001)	0.008 (0.006)	0.097** (0.004)	-0.007** (0.000)	-0.013** (0.003)	-0.048** (0.003)	-0.014** (0.000)
Kort videreg.	0.002 (0.007)	0.027** (0.006)	0.015** (0.001)	-0.045** (0.008)	-0.037** (0.007)	-0.051** (0.001)	-0.040** (0.008)	-0.032** (0.007)	0.022** (0.001)	-0.018** (0.004)	-0.047** (0.004)	-0.021** (0.000)
Mellemlang videreg.	-0.048** (0.005)	-0.047** (0.004)	-0.087** (0.000)	-0.145** (0.006)	-0.134** (0.005)	-0.153** (0.001)	0.228** (0.007)	0.216** (0.005)	0.368** (0.001)	-0.029** (0.003)	-0.066** (0.005)	-0.025** (0.000)
Lang videreg.	-0.018** (0.005)	-0.009+ (0.005)	-0.049** (0.001)	-0.168** (0.006)	-0.161** (0.005)	-0.164** (0.001)	0.167** (0.007)	0.151** (0.006)	0.225** (0.001)	-0.037** (0.003)	-0.076** (0.003)	-0.026** (0.000)
Udd. taget i udlandet	0.033** (0.003)	0.047** (0.003)		0.058** (0.004)	0.055** (0.004)		-0.193** (0.005)	-0.194** (0.004)		0.017** (0.002)	0.054** (0.002)	
Uoplyst udd.	0.031** (0.005)	0.019** (0.004)		0.020** (0.006)	0.008+ (0.004)		-0.171** (0.006)	-0.149** (0.004)		0.025** (0.003)	0.043** (0.003)	
Mand	0.070** (0.002)	0.060** (0.002)	0.087** (0.000)	0.032** (0.003)	0.130** (0.002)	0.049** (0.000)	-0.170** (0.003)	-0.238** (0.003)	-0.289** (0.000)	-0.048** (0.002)	-0.071** (0.002)	-0.003** (0.000)
Dansk statsborger	0.005 (0.004)	-0.010** (0.003)		0.014** (0.004)	0.012** (0.003)		-0.003 (0.005)	0.025** (0.003)		-0.010** (0.002)	-0.047** (0.002)	
Mindst ét hjemmeboende barn	-0.010** (0.003)	0.002 (0.002)	-0.016** (0.000)	-0.021** (0.003)	-0.010** (0.003)	-0.017** (0.000)	0.024** (0.003)	0.031** (0.003)	0.029** (0.000)	0.003 (0.002)	-0.014** (0.002)	-0.002** (0.000)
Dansk partner	-0.001 (0.003)	-0.031** (0.003)		0.014** (0.003)	0.022** (0.003)		0.008* (0.003)	0.000 (0.004)		-0.025** (0.002)	-0.013** (0.005)	
Alder ved indvandring	-0.000 (0.000)	-0.002** (0.000)		-0.004** (0.000)	-0.004** (0.000)		0.011** (0.003)	0.005** (0.004)		-0.002** (0.002)	-0.002** (0.005)	

Alder ved indvandring kvadreret	(0.001) 0.000**	(0.001) 0.000**	(0.001) 0.000**	(0.001) 0.000**	(0.001) -0.000**	(0.001) -0.000**	(0.001) 0.000**	(0.001) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**
Indvandringens år	(0.000) 0.001**	(0.000) -0.001**	(0.000) -0.001**	(0.000) -0.001**	(0.000) 0.001*	(0.000) 0.001*	(0.000) 0.001*	(0.000) 0.002**	(0.000) 0.002**	(0.000) 0.002**	(0.000) 0.002**	(0.000) 0.002**
Alder	0.006** (0.001)	-0.001** (0.001)	-0.001** (0.001)	-0.019** (0.001)	-0.015** (0.001)	-0.018** (0.000)	0.000 (0.001)	0.006** (0.001)	-0.009** (0.000)	-0.004** (0.001)	0.001 (0.001)	0.000** (0.000)
Alder kvadreret	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	0.000** (0.000)
Bor som par	0.001 (0.003)	0.016** (0.002)	0.002** (0.004)	-0.013** (0.003)	-0.002 (0.003)	-0.001+ (0.000)	-0.028** (0.003)	-0.036** (0.001)	-0.033** (0.001)	0.016** (0.002)	0.020** (0.002)	-0.001** (0.000)
Erhvervsferning	0.023** (0.001)	0.029** (0.001)	0.010** (0.000)	0.014** (0.001)	0.013** (0.001)	0.007** (0.000)	0.012** (0.001)	0.013** (0.001)	0.005** (0.000)	-0.003** (0.000)	0.004** (0.001)	-0.000** (0.000)
Erhvervsferning kvadreret	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000 (0.000)
Oprindelse Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)	(0.000) 0.070**	(0.000) (0.005)	(0.000) (0.004)	(0.000) -0.008+	(0.000) -0.025**	(0.000) (0.005)	(0.000) (0.007)	(0.000) 0.007	(0.000) (0.005)	(0.000) -0.026**	(0.000) (0.003)	(0.000) 0.007
Polen (v) – Pakis. (i-v)	-0.006 (0.005)	0.013** (0.005)	0.013** (0.005)	0.013** (0.005)	-0.015** (0.005)	-0.007 (0.006)	-0.007 (0.006)	0.037** (0.006)	0.007** (0.002)	-0.046** (0.004)	0.007** (0.002)	-0.046** (0.004)
UK (v) – Irak (i-v)	-0.053** (0.005)	0.018** (0.005)	0.018** (0.005)	0.018** (0.005)	0.025** (0.006)	0.016* (0.006)	0.016* (0.006)	0.006 (0.006)	-0.010** (0.002)	-0.038** (0.005)	-0.010** (0.002)	-0.038** (0.005)
Norge (v) – Iran (i-v)	-0.038** (0.005)	0.049** (0.005)	0.049** (0.005)	0.049** (0.005)	0.027** (0.006)	-0.020** (0.006)	-0.020** (0.006)	0.009 (0.006)	-0.018** (0.002)	-0.019** (0.004)	-0.018** (0.002)	-0.019** (0.004)
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	-0.082** (0.006)	-0.022** (0.005)	-0.022** (0.005)	-0.022** (0.005)	-0.018** (0.007)	-0.018** (0.007)	-0.018** (0.007)	0.044** (0.007)	0.103** (0.005)	-0.029** (0.004)	0.103** (0.005)	-0.029** (0.004)
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0.030** (0.004)	0.032** (0.003)	0.032** (0.003)	0.032** (0.003)	0.011** (0.004)	0.011** (0.004)	0.011** (0.004)	-0.021** (0.003)	0.012** (0.002)	-0.021** (0.003)	0.012** (0.002)	-0.021** (0.003)
Andet vestligt/ikke- vestligt land	-0.004** (0.000)	-0.006** (0.000)	-0.006** (0.000)	-0.006** (0.000)	0.000 (0.000)	0.002** (0.000)	0.006** (0.000)	-0.004** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.004** (0.000)	-0.000+ (0.000)	0.000 (0.000)
Stikprøvens år (reference:1997)	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**	(0.000) 0.000**

Konstant	4.823** (0.397)	13.546** (0.339)	6.376** (0.060)	-1.879** (0.490)	-11.391** (0.428)	-3.325** (0.070)	8.109** (0.497)	4.311** (0.399)	3.506** (0.077)	-2.831** (0.230)	-4.508** (0.310)	-1.133** (0.021)
Observationer	98.180	116.546	4,169,947	98.180	116.546	4,169,947	98.180	116.546	4,169,947	98.180	116.546	4,169,947
R-squared	0.124	0.174	0.078	0.069	0.085	0.063	0.216	0.200	0.220	0.074	0.074	0.010

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe, +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Der kontrolleres også for en binær variabel for bopælskommune. "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

BILAG 9

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem dansk og udenlandsk uddannelse og placering på branche. Indvandrere (18 til 64 år) i beskæftigelse med oplyst uddannelsesniveau.

	Industri, råstof og forsyning		Handel, transport, hoteller og restauranter		Offentlig administration mv.		Rengøring	
	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende – udlandet)								
Ingen kompetencegivende – Danmark	-0.022*	-0.043**	0.014	0.038**	0.103**	0.084**	-0.015**	-0.054**
	(0.009)	(0.005)	(0.012)	(0.006)	(0.011)	(0.006)	(0.005)	(0.004)
Erhvervsfaglig – udlandet	0.023**	0.006	-0.006	0.004	-0.042**	-0.009+	-0.012**	-0.032**
	(0.006)	(0.005)	(0.007)	(0.006)	(0.007)	(0.005)	(0.004)	(0.005)
Erhvervsfaglig – Danmark	-0.057**	-0.085**	-0.089**	-0.086**	0.203**	0.290**	-0.036**	-0.112**
	(0.007)	(0.004)	(0.008)	(0.005)	(0.008)	(0.005)	(0.004)	(0.003)
Kort videregående – udlandet	-0.013	-0.014	-0.065**	-0.002	0.033**	0.043**	-0.022**	-0.057**
	(0.009)	(0.009)	(0.010)	(0.011)	(0.011)	(0.010)	(0.005)	(0.008)
Kort videregående – Danmark	0.003	0.016*	-0.028*	-0.048**	0.008	0.050**	-0.030**	-0.097**
	(0.010)	(0.008)	(0.012)	(0.009)	(0.011)	(0.009)	(0.005)	(0.005)
Mellemlang videreg. – udlandet	-0.032**	-0.039**	-0.099**	-0.032**	0.139**	0.055**	-0.028**	-0.065**
	(0.007)	(0.006)	(0.008)	(0.008)	(0.009)	(0.008)	(0.004)	(0.006)
Mellemlang videreg. – Danmark	-0.078**	-0.087**	-0.194**	-0.183**	0.428**	0.438**	-0.043**	-0.119**
	(0.006)	(0.005)	(0.007)	(0.005)	(0.008)	(0.007)	(0.003)	(0.003)
Lang videregående – udlandet	-0.019**	-0.021**	-0.136**	-0.071**	0.168**	0.085**	-0.035**	-0.090**
	(0.007)	(0.008)	(0.008)	(0.009)	(0.009)	(0.010)	(0.004)	(0.006)
Lang videregående – Danmark	-0.042**	-0.042**	-0.201**	-0.201**	0.325**	0.321**	-0.049**	-0.124**
	(0.006)	(0.006)	(0.007)	(0.006)	(0.008)	(0.008)	(0.003)	(0.004)
Mand	0.072**	0.075**	0.028**	0.127**	-0.215**	-0.272**	-0.014**	-0.047**
	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.004)	(0.003)	(0.001)	(0.002)

Stikprøvens år (reference: 1997)	-0.002** (0.000)	-0.005** (0.000)	0.001 (0.001)	0.006** (0.001)	-0.007** (0.001)	-0.006** (0.001)	0.000 (0.000)
Konstant	5.210** (0.539)	13.088** (0.477)	-0.662 (0.618)	-11.466** (0.578)	7.567** (0.732)	3.512** (0.584)	-1.057** (0.241)
Observationer	47.338	69.876	47.338	69.876	47.338	69.876	69.876
R-squared	0.094	0.165	0.084	0.105	0.215	0.233	0.035

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficient-estimer fra OLS-regressioner vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe: +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10, 5 og 1 procent's niveau. Der kontrolleres for en binær variabel for bopælskommune: "Pakis." står for Pakistan, "Sv." for Sverige, "Rum." for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosn.-H." for Bosnien-Hercegovina og "Liban." for Libanon.

Kilde: Danmarks Statistiks registre for årene 2012 og 1997.

BILAG 10

OLS-regressionsanalyser: sammenhæng mellem uddannelse og oprindelse og placering på branche. Efterkommere og danskere (18 til 40 år) i beskæftigelse.

	Handel, transport, hoteller og restauranter				Information og kommunikation				Offentlig administration mv.				Rengøring			
	Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk		Ikke-vestlig		Dansk		Vestlig		Ikke-vestlig		Dansk	
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegevinde)																
Erhvervsfaglig	-0.016 (0.019)	-0.110** (0.011)	0.009** (0.001)	-0.022* (0.010)	-0.008+ (0.005)	-0.015** (0.000)	-0.005 (0.016)	0.134** (0.010)	-0.013** (0.001)	-0.016** (0.005)	-0.039** (0.004)	-0.012** (0.000)				
Kort videreg.	-0.082** (0.030)	-0.106** (0.020)	-0.046** (0.001)	0.007 (0.018)	0.057** (0.013)	0.018** (0.001)	-0.048* (0.024)	-0.019 (0.018)	-0.018** (0.001)	-0.019** (0.006)	-0.049** (0.005)	-0.019** (0.000)				
Mellem/lang videreg.	-0.186** (0.018)	-0.272** (0.011)	-0.163** (0.001)	-0.007 (0.011)	0.020** (0.007)	-0.014** (0.000)	0.302** (0.021)	0.375** (0.014)	0.354** (0.001)	-0.019** (0.005)	-0.055** (0.004)	-0.024** (0.000)				
Lang videreg. udd.	-0.209** (0.018)	-0.243** (0.014)	-0.163** (0.001)	0.007 (0.013)	0.043** (0.011)	0.017** (0.001)	0.194** (0.022)	0.177** (0.018)	0.151** (0.001)	-0.021** (0.005)	-0.050** (0.005)	-0.026** (0.000)				
Uoplyst udd.	-0.044 (0.029)	-0.018 (0.024)	0.003 (0.003)	-0.016 (0.015)	-0.026** (0.005)	-0.023** (0.001)	-0.035 (0.024)	-0.025 (0.018)	-0.014** (0.003)	0.040** (0.014)	0.074** (0.017)	0.006** (0.001)				
Mand	0.028* (0.012)	0.088** (0.008)	0.029** (0.001)	0.037** (0.007)	0.025** (0.004)	0.018** (0.000)	-0.183** (0.012)	-0.220** (0.008)	-0.241** (0.001)	-0.002 (0.001)	-0.019** (0.004)	-0.004** (0.000)				
Dansk statsborger	-0.020 (0.016)	-0.009 (0.012)		0.006 (0.009)	0.013** (0.004)		0.029+ (0.016)	0.048** (0.009)		0.006 (0.004)	-0.029** (0.006)					
Mindst ét hjemmeboende barn	-0.029* (0.014)	-0.010 (0.009)	-0.033** (0.001)	-0.004 (0.007)	-0.004 (0.004)	-0.003** (0.000)	0.049** (0.014)	0.027** (0.008)	0.051** (0.001)	-0.003 (0.004)	0.001 (0.004)	-0.001** (0.000)				
Dansk partner	-0.013 (0.023)	0.034* (0.014)		-0.008 (0.015)	0.006 (0.008)		0.043+ (0.024)	-0.016 (0.014)		-0.008 (0.008)	-0.017** (0.005)					
Alder	-0.051** (0.012)	-0.059** (0.009)	-0.037** (0.001)	0.006 (0.006)	0.005 (0.003)	0.003** (0.000)	-0.013 (0.012)	0.004 (0.008)	-0.015** (0.001)	0.003 (0.004)	-0.009+ (0.004)	0.001** (0.000)				

Alder kvadreret	0.001** (0.000)	0.001** (0.000)	0.000** (0.000)	-0.000 (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000 (0.000)	-0.000 (0.000)	0.000** (0.000)	-0.000 (0.000)	0.000* (0.000)	-0.000 (0.000)
Bor som par	0.002 (0.024)	-0.039** (0.010)	0.004** (0.001)	0.013 (0.016)	0.003** (0.000)	-0.077** (0.024)	0.006 (0.009)	-0.028** (0.001)	0.006 (0.001)	0.011* (0.005)	0.000+ (0.000)
Erhvervsferiing	0.016** (0.003)	0.027** (0.003)	0.008** (0.000)	0.016 (0.002)	0.001** (0.000)	0.001 (0.003)	-0.002 (0.003)	-0.006** (0.000)	-0.001 (0.000)	-0.001 (0.001)	-0.002** (0.000)
Erhvervsferiing kvadreret	-0.001** (0.000)	-0.001** (0.000)	-0.000** (0.000)	0.000 (0.000)	-0.000* (0.000)	-0.000 (0.000)	-0.000 (0.000)	0.000** (0.000)	0.000* (0.000)	-0.000 (0.000)	0.000** (0.000)
Oprindelse Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)											
Polen (v) – Pakis. (i- v)	-0.035 (0.022)	0.008** (0.001)	0.001** (0.000)	-0.014 (0.007)	0.001** (0.028)**	-0.025 (0.027)	0.001 (0.011)	0.001 (0.084)	-0.012* (0.006)	-0.013* (0.005)	-0.013* (0.005)
UK (v) – Irak (i-v)	0.023 (0.028)	0.021+ (0.012)	0.028** (0.006)	-0.007 (0.016)	-0.000 (0.006)	-0.000 (0.027)	-0.039** (0.011)	0.003 (0.084)	0.003 (0.009)	-0.040** (0.013)	-0.040** (0.013)
Norge (v) – Iran (i- v)	-0.027 (0.021)	-0.033 (0.054)	-0.005 (0.013)	-0.029** (0.011)	-0.005 (0.013)	0.028 (0.023)	0.084 (0.053)	0.007 (0.038)	-0.007 (0.005)	-0.033** (0.009)	-0.033** (0.009)
Sv. (v) – Bosn.-H. (i- v)	-0.019 (0.022)	-0.111** (0.034)	0.050** (0.019)	0.001 (0.013)	0.050** (0.019)	0.031 (0.023)	0.038 (0.034)	0.038 (0.220**)	-0.007 (0.006)	0.070 (0.064)	0.070 (0.064)
Rum. (v) – Liban. (i- v)	-0.080 (0.071)	0.017 (0.081)	0.007 (0.038)	-0.002 (0.036)	0.007 (0.038)	0.139* (0.067)	-0.220** (0.066)	0.007 (0.026)	0.007 (0.036)	-0.011 (0.009)	-0.011 (0.009)
Andet vest- ligt/ikke-vestligt oprindelsesland	-0.014 (0.018)	-0.083** (0.024)	0.007 (0.008)	-0.007 (0.010)	0.007 (0.008)	-0.004 (0.018)	0.026 (0.021)	0.004 (0.021)	0.001 (0.005)	0.003 (0.005)	0.003 (0.005)
Stikprøvens år (reference:1997)	0.002+ (0.001)	0.008** (0.001)	0.003** (0.000)	0.003** (0.001)	0.001** (0.000)	-0.001 (0.001)	0.001 (0.001)	-0.001 (0.000)	-0.000 (0.000)	-0.001* (0.000)	-0.001** (0.000)
Konstant	-2.110 (1.972)	-14.977** (1.864)	-4.355** (0.108)	-5.290** (1.147)	-1.842** (0.647)	3.248 (2.032)	-1.742 (1.622)	0.861** (0.111)	0.043 (0.564)	2.612** (0.963)	-0.448** (0.029)
Observationer	5219	13711	1.892.394	5219	13711	1.892.394	5219	13711	1.892.394	5219	13711
R-squared	0.133	0.110	0.066	0.057	0.036	0.021	0.195	0.205	0.068	0.047	0.009

Anm.:

Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra en OLS vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe: '+', og ^{***} angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Der kontrolleres for en binær variabel for bopælskommunen, "Pakis", står for Pakistan, "Sv.", for Sverige, "Rum.", for Rumænien, "UK" for Storbritannien, "Bosh.-H." for Bosnien-Herzegovina og "Liban." for Libanon.

BILAG 11

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem timeløn (i log) og andre faktorer for indvandrere og danskere. Beskæftigede (18-64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)			
Erhvervsfaglig	0,01* (0,005)	0,01** (0,003)	0,04** (0,000)
Kort videregående	0,06** (0,008)	0,07** (0,005)	0,14** (0,001)
Mellemlang videregående	0,13** (0,006)	0,14** (0,004)	0,21** (0,000)
Lang videregående	0,34** (0,006)	0,37** (0,005)	0,44** (0,001)
Uddannelse taget i udlandet	-0,05** (0,004)	-0,09** (0,003)	
Uoplyst uddannelse	0,01 (0,006)	-0,04** (0,003)	
Mand	0,17** (0,003)	0,12** (0,002)	0,20** (0,000)
Dansk statsborger	0,03** (0,004)	0,01** (0,002)	
Mindst ét hjemmeboende barn	0,03** (0,003)	-0,01** (0,002)	0,01** (0,000)
Dansk partner	0,00 (0,004)	0,01** (0,003)	
Alder	0,03** (0,002)	0,02** (0,001)	0,02** (0,000)
Alder kvadreret	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)
Bor som par	0,02** (0,005)	0,00 (0,003)	0,04** (0,000)
Erhvervs erfaring	0,02** (0,001)	0,03** (0,001)	0,01** (0,000)
Erhvervs erfaring kvadreret	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)
Alder ved indvandring	-0,00 (0,000)	0,00** (0,000)	
Alder ved indvandring kvadreret	0,00 (0,000)	-0,00* (0,000)	
Indvandringens år	0,01** (0,000)	0,01** (0,000)	
Oprindelse Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)			
Polen (v) – Pakis. (i-v)	-0,08**	0,03**	

	(0,005)	(0,005)	
UK (v) – Irak (i-v)	0,05**	0,02**	
	(0,006)	(0,006)	
Norge (v) – Iran (i-v)	0,05**	0,03**	
	(0,006)	(0,005)	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0,06**	0,01	
	(0,007)	(0,004)	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,10**	0,03**	
	(0,007)	(0,007)	
Andet vestligt/ikke-vestligt land	-0,01**	0,02**	
	(0,005)	(0,003)	
Stikprøvens år (reference: 1997)	0,31**	0,33**	0,37**
	(0,016)	(0,012)	(0,000)
Konstant	-14,95**	-6,86**	4,24**
	(0,683)	(0,449)	(0,003)
Observationer	71.128	89.937	3.544.134
R-squared	0,34	0,40	0,50

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Der kontrolleres også for en binær variabel for bopælskommunen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

BILAG 12

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem timeløn (i log) og andre faktorer for indvandrere. Beskæftigede (18-64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, har oplyst uddannelse, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Førstegenerationsindvandrere	
	Vestlig	Ikke-vestlig
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende – udlandet)		
Ingen kompetencegivende – Danmark	0,05** (0,010)	0,03** (0,004)
Erhvervsfaglig – udlandet	0,03** (0,006)	0,03** (0,004)
Erhvervsfaglig – Danmark	0,03** (0,006)	0,06** (0,003)
Kort videregående – udlandet	0,07** (0,011)	0,07** (0,008)
Kort videregående – Danmark	0,11** (0,009)	0,13** (0,006)
Mellemlang videregående – udlandet	0,18** (0,008)	0,10** (0,007)
Mellemlang videregående – Danmark	0,17** (0,006)	0,22** (0,004)
Lang videregående – udlandet	0,32** (0,009)	0,22** (0,009)
Lang videregående – Danmark	0,44** (0,007)	0,50** (0,006)
Mand	0,17** (0,004)	0,12** (0,002)
Dansk statsborger	0,00 (0,004)	0,01** (0,003)
Mindst ét hjemmeboende barn	0,02** (0,004)	-0,01* (0,003)
Dansk partner	-0,01+ (0,005)	0,01** (0,003)
Alder ved indvandring	0,00* (0,000)	0,00** (0,000)
Alder ved indvandring kvadreret	-0,00 (0,000)	0,00 (0,000)
Indvandringens år	0,01** (0,000)	0,00** (0,000)
Alder	0,03** (0,002)	0,01** (0,001)
Alder kvadreret	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)
Bor som par	0,02** (0,006)	0,00 (0,003)
Erhvervs erfaring	0,02** (0,001)	0,03** (0,001)
Erhvervs erfaring kvadreret	-0,00** (0,000)	-0,00** (0,000)

Oprindelse		
Ref: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)		
Polen (v) – Pakis. (i-v)	-0,03** (0,006)	0,03** (0,006)
UK (v) – Irak (i-v)	0,02** (0,007)	0,03** (0,006)
Norge (v) – Iran (i-v)	0,03** (0,006)	0,02** (0,006)
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0,04** (0,007)	-0,00 (0,005)
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0,05** (0,009)	0,03** (0,007)
Andet vestligt/ikke-vestligt land	0,00 (0,005)	0,01* (0,004)
Stikprøvens år (reference: 1997)	0,34** (0,018)	0,40** (0,015)
Konstant	-9,51** (0,733)	-2,08** (0,510)
Observationer	41.848	59.003
R-squared	0,44	0,46

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 64 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Der kontrolleres også for en binær variabel for bopælskommunen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

BILAG 13

OLS-regressionsanalyser. Sammenhængen mellem timeløn (i log) og andre faktorer for efterkommere og danskere. Beskæftigede (18-64 år), som er lønmodtagere og arbejder på mere end halv tid, og som ikke er under uddannelse. Særskilt for oprindelsesgruppe.

	Vestlig	Ikke-vestlig	Dansk
Uddannelsesniveau (Ref.: Ingen kompetencegivende)			
Erhvervsfaglig	-0.00 (0,014)	0.02* (0,008)	0.03** (0,001)
Kort videregående	0.05* (0,022)	0.12** (0,013)	0.12** (0,001)
Mellemlang videregående	0.12** (0,018)	0.19** (0,010)	0.18** (0,001)
Lang videregående	0.30** (0,018)	0.40** (0,014)	0.38** (0,001)
Uddannelse taget i udlandet	0.05 (0,104)	-0.09 (0,056)	
Uoplyst uddannelse	-0.06 (0,038)	0.01 (0,017)	
Mand	0.16** (0,011)	0.12** (0,007)	0.19** (0,000)
Dansk statsborger	-0.01 (0,014)	-0.01 (0,010)	
Mindst ét hjemmeboende barn	0.00 (0,012)	-0.01* (0,007)	-0.00** (0,001)
Dansk partner	-0.02 (0,022)	0.01 (0,011)	
Alder	0.08** (0,012)	0.07** (0,009)	0.04** (0,001)
Alder kvadreret	-0.00** (0,000)	-0.00** (0,000)	-0.00** (0,000)
Bor som par	0.06* (0,023)	0.01+ (0,008)	0.04** (0,001)
Erhvervs erfaring	0.02** (0,004)	0.03** (0,003)	0.02** (0,000)
Erhvervs erfaring kvadreret	-0.00* (0,000)	-0.00** (0,000)	-0.00** (0,000)
Oprindelse Ref.: Tyskland (v) – Tyrkiet (i-v)			
Polen (v) – Pakis. (i-v)	0.01 (0,019)	0.03** (0,010)	
UK (v) – Irak (i-v)	0.03 (0,022)	0.14** (0,044)	
Norge (v) – Iran (i-v)	0.01 (0,019)	0.08* (0,032)	
Sv. (v) – Bosn.-H. (i-v)	0.01 (0,018)	-0.00 (0,083)	
Rum. (v) – Liban. (i-v)	-0.07 (0,100)	0.02 (0,025)	
Andet vestligt/ikke-vestligt oprindelsesland	-0.01 (0,015)	0.01+ (0,009)	
Stikprøvens år (reference: 1997)	0.36** (0,013)	0.32** (0,013)	0.38** (0,001)
Konstant	3,34**	3,61**	3,95**

	(0,180)	(0,129)	(0,008)
Observationer	4,040	8,840	1,622,836
R-squared	0.48	0.44	0.52

Anm.: Tabellen omfatter mænd og kvinder i alderen 18 til 40 år, hvis primære tilknytning til arbejdsmarkedet er beskæftigelse, med høj kvalitets løndata, med oplyst uddannelsesniveau, og som ikke er under uddannelse. Koefficientestimer fra OLS-regressioner vises med robuste standardfejl nedenunder i parenteser. Regressionerne estimeres separat for hver oprindelsesgruppe. +, * og ** angiver signifikans på hhv. 10 procents, 5 procents og 1 procents niveau. Der kontrolleres også for en binær variabel for bopælskommunen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre for årene 1997 og 2011.

LITTERATUR

- Alcobendas, M.A. & N. Rodriguez-Planas (2009): *Immigrants' assimilation process in a segmented labor market*. IZA Discussion Paper No. 4394.
- Andersen, J.G. (2008): *Holdninger til uddannelse og arbejde blandt unge indvandrere, danskere og deres forældre*. Syddansk Universitetsforlag og Rockwool Fondens Forskningsenheds arbejdsrapport nr. 20.
- Andersen, H.L. (2012): *Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknøytning*. Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA).
- Andersson, P. & E. Wadensjö (2004): *Why do self-employed immigrants in Denmark and in Sweden have such low incomes?* IZA Discussion Paper No. 1280.
- Aydemir, A., W.H. Chen & M. Corak (2006): *Intergenerational Earnings Mobility among the Children of Canadian Immigrants*. IZA Discussion Paper No. 2085.
- Barth, E., B. Bratsberg & O. Raaum (2012): "Immigrant wage profiles within and between establishments". *Labour Economics*, 19(4): 541-556.
- Belzil, C. (2007): "The return to schooling in structural dynamics models: a survey". *European Economic Review*, 51(5): 1059-1105.
- Bertrand, M. & S. Mullainathan (2005): "Are Emily and Greg More Employable Than Lakisha and Jamal? A Field Experiment on Labor

- Market Discrimination”. *The American Economic Review*, 94(4): 991-1013.
- Bourdieu, P. (1986): “The Forms of Capital”. I: *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. London: Greenwood Press.
- Blume, K. (2003): *Integration of immigrants in the Danish labour market: Are home-country qualifications transferable and does self-employment lead to integration?* Ph.D. thesis 2003-15, Aarhus: Aarhus School of Business.
- Blume, K., M. Ejrnæs, H. Skyt Nielsen & A. Würtz (2009): “Labor market transitions of immigrants with emphasis on marginalization and self-employment”. *Journal of Population Economics*, 22(4): 881-908.
- Bonke, J. & M.L. Schultz-Nielsen (2013): *Integration blandt indvandrere, Arbejde, familie, netværk og forbrug*. Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag.
- Borjas, G. (1985): “Changes in Cohort Quality, and the Earnings of Immigrants”. *Journal of Labor Economics*, 3(4): 463-48.
- Bøg, M. (2014): *Recruiting under Big Brother's (not so) Watchful Eye?* Unpublished manuscript.
- Bøg, M. & E. Kranendonk (2011): *Labor market discrimination of minorities? yes, but not in job offers*. Munich Personal RePEc Archive, MPRA Paper No. 33332.
- Card, D. (1999): “The causal effect of education on earnings”. I: O. Ashenfelter & D. Card (red.): *Handbook of Labor Economics*, vol. 3.
- Carlsson, M. & D.O. Rooth (2007): “Evidence of Ethnic Discrimination in the Swedish Labor Market using Experimental Data”. *Labour Economics*, 14: 716-29.
- The Economic Journal*, 120: 31-51.
- Chiswick, B. (1978): “The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born Men”. *Journal of Political Economy*, 86(5): 897-921.
- Constant, A. & M.L. Schultz-Nielsen (2004): “Immigrant Selection and Earnings”. I: T. Tranæs og K. Zimmermann (red.): *Migrants, Work and the Welfare State*.
- Constant, A. & D. Massey (2005): “Labor Market Segmentation and the Earnings of German Guestworkers”. *Population Research and Policy Review*, 24 (5): 489-512.
- Constant, A. & K.F. Zimmermann (2011): Migration Ethnicity and Economic Integration. I: M.N. Jovanovic (red.): *International Hand-*

- book of Economic Integration*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, s. 145-68.
- Dahl, K.M. & V. Jakobsen (2005): *Køn, etnicitet og barrierer for integration. Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*. København: Socialforskningsinstituttet, 05:01.
- Damm, A.P. & T. Tranæs (2006): "Påvirker det flygtninges løn og beskæftigelse at bo i en kommune med mange flygtninge?" I: A.P. Damm, M.L. Schultz-Nielsen & T. Tranæs (red.): *En befolkning deler sig op*. Gylling: Gyldendal.
- Damm, A.P. (2009): "Ethnic Enclaves and Immigrant Labor Market Outcomes: Quasi-Experimental Evidence". *Journal of Labor Economics*, 27(2): 281-314.
- Danmarks Statistik (2014): Statistikbanken. <http://www.dst.dk/da/Statistik/statistikbanken.aspx>.
- Danmarks Statistik (2014): *Uddannelsesstatistikens manual*. <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/uddannelsesforloeb.aspx?tab=dok>.
- Danmarks Statistik (2013): *Indvandrere i Danmark*. København: Danmarks Statistiks publikation.
- Dansk Flygtningehjælp (2014): <http://flygtning.dk/forside>.
- Deding, M. & V. Jakobsen (2006): *Indvandreres arbejdsliv og familieliv*. København: Socialforskningsinstituttet, 06:31.
- DeFreitas, G. (1991): *Inequality at Work: Hispanics in the U.S. Labor Force*. New York: Oxford University Press.
- Del Río, C. & O. Alonso-Villar (2010): *Occupational segregation of immigrant women in Spain*. Society for the Study of Economic Inequality, ECINE Working Paper 2010-165.
- Dickens, W. & K. Lang (1985): "A Test of Dual Labor Market Theory". *American Economic Review*, 75: 792-805.
- Foged, M. & G. Peri (2013): *Immigrants and Native Workers: New Analysis Using Longitudinal Employer-Employee Data*. NBER Working Paper 19315.
- Ejrnæs, A. (2006): *Fleksibilitet – mangfoldighed eller segregering. En analyse af den etniske opdeling på det private danske arbejdsmarked*. Ph.d.-afhandling, Juni 2006. Institut for Samfundsvidenskab & Erhvervsøkonomi, Roskilde Universitetscenter.
- Ejrnæs, A. (2007): "Arbejdsmarkedets etniske opdeling". *Samfundøkonom*, 2: 4-8.

- Ejrnæs, A. (2008): *Integration eller isolation? Etniske minoriteter på arbejdsmarkedet*. Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne.
- Finansministeriet (1999): *En undersøgelse af muligheder og barrierer for etnisk ligestilling og integration af etniske minoriteter på statslige arbejdspladser* (<http://www.fm.dk/publikationer/1999>)
- Feuchtwang, S. (1982): "Occupational Ghettos". *Economics and Society*, 11(3): 252-91.
- Friedberg, R.M. (2000): "You Can't Take It with You? Immigrant Assimilation and the Portability of Human Capital". *Journal of Labor Economics*, 18(2): 221-51.
- Gorinas, C. (2014): "Ethnic Identity, Majority Norms, and the Native-Immigrant Employment Gap". *Journal of Population Economics*, 27(1): 225-50.
- Green, D. (1999): "Immigrant Occupational Attainment: Assimilation and Mobility over Time". *Journal of Labor Economics*, 17(11): 49-79.
- Gundelach, P. (2011): *Små og Store Forandringer – Danskernes Værdier siden 1981*. København: Hans Reitzel.
- Gundelach, P. & E. Nørregård-Nielsen (2007): *Etniske Grupperes Værdier – Baggrundsrapport. Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark*. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. København: Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark.
- Hatton, T.J. & A. Leigh (2011): "Immigrants assimilate as communities, not just as individuals". *Journal of Population Economics*, 24: 389-419.
- Hedegaard, M. & J.R. Tyran (2011): *The Price of Prejudice*. Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag, Arbejds-papir nr. 32.
- Holt, H., L.P. Geerdsen, G. Christensen, C. Klitgaard & M.L. Lind (2006): *Det kønsopdelte arbejdsmarked*. København: Socialforskningsinstituttet 06:02.
- IZA (2011): *The Integration of Migrants and its Effects on the Labour Market*. IZA Research Report No. 40, Institute for the Study of Labor for the European Parliament.
- Jakobsen, V. (2000): "Marginalisering og integration – indvandrere på det danske arbejdsmarked 1980-1996". *Tidsskrift for ARBEJDSLIV*, 2(2): 19-37.

- Jakobsen, V. (2008): "Hvilke jobs har indvandrere? Betydningen af uddannelse, familie og opholdstid for jobtype". I: R. Emerek & H. Holt (red.): *Lige muligheder – frie valg? Om det kønsopdelte arbejdsmarked gennem et årti*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:24.
- Jakobsen, V. & A. Liversage (2010): *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet. Litteraturstudier og registerdata*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:29.
- Jakobsen, V. (2013): "Færdigheder og beskæftigelse blandt indvandrere". I: A. Rosdahl, A. Friedberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen, *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:28.
- Kleif, H.B., J. Ladenburg, N.C. Mateu & C.P. Nielsen (2012): *Overuddannelse blandt etniske minoritetsborgere i Københavns Kommune. En kvantitativ og kvalitativ kortlægning*. København: Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning (KORA).
- Knocke, W. (2000): "Integration or Segregation? Immigrant Populations Facing the Labour Market in Sweden". *Economic and Industrial Democracy*, 21(3): 361-80.
- Liebig, T. (2007): *The Labour Market Integration of Immigrants in Denmark*. OECD Social Employment and Migration Working Papers 50.
- Liu, P.W., J. Zhang & S.C. Chong (2004): "Occupational segregation and wage differentials between natives and immigrants: evidence from Hong Kong". *Journal of Development Economics*, 73(1): 395-413.
- Massey, D.S., J. Arango, G. Hugo, A. Kouaci, A. Pellegrino & J.E. Taylor (1993): "Theories of International Migration: A Review and Appraisal". *Population and Development Review*, 19: 431-66.
- Mogensen, G.V. & P.C. Matthiesen (2000): *Integration i Danmark omkring årtusindskiftet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Munshi, K. (2003): "Networks in the modern economy: Mexican migrants in the US labor market". *The Quarterly Journal of Economics*, 118, 549-99.
- Nielsen, C.P. (2011): "Immigrant Over-Education: Evidence from Denmark". *Journal of Population Economics*, 24(2): 499-520.
- OECD (2012): "Settling in: OECD indicators of immigrant integration 2012", OECD publishing.

- OECD (2014): "The knowledge-based economy", Science and technology policy. <http://www.oecd.org/sti/sci-tech/theknowledge-basedeconomy.htm>.
- Patacchini, E. & Y. Zenou (2012): "Ethnic networks and employment outcomes". *Regional Science and Urban Economics*, 42(6): 938-49.
- Pedace, R. (2006): "Immigration, Labor Market Mobility, and the Earnings of Native-Born Workers". *American Journal of Economics and Sociology*, 65(2): 313-45.
- Pedersen, S. (1999): "Vandringer til og fra Danmark i perioden 1960-1997". I: Coleman, D. & E. Wadensjö (red.): *Indvandringen til Danmark. Internationale og nationale perspektiver*. Rockwool Fonden, Spektrum.
- Pons Roger, G. (2011): *Contribution of Enforced Language Training to the Labour Market Participation of Family Reunited Migrants*. AKF Working Paper.
- Putnam, R. (2000): *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Sanders, J., V. Nee & S. Sernau (2012): "Asian immigrants' reliance on social Ties in a multi-ethnic labor market". *Social Forces*, 81(1): 281-314.
- Schmidt, G. & V. Jakobsen (2004): *Pardannelse blandt etniske minoriteter i Danmark*, Socialforskningsinstituttet 04:09, København, 2004.
- Schmidt, G., B.K. Gravensén, V. Jakobsen, T.G. Jensen & A. Liversage (2009): *Ændrede familiesammenførselsregler. Hvad har de nye regler betydet for pardannelsesmonstret blandt etniske minoriteter?*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:28, København, 2009.
- Schultz-Nielsen, M.L. (2000): "Integration på arbejdsmarkedet – og de samfundsøkonomiske forholds betydning". I: G.V. Mogensen & P.C. Matthiessen (red.): *Integration, Danmark omkring årtusindskiftet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Schultz-Nielsen, M.L. (2008): Økonomisk afkast af uddannelse. I T. Tranæs (red.): *Indvandrere og det danske uddannelsessystem*. Danmark: Gyldendal, s. 193-211
- Skovgaard Møller, S. & A. Rosdahl (2006): *Indvandrere i job. Marginalisering og beskæftigelse blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 06:07.
- Tranæs, T. (2011): *Kvantitativ og kvalitativ integration. Er vi på vej mod et etnisk opdelt samfund?* Rockwool Fondens Forskningsenhed, juni 2011.

Wooldridge, J.M. (2009): *Introductory Econometrics – A Modern Approach*.
Mason: Thomson Higher Education.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2014

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 14:01 Bach, H.B. & M.R. Larsen: *Dagpengemodtageres situation omkring dagpengeophør*. 135 sider. e-ISBN: 978-87-7119-223-0. Netpublikation.
- 14:02 Loft, L.T.G.: *Parinterventioner og samlivsbrud. En systematisk forskningsoversigt*. 81 sider. e-ISBN: 978-87-7119-225-4. Netpublikation.
- 14:03 Aner, L.G. & H.K. Hansen: *Flytninger fra byer til land- og yderområder. Højtuddannede og socialt udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner – Mønstre og motiver*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-226-1. Netpublikation.
- 14:04 Christensen, E.: *2 år efter starten på Nakuusa*. 57 sider. e-ISBN: 978-87-7119-228-5. Netpublikation.
- 14:05 Christensen, E.: *NAKUUSAP aallartimmalli ukiut marluk qaangiunneri*. 61 sider. e-ISBN: 978-87-7119-230-8. Netpublikation.
- 14:06 Bengtsson, S., L.B. Larsen & M.L. Sommer: *Dødfødte børn og deres livsbetingelser*. 147 sider. ISBN: 978-87-7119-232-2. e-ISBN: 978-87-7119-233-9. Vejledende pris: 140,00 kr.

- 14:07 Larsen, L.B., S. Bengtsson & M.L. Sommer: *Døve og dovblevne mennesker. Hverdagsliv og levevilkår*. 169 sider. ISBN: 978-87-7119-234-6. e-ISBN: 978-87-7119-235-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:08 Oldrup, H. & A.-K. Højen-Sørensen: *De aldersopdelte fokusområder i ICS. Kvalificeringen af den socialfaglige metode*. 189 sider. e-ISBN: 978-87-7119-236-0. Netpublikation.
- 14:09 Fridberg, T. & L.S. Henriksen: *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. 304 sider. ISBN: 978-87-7119-237-7. e-ISBN: 978-87-7119-238-4. Vejledende pris: 300,00 kr.
- 14:10 Lauritzen, H.H.: *Ældres ressourcer og behov i perioden 1997-2012. Nyeste viden på baggrund af ældredatabasen*. 142 sider. ISBN: 978-87-7119-239-1. e-ISBN: 978-87-7119-240-7. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:11 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Litteraturstudie af handicap og beskæftigelse*. 202 sider. ISBN: 978-87-7119-241-4. e-ISBN: 978-87-7119-242-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 14:12 Bille, R. & H. Holt: *Kommunal praksis på arbejdsskadeområdet. En kvalitativ analyse af fire jobcentres håndtering af arbejdsskader*. 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-244-5. Netpublikation.
- 14:13 Rosdahl, A.: *Fra 15 år til 27 år. PISA 2000-eleverne i 2011/12*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-245-2. e-ISBN: 978-87-7119-246-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:14 Bengtsson, S., K. Bengtsson, A.A. Kjær, M. Damgaard, C. Kolding-Sørensen. *Hvilken forskel gør en tilkendelse af fortidspension?* 144 sider. ISBN: 978-87-7119-247-6. e-ISBN: 978-87-7119-248-3. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:15 Bach, H.B.: *Skadelidtes reaktion på en verserende arbejdsskadesag*. e-ISBN: 978-87-7119-249-0. Netpublikation.
- 14:16 Weatherall, C.D., H.H. Lauritzen, A.T. Hansen & T. Termansen: *Evaluering af "Fast tilknyttede læger på plejecentre". Et pilotprojekt*. 160 sider. ISBN: 978-87-7119-250-6. e-ISBN: 978-87-7119-251-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:17 Pontoppidan, M., N. K. Niss: *Instrumenter til at måle små børns trivsel*. 78 sider. e-ISBN: 978-87-7119-252-0. Netpublikation
- 14:18 Ottosen, M.H., A. Liversage & R.F. Olsen: *Skilsmissebørn med etnisk minoritetsbaggrund*. 256 sider. ISBN: 978-87-7119-253-7. e-ISBN: 978-87-7119-254-4. Vejledende pris: 250,00 kr.

- 14:19 *Antidemokratiske og ekstremistiske miljøer i Danmark. En kortlægning.* 86 sider. E-ISBN: 978-87-7119-255-1, Netpublikation
- 14:20 Amilon, A.G., P. Rotger & A.G. Jeppesen: *Danskernes pensionsopsparinger og indkomster 2000-2011.* 160 sider. ISBN: 978-87-7119-256-8. e-ISBN: 978-87-7119-257-5. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:21 Jonasson, A.B.: *Konsekvenser af dagpengeperiodens halvering.* 112 sider. ISBN: 978-87-7119-258-2. e-ISBN: 978-87-7119-259-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 14:22 Siren, A., & S.G. Knudsen: *Ældre og digitalisering. Holdninger og erfaringer blandt ældre i Danmark.* 128 sider. ISBN: 978-87-7119-260-5. e-ISBN: 978-87-7119-262-2. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 14:23 Christoffersen, M.N., A.-K. Højen-Sørensen & L. Laugesen: *Daginstitutionens betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt.* 192 sider. ISBN: 978-87-7119-266-7. e-ISBN: 978-87-7119-262-9. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 14:24 Keilow, M., A. Holm, S. Bagger & S. Henze-Pedersen: *Udvikling af trivselsmålinger i folkeskolen. En pilotundersøgelse.* 180 sider. e-ISBN: 978-87-7119-263-6. Netpublikation.
- 14:25 Christensen, C.P., I.G. Andersen, P. Bingley & C.S. Sonneschmidt: *Effekten af It-støtte på elevers læsefærdigheder.* 80 sider. ISBN: 978-87-7119-264-3. e-ISBN: 978-87-7119-265-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 14:26 Larsen, M.R. & J. Høgelund: *Handicap, uddannelse og beskæftigelse.* 78 sider. e-ISBN: 978-87-7119-267-4. Netpublikation
- 14:27 Jakobsen, V., S. Jensen, H. Holt & M. Larsen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2014.* 208 sider, ISBN: 978-87-7119-268-1. e-ISBN: 978-87-7119-269-8. Pris: 200,00 kr.
- 14:28 Pejtersen, J. H., T. Dyrvig: *Forebyggelse af udadreagerende adfærd hos ældre med demens.* 96 sider. ISBN: 978-87-7119-270-4. e-ISBN: 978-87-7119-271-1. Pris: 90,00 kr.
- 14:29 Bengtsson, S., L.N. Johansen & C.E. Andersen: *Hjemmetræning. Evaluering af regelsættet om hjælp og støtte efter Servicelovens § 32 st. 6-9.* 102 sider. e-ISBN: 978-87-7119-272-8. Netpublikation.
- 14:30 Ottosen, M.H., D. Andersen, K.M. Dahl, A.T. Hansen, M. Lausten & S.V. Østergaard: *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014.* 248 sider. ISBN: 978-87-7119-274-2. e-ISBN: 978-87-7119-275-9. Pris: 250,00 kr.

- 15:01 Ottosen, M.H., M. Lausten, S. Frederiksen & D. Andersen: *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. 122 sider. ISBN: 978-87-7119-276-6. e-ISBN: 978-87-7119-277-3. Pris: 120,00 kr.
- 15:03 Gorinas, C. & V. Jakobsen: *Indvandreres og efterkommeres placering på det danske arbejdsmarked*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-280-3. e-ISBN: 978-87-7119-281-0. Pris: 170,00 kr.

INDVANDRERES OG EFTERKOMMERES PLACERING PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED

BETYDNING AF UDDANNELSE OG ANDRE KARAKTERISTIKA

De beskæftigede indvandrere – og også i et vist omfang de beskæftigede efterkommere – har i 2012 job længere nede i stillingshierarkiet end de beskæftigede danskere og får en lavere timeløn. Indvandrere og efterkommere har også en anden fordeling på branche med overrepræsentationen inden for brancher som "handel, transport, hoteller og restauranter" og "erhvervsservice".

Over en 15-årsperiode (fra 1997-2012) er der sket en polarisering af indvandrerne på arbejdsmarkedet. Mens danskerne har fået en stigende andel af de jobs, der er øverst i stillingshierarkiet, har indvandrerne fået en større andel af de jobs, der både er øverst og nederst i stillingshierarkiet.

Forskellene på efterkommere og danskere er mindre end forskellene på indvandrere og danskere med hensyn til stilling, branche og timeløn. Fra 1997 til 2012 er ikke-vestlige efterkommere endda kommet til at ligne danskerne mere med hensyn til fordeling på stilling, idet færre efterkommere har job nederst i stillingshierarkiet, og flere har job øverst i stillingshierarkiet.

Rapporten viser også, at indvandrerne sammenlignet med danskerne har svært ved at udnytte deres uddannelse i job med et højt kvalifikationsindhold.